З БЛАГОСЛОВІННЯ МИТРОПОЛИТА ЛУЦЬКОГО І ВОЛИНСЬКОГО МИХАЇЛА

ВОЛИНСЬКІ ЄПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

ЧАСОПИС ВОЛИНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ

№ 1 (9), СІЧЕНЬ-БЕРЕЗЕНЬ 2026р.

В ЄПАРХІЇ ПРОВЕЛИ НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕНЬ МОЛИТВИ

Особливі богослужіння за мир, перемогу, захисників і захисниць нашої держави, за постраждалих, полонених та всіх, хто зазнав втрат, відбулися в центрі єпархії та деканатах.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл взяв участь у заході на Київському майдані обласного центру, виголосивши молитву за Україну. Учасниками зібрання були представники конфесій, влади, силових структур, громадськості.

Потому в кафедральному соборі Святої Трійці високопреосвященний очолив молебень за працівників медичної галузі. Духовенство і вірні – зокрема, медичні працівники – долучилися до спільної молитви за Україну, її народ і дарування справедливого миру. Молитва об'єднала керівництво медичної галузі, військової медицини, громадських організацій та всіх охочих, аби спільно подякувати за служіння тим, хто щоденно стоїть на варті людського життя та здоров'я.

У слові архіпастир зазначив: ми віддаємо шану тим, хто загинув, але найбільша відповідальність на тих, хто повертає до життя наших захисників і зберігає їм життя. Це – лікарі. Ми щодня молимося і сьогодні під час спільної молитви, щоб ця війна закінчилась. Тож владика нагадав, щоб кожен на своєму місці добросовісно виконував свою справу з вірою, молитвою, сподіваннями, милосердям. Це є наближення нашої перемоги.

На завершення присутні хвилиною мовчання вшанували медиків, які загинули у російсько-українській

війні при виконанні професійного обов'язку.

Національний день молитви тепер щорічно відзначається 24 лютого як день єднання, пам'яті та духовної сили. Цю дату офіційно встановила Верховна Рада України у 2025 році, приурочивши її до річниці початку повномасштабного вторгнення.

Оксана Карнковська

ОФІЦІЙНО

Священника Іллю Онищука зараховано до кліру парафії Воздвиження хреста Господнього в с. Боратин Луцького райдек. (указ № 2 від 13 січня 2026 р.).

Диякона Ореста Шинкарука зараховано до кліру парафії Холмської ікони Божої Матері в Луцьку (№ 6 від 13 січня).

Протоієрея Андрія Сеха призначено настоятелем парафії Апостола і євангеліста Йоана Богослова в с. Жмудче Ковельського дек. (№ 7 від 27 січня).

Протоієрею Ігореві Синчині дано благословіння звершувати капеланське служіння у в/ч 3009 (№ 8 від 27 січня).

Священника Артема Колбасюка призначено настоятелем парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. Серхів Маневицького дек. (Камінь-Каширський р-н) (№ 10 від 10 лютого).

Священника Володимира Марциняка призначено настоятелем парафії Великомученика Євстафія Плакиди в с. Поповичі Ковельського дек. (№ 12 від 12 лютого).

Священника Назарія Кандибу зараховано до кліру храму Святих жінок-мироносиць жіночого монастиря Покрови Пресвятої Богородиці в с. Тростянець Ківерецького дек. (Луцький р-н) (№ 17 від 25 лютого).

Протоієрея Володимира Удуда призначено настоятелем парафії Святителя Миколая Чудотворця в с. Колодяжне Ковельського дек. (№ 22 від 5 березня).

Ієромонаху Пименові Меху дано благословіння звершувати капеланське служіння у структурі Синодального управління військового духовенства (№ 25 від 18 березня).

Священника Назарія Тимківа призначено настоятелем парафії Великомучениці Параскеви-П'ятниці в селах Підгірне, Березолуки та Яблунівка Рожищанського дек. (Луцький р-н) (№ 26 від 18 березня).

ЄПАРХІАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР

1 квітня

День заснування храму: 35 років тому, 1991-го, – церква Святителя Миколая Чудотворця в с. Городище (Боратинська ОТГ) Луцького райдек.

6 квітня

День висвяти: 30 років тому, 1996-го, – протоієрей Анатолій Александрук, декан Свято-Димитрівського округу Ковельського дек., настоятель собору Великомученика Димитрія Солунського в Ковелі.

День народження: 40 років тому, 1986-го, – священник Анатолій Устимчук, настоятель парафії Вознесіння Господнього в с. Козлиничі Маневицького дек. (Камінь-Каширський р-н).

7 квітня

День освяти храму: 25 років тому, 2001-го, – церква Апостолів Петра і Павла в Голобах Ковельського дек.

День народження: 45 років тому, 1981-го, – протоієрей Роман Нестер, настоятель парафій Успіння Пресвятої Богородиці в с. Новостав, Апостолів Петра й Павла в с. Коршовець Луцького райдек.

11 квітня

День висвяти: 5 років тому, 2021-го, – священник Андрій Андрусик, настоятель парафій Святителя Миколая Чудотворця і Пророка Іллі в с. Борочиче Горохівського дек. (Луцький р-н).

12 квітня

День визначної події: 20 років тому, 2006-го, – створено видавничий відділ єпархії «Ключі».

15 квітня

День народження: 45 років тому, 1981-го, – протоієрей Стефан Трефлер, настоятель парафій Різдва Пресвятої Богородиці в с. Пустомити, Воздвиження хреста Господнього в с. Ватин Горохівського дек.

16 квітня

День народження: 45 років тому, 1981-го, – протоієрей Олександр Литвяк, настоятель парафій Святителя Миколая Чудотворця в с. Мстишин, Святої Трійці в с. Лучиці Луцького райдек.

24 квітня

День освяти храму: 20 років тому, 2006-го, – каплиця Великомучениці Світлани в Ковелі.

27 квітня

День народження: 45 років тому, 1981-го, – архімандрит Яків Мільян, намісник чоловічого монастиря Успіння Пресвятої Богородиці в с. Сокіл Рожищанського дек. (Луцький р-н).

28 квітня

День народження: 40 років тому, 1986-го, – диякон Володимир Сафатюк, клірик парафії Великомученика Пантелеймона Цілителя в с. Рованці Луцького райдек.

1 травня

День народження: 35 років тому, 1991-го, – диякон Юрій Терещук, клірик парафії Великомучениці Параскеви-П'ятниці в с. Ратнів Луцького райдек.

6 травня

День заснування храму: 35 років тому, 1991-го, – церква Великомученика Юрія Переможця в с. Дубове Ковельського дек.;

30 років тому, 1996-го, – церква Покрови Пресвятої Богородиці в с. Крупа Луцького райдек.

9 травня

День освяти храму: 100 років тому, 1926-го, – церква Святителя Миколая Чудотворця в с. Журавичі Ківерецького дек.

День народження: 60 років тому, 1966-го, – митрополит Луцький і Волинський Михаїл Зінкевич, керуючий єпархією.

13 травня

День визначної події: 15 років тому, 2011-го, – реорганізація Священним Синодом Церкви Волинської духовної семінарії у Волинську православну богословську академію.

15 травня

День заснування храму: 35 років тому, 1991-го, – церква Святої Трійці в с. Мислині Горохівського дек.

16 травня

День висвяти: 35 років тому, 1991-го, – протоієрей Андрій Сидор, горохівський декан, настоятель парафії Вознесіння Господнього в Горохові.

17 травня

День освяти храму: 25 років тому, 2001-го, – каплиця Воскресіння Господнього в Луцькій міській лікарні.

21 травня

День народження: 40 років тому, 1986-го, – архімандрит Іов Богуш, насельник чоловічого монастиря Святителя Миколая Чудотворця в с. Жидичин Ківерецького дек.

24 травня

День народження: 40 років тому, 1986-го, – священник Сергій Паладовський, клірик парафії Архістратига Михаїла в Луцьку.

25 травня

День народження: 25 років тому, 2001-го, – священник Назарій Кандиба.

28 травня

День заснування храму: 20 років тому, 2006-го, – церква Успіння Пресвятої Богородиці в с. Гайове Ківерецького дек.

6 червня

День заснування храму: 15 років тому, 2011-го, – церква Великомучениці Катерини в Луцьку.

9 червня

День освяти храму: 25 років тому, 2001-го, – церква Святителя Миколая Чудотворця в Камені-Каширському.

12 червня

День народження: 75 років тому, 1951-го, – протоієрей Дмитро Віднік, настоятель парафій Мучениці Світлани та Покрови Пресвятої Богородиці в Ковелі.

14 червня

День заснування храму: 20 років тому, 2006-го, – церква Святителя Іоана Золотоустого в Луцьку.

18 червня

День висвяти: 15 років тому, 2011-го, – священник Михайло Казанівський, настоятель парафії Рівноапостольного князя Володимира в с. Стрільче Горохівського дек.

19 червня

День заснування храму: 25 років тому, 2001-го, – церква Святої Трійці в Маневичах.

День висвяти: 15 років тому, 2011-го, – протоієрей Едуард Тарарук, настоятель каплиці Великомученика Георгія Побідоносця в Луцьку (ГУ НПУ у Волинській області).

23 червня

День висвяти: 35 років тому, 1991-го, – протоієрей Степан Деленів, настоятель парафії Першомученика Стефана у Торчині, духівник Свято-Йоанобогословського округу Луцького райдек.

Щиросердечно вітаємо вас із ювілеями, боголюб'язні отці, браття і сестри! Хай Господь благословляє усіх вас на многії і благії літа!

Інформаційно-видавничий центр єпархії буде вдячний за повідомлення про помилки чи недопрацювання в цій рубриці, а також у календарному розділі сайта *pravoslaviavolyni.org.ua*. Ще краще звертатися за кілька місяців до ювілею і переконатися, що все гаразд.

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР

ЯК «ЗАРОБИТИ» НАДІЙНОГО АДВОКАТА

Колись при слові «суд» серце від страху ховалося в п'яти. Нині всі спірні та конфліктні питання вирішуються через судові структури. Правосуддя покликане винести справедливе рішення. В кожного ж підсудного є можливість найняти адвоката, щоби довести власну правоту, звільнитись від підозри і кари.

Станом на кінець жовтня 2025 року в Україні налічувалося 52 960 адвокатів. Попри невелике зниження восени 2025 року, загальна чисельність адвокатської спільноти зросла на 8 % від початку повномасштабної війни. Причому 59 % адвокатів – чоловіки. Воно й не дивно – твердий характер захисника допомагає вийти переможцем у, здавалося б, явно програшних справах. Такі адвокати дорогі й дуже авторитетні, бо допоможуть виплутатись і з безнадійної ситуації.

Судових справ для таких спеціалістів у достатку. 2024 року в Україні зафіксовано їх понад 3,1 млн. Найбільшу частку становлять цивільні справи (близько 1 млн), причому лідерами є спори щодо житлово-комунальних послуг, кредитів та розлучень. Значно зросла кількість кримінальних проваджень. В Україні діє 587 судів.

Поряд із цією астрономічною статистикою судової галузі є тільки один-єдиний Суд, у рішеннях якого ніхто не сумнівається. У Святому Писанні неодноразово згадується суд Божий. Ісус Христос у Євангелії говорить: «…хто слово Моє слухає і вірить у Того, Хто послав Мене, той має вічне життя і на суд не приходить, а перейшов від смерти до життя» (Ін. 5:24). А в іншому місці написано: «Бо час розпочатися судові з дому Божого; а якщо перше почнеться з нас, то який кінець тих, хто противиться Євангелію Божому?» (1 Пет. 4:17).

Як нам зрозуміти, хто ж усе-таки прийде на суд і звідки цей суд почнеться, якщо в Біблії є, здавалось би, протиріччя стосовно Божого суду? Це можна зрозуміти так, що навіть у Церкві є не зовсім віруючі люди. Саме тому «розпочатися судові з дому Божого». Павло звертався до віруючих коринфської церкви: «…на сором вам кажу, деякі з вас не знають Бога» (1 Кор. 15:34).

Отже, найкращим і справедливим адвокатом для кожного з нас є Творець. Йому нема потреби шукати документи-аргументи нашої безневинності чи гріха – Всевидяще Око знає про нас усе. Треба визнати, що такий Адвокат є найдорожчим і найпрофесійнішим. І платити Йому потрібно вірою, а не цифрою із багатьма нулями. І віра та повинна бути не на словах, а в чистій правді. «Не кожен, хто говорить Мені: Господи! Господи! – увійде в Царство Небесне, а той, хто виконує волю Отця Мого Небесного. Багато хто скаже Мені того дня: Господи! Господи! Чи не Твоїм ім'ям ми пророкували, і чи не Твоїм ім'ям бісів виганяли, і чи не Твоїм ім'ям багато чудес творили? І тоді скажу їм: Я ніколи не знав вас, відійдіть від Мене, хто чинить беззаконня» (Мф. 7:21–23).

Господь Сам може як захищати нас, так і звинувачувати в гріховних діях перед воротями Царства Небесного. Страшний суд тому і «страшний», бо кожен має боятися за свого життя порушити закони Божі. Така боязнь покликана до очищення власної совісті та праведних вчинків. Погоня за скарбами земними провокує гріховні плоди, які аж ніяк не йдуть у позитивний залік Праведного Суду, але мають значення при

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР

розділенні на дві групи підсудних. Бо козли з вівцями – це все одне стадо, у якому Пастир – наш Господь. Але козли не творили любові, не робили добрих справ, не співчували, не допомагали. А вівці – любили і робили добро всім.

Біблія описує Божий суд як неминучу подію, коли кожен дасть відповідь за свої вчинки, слова та приховані наміри (2 Кор. 5:10). Це праведний суд, що відбудеться після земного життя (Євр. 9:27), де Христос судитиме живих і мертвих, виявляючи істинну сутність людей. Для віруючих це виправдання через Христа, а для невіруючих – покарання.

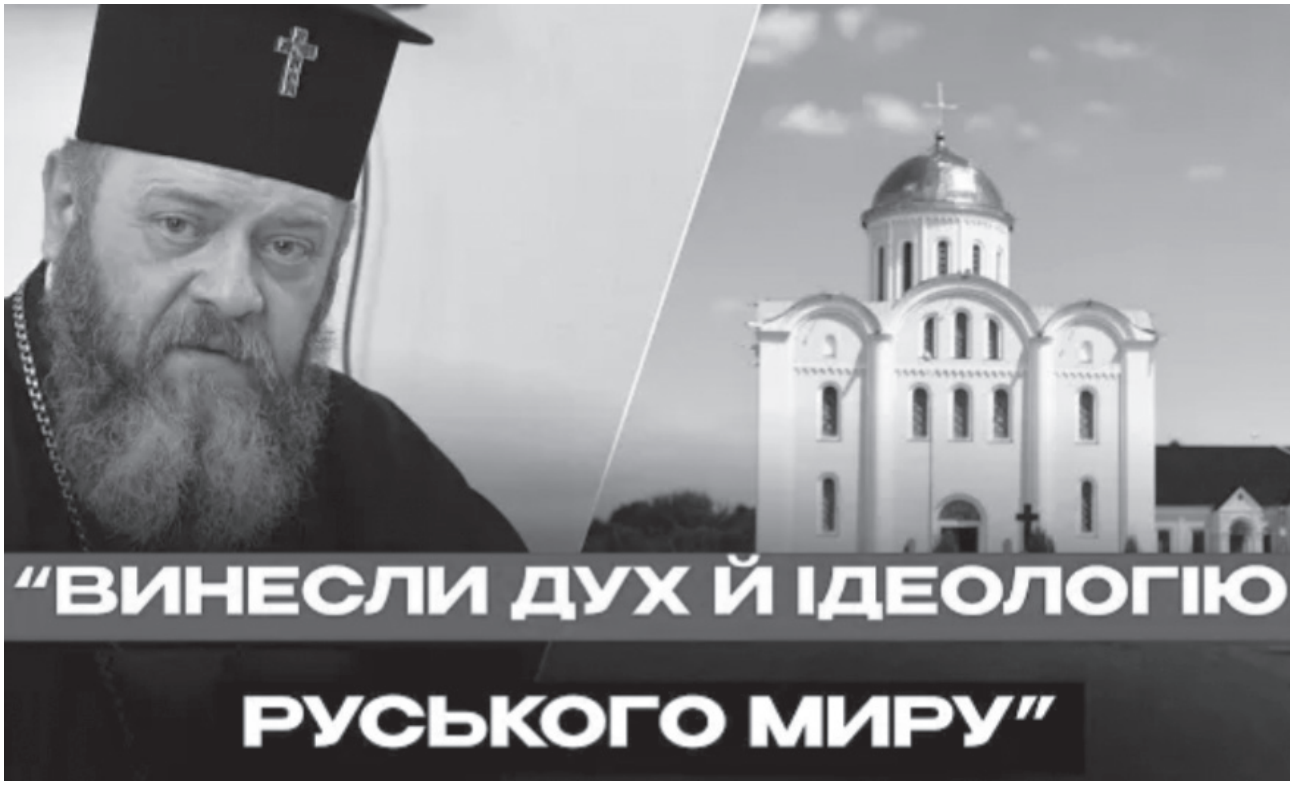
Проте наш Небесний Батько як найсправедливіший Адвокат присутній не тільки на Страшному суді. Він поруч із нами кожну мить земного життя, застерігає та захищає нас від неоковирних дій і заохочує творити добрі справи на благо свого ближнього. Нам потрібне лише відчуття Його опіки, вірність Його законам і терпеливість.

«Майте, брати мої, повну радість, коли впадаєте в усілякі випробовування, знаючи, що досвідчення вашої віри дає терпеливість» (Як. 1:2–3).

Заплатити за такий надійний захист Небесному Адвокатові має можливість кожен із вірян. До уваги не береться срібло-злато і грошові знаки. Справедливий суд бере до уваги тільки щиру любов до ближнього та набуті чесноти земного життя.

Віталій Клімчук

АМВОН

ВЛАДИКА МИХАЇЛ: У НАС ЩЕ БАГАТО ОКУПОВАНИХ СВЯТИНЬ

[21 січня] ***В інтерв’ю для передачі «Прайм-тайм» телеканалу «Конкурент TV» (ведучий Євген Мікоян) митрополит Луцький і Волинський говорив про подолання впливу «руського миру» в церковному житті та духовну стійкість суспільства в умовах війни.***

Ведучий:

– Владико, почнемо з головної новини – Успенський собор у Володимирі, який нарешті передали ПЦУ. Але ми бачили повідомлення, що попередні власники вивезли звідти майже все – залишились майже голі стіни. Як Ви особисто це сприймаєте: це проблема, треба буде все робити з нуля, чи, навпаки, можливість зайти в чистий дім і наповнити його українським змістом?

Митрополит:

– Чим особливий Успенський собор? Це пам’ятка, яка належить українському народові, пам’ятка архітектури. У ньому, звичайно, крім стін, якими він показує свою історію, розказує і є впізнаваний, є цінні реліквії. Усі реліквії, наскільки мені відомо, там залишилися. Звичайно, що храм наповнюється не лише реліквіями, які пошановані з покоління в покоління. А люди від

себе особисто чи церковне начальство, яке відповідає за благоустрій храму, добавляють ще щось своє, інше, буває, сучасне. Тому якщо уходять, то звичайно, що вони забирають із собою придбане. Але якщо у храм подарували, то з храму не виносять. Це недобре, бо все-таки це ти подарував Богу, а не якимсь конкретним чи людині, чи навіть організації. І воно у цьому храмі повинно залишатися. Але виявляється, що в кожного своє бачення, де ці речі повинні бути. Вони винесли їх. Звичайно, що частина речей, які винесли, – це не біда. Я думаю, багато речей винесли, які не характерні для нашого волинського і українського іконопису. Ікони чи якісь інші зображення наповнені будуть характерним для Волині, для України – ті святі, яких найбільше пошановуємо ми в Україні, а не деінде. Якщо для них цінна ідеологія «руського миру», то можна сказати, що винесенням цих «скарбів» вони винесли дух «руського миру».

– Тобто нам спростили роботу?

– Спростили роботу, звичайно, бо треба було потім щось з тими іконами робити, кудись їх дівати. Це викликає у людей взагалі таке, знаєте, двояке ставлення. Одні – «добре, що забрали», а другі звикли, щоб ця ікона там була, на тому місці. Тому я би сказав, що це більше позитиву, ніж негативу. Ми зможемо наповнити його українським духом.

– Ви правильно згадали, що це важлива пам'ятка саме для Волині. І довгий час там звучала московська молитва. Першу Службу там очолить Блаженніший Епіфаній. І певною мірою можна сказати, що історична справедливість відновлена на Волині. Але, на Вашу думку (це вже якщо брати нашу область), чи в нас ще є якісь «незакриті гештальти» в цьому плані?

– Щодо Успенського собору це закрита тема. Тобто вже держава визначилася, хто ним буде користуватися. Якщо говорити по всій Волині, то, на жаль, у нас дуже багато ще окупованих святинь. Ми їх назвемо так: окуповані «русским міром»: луцька Покровська церква – одна із найстаровинніших, Чарторийськ, Мильці, Зимне і багато інших святинь, які побудовані навіть не за росії, навіть не за московії. Вони збудовані за давніх княжих часів. І, звичайно, що там повинна звучати молитва за Україну, за перемогу, за воїнів, за український народ, а не бути належним до «русского міра».

– Якщо за чотири роки взяти статистику переходів до ПЦУ, то перейшло майже 1400 громад, але динаміка падає. Якщо у 22-му році це були сотні парафій, то за весь 25-й це менше як 200 по всій Україні. От, на Вашу думку, чому ця динаміка спадає? Це вже всі, хто хотів, перейшли, залишились лише принципові? Чи люди просто втомилися від конфліктів, коли йдуть спори, чекають, поки це якось державою почне регулюватись?

– Тут можна навести приклад інший. Сонце сходить у свій час, але люди пробуджуються у різний час: хтось о 5-й, хтось о 7-й, хтось о 12-й ще не виспався. Хто винуватий? Це вже така природа людини. Хтось давно вже дозрів належати не до російської церкви, а до української. Ще задовго до отримання Томосу існував Київський Патріархат. І велика громада людей, які вже свідомо відійшли з московського патріархату, наповнювали храми Київського. Хтось іще, будучи забобонним, і заангажованим, і закодованим російською ідеологією, ще щось уявляв, що нам щось потрібно, бо «щось не так». Аргументація була така: нема Томосу. Тепер є Томос. І перша хвиля тих об'єдналися з утвореною Церквою. Інша частина вважала: Томос є, але «якось воно не так». Друга хвиля – коли почалася війна, побачили: це ілюзії, що там нібито наш брат і там наш релігійний центр, тобто в москві вороги, ті, хто ненавидять Україну. І вже ці рожеві окуляри вони зняли і, знову ж таки, об'єдналися з раніше створеною Православною Церквою України. На жаль, є ще зазомбовані до цього часу, процес уповільнився. Не можна сказати, що він припинився, він уповільнився до чергової якоїсь хвилі. Народ постійно дозріває. І ми знаємо частину єпископату, вірних московському патріархатові, який пробує залишитися тут, в Україні. Вони шукають різні шляхи і дуже успішно відкривають свої парафії за кордоном. Тому що тут вони не можуть нічого зробити, але пробують відкрити за кордоном, показувати життя цієї спільноти. А в Україні залишаються ті, хто звик, і ті, у яких немає альтернативи. Тому я не вважаю, що це такий зовсім кінець, – це інша хвиля. І тут дуже важлива роль була завжди і залишається за державою. Держава робить напівміри. Така її незрозуміла поведінка, незрозумілі принципи роботи. Я маю на увазі сьогоднішній курс державних мужів, яку вони виробляють політику. Тому і народ спостерігає: а почекаємо, зажди, очікуємо… Всі не знають, як закінчиться війна, особливо ті, хто в Центральній і Східній Україні. Якщо війна закінчиться не зовсім на користь України, а будуть якісь пріоритети для московії, вони скажуть: «Ми були вірні» (тут питання вже не стояння за істину євангельську), тож «ми будемо вірні москві». Або якщо «москві» казати немодно, то – «будемо вірні нашому предстоятелю» і називають

його ім'я. Тобто вірність така – це основна їхня тема і думка, яку вони сьогодні собі говорять.

– Але у цьому році повинні бути жорсткіші кроки, так? Адже має бути втілення Закону про заборону релігійних організацій, пов'язаних з РФ. От, на Вашу думку, як це виглядатиме на практиці для Волинської єпархії? Ви готуєтесь до того, що доведеться приймати якісь парафії через суди чи виконавчу службу?

– Держава зараз багато приділяє уваги юриспруденції у цьому плані. Наша підготовка – це у першу чергу кадри. А кадри – це майбутні священнослужителі. Тому наша Духовна академія може повністю забезпечити не лише свою єпархію Волинську, а й багато інших. У нас багато випускників, усі йдуть на пастирську ниву. Це перша підготовка, яка повинна бути. Друге – це дуже велика тяганина буде в юридичних напрямках різних: за майно храму, самі храми, будівлі біля храму, землю і т. д. Це буде затягнута процедура. Але будуть юридичні прецеденти, і тому вже наступним суддям, які прийматимуть рішення, буде легше, бо є вже прецедент, як у такому випадку треба вчиняти. І це черговий етап, бо важливо, що вже нарешті держава визначилася і заборонить. Хоча давно вже треба було залишити цю тему на вчорашній день, а не на завтрашній. Але, але, але… Ми йдемо в Європу і робимо все у межах законодавства.

– До речі, в мене виникло цікаве питання, як Ви сказали, про кадри. А скільки часу взагалі займає навчити священника – від вступу до академії та коли він зможе стати настоятелем якогось храму?

– Навчання із висвяченням у сан незіставне. Або отримуєш освіту – отримуєш сан, або отримав сан, а потім обов'язково повинен отримати освіту. Навчання на бакалавра триває чотири роки і ще два роки магістратури. Це один напрямок. І додатково – військовий капелан, Волинська православна богословська академія у нас єдиний навчальний заклад, який має військову кафедру. Тобто ми випускаємо священнослужителів для духовної опіки над військовослужбовцями. І ще один напрямок, який у нас найуспішніший на всю Україну, – це медичне капеланство, або клінічне душпастирство. Це священнослужитель, який окрім духовної своєї справи може надати домедичну і первинну медичну допомогу. І в нас були історії, коли священник зміг реанімувати людину, поки приїхала швидка допомога і констатувала: він її повернув до життя, запустив серце. Тут ми працюємо не самі, у співпраці з нашими медичними закладами. Це, зокрема, обласна клінічна лікарня і медичний інститут, що на вул. Лесі Українки.

– До речі, в Україні стають обов'язковими уроки базової військової підготовки (БВП), їх вводять у вищі навчальні заклади. От Ви у себе вводите ці уроки чи плануєте вводити?

– У нас є військова кафедра, тож ми священнослужителів готуємо, щоб вони могли бути серед наших військових. Тобто ми не схожі тут із державою, але самобутньо йдемо, своїм шляхом. Ми кафедру відкрили у 2014 р. і навчали священнослужителів бути дієвими. Це не ті священники, які в тилу, а ті, які на передовій. Вони проходили вишкіл на полігонах Національної гвардії ще тоді, вони проходили навчання, задіювали фахівців військової справи. Ну, а тепер трошки інша форма навчання, вже безпосередньо на бойових місцях. Тому в нас на сьогодні 40 священників на фронті.

– Це немаленька цифра.

– Це багато.

– Ну гаразд. Ви декілька разів згадали в різному контексті слово «звичка». Це досить сильна така емоція. І ми не так давно перейшли на новий календар, у людей раніше була звичка святкувати по певних датах, зараз це змінилось. Ви як це бачите: люди до цього вже звикли – до нових дат, що новий календар?

– Ну, я хочу наголосити, що Волинь була першопроходцем нового календаря. Ми відкрито голосили, відкрито першими пішли. І, як бачимо, не лише ПЦУ прийняла цей календар, а й Греко-Католицька Церква. І я не бачив винятків серед людей чи парафій, які би казали: «Ми не хочемо, ми не будемо». Але знаємо, що по Україні й безпосередньо у Волинської області ще є парафії московського патріархату. Вони дотримуються старої російської традиції… Час потрібен, час, і все більше людей буде приймати цей календар. Це, знову ж таки, звичка. Я радів, що серед людей нема ворожнечі в цьому плані.

– У нас ще є такі, що святкують за старим календарем. От як Ви вважаєте, ми наскільки далеко від цього процесу, щоб все у нас зрівнялось?

– Поки не помруть ті, хто святкував по-старому… Вони звикли, що от такого-то числа якесь там свято, і далі за звичкою. Коли вони помруть, це закінчиться. Ще можуть їхні діти традиції батьків продовжувати.

– Загалом, як Ви кажете, для всього потрібен час. Потрібен час переосмислити, час зрозуміти.

ПЕРШУ ЛІТУРГІЮ 2026 РОКУ АРХІЄРЕЙ ВІДПРАВИВ У КАФЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ

1 січня, у день Обрізання Господнього та святителя Василія Великого, у Свято-Троїцькому кафедральному соборі, що в обласному центрі, відбулася Божественна Літургія.

Святкове Богослужіння очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл. Наприкінці служби високопреосвященний привітав із днем ангела всіх, кого названо на честь видатного ієрарха IV ст. – архієпископа Кесарії Каппадокійської. Окреме вітання й благословіння прийняв Василь Васильович Мойсіюк, регент архієрейського хору «Оранта».

До речі, цього дня 117 р. тому народився видатний політичний діяч, борець за незалежність України в XX ст. Степан Бандера. З цього приводу владика Михаїл возніс молитву за упокоєння його душі.

Прот. Віталій Собко

ХРЕЩЕНСЬКІ БОГОСЛУЖІННЯ У ГОЛОВНОМУ ХРАМІ ЄПАРХІЇ

У кафедральному соборі Святої Трійці урочисту Літургію з нагоди свята Богоявлення очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Напередодні, у Навечір'я Хрещення Господнього, 5 січня, після відправи належних Богослужінь на соборному майдані відбулося велике освячення води. Увечері під проводом архієрея служили Всенічне бдіння.

6 січня після водосвяття та Служби Божої хресний хід вирушив від собору до Центрального парку ім. Лесі Українки, тут на річці Стир також відбулося велике освячення води. Потому владика прибув на підприємство «Луцькводоканал», де традиційно освятив воду з його колодязя та привітав керівництво і працівників зі святом.

Цього дня волонтери жіночого монастиря Святителя Василія Великого влаштували біля головного храму єпархії ярмарок солодощів і випічки, щоб зібрати кошти на пальне, ремонт авто для команди «Параволан», яка займається евакуацією поранених військових, та на наземні роботизовані комплекси для 20-ї бригади «Любарт» 1-го корпусу НГУ «Азов».

Оксана Карнковська

ЄПАРХІЯ ВІДЗНАЧАЄ ДЕНЬ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ

З нагоди чергової річниці проголошення Акта злуки Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки в єдину УНР проходять урочисті богослужіння та заходи.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив молебень у кафедральному соборі Святої Трійці. З ним молилися декан протоієрей Микола Нецькар, віцеканцлер і старший капелан єпархії протоієрей Олександр Безкоровайний, інше духовенство та парафіяни.

22 січня ми згадуємо дві рівнозначні за вагою події вітчизняної історії: проголошення незалежності Української Народної Республіки й Акт злуки українських земель. 108 літ тому – 22 січня 1918 року – Українська Народна Республіка проголосила незалежність і боролася за право бути «самостійною, ні від кого не залежною, вільною, суверенною державою українського народу». Проголошення соборності УНР і ЗУНР 22 січня 1919 року – історичний акт об'єднання українських земель в одній державі, що увінчав соборницькі прагнення нашого народу, розділеного кордонами тогочасних імперій. На початку

XX століття українці об'єдналися після їх падіння.

Сьогодні соборність для України – звільнення всіх територій, захоплених ворогом. Одне зі значень слова «соборність» – «єдність усіх територій держави».

Прот. Віталій Собко

В ЄПАРХІЇ МОЛИТОВНО ВШАНУВАЛИ ГЕРОЇВ КРУТ

З нагоди 108-ї річниці бою біля станції Крути *29 січня* в деканатах єпархії відбулися богослужіння та заходи.

Зокрема, в обласному центрі митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив заупокійну літію перед пам'ятним хрестом на вул. Героїв Крут (район Дубнівської).

У молитві взяли участь канцлер єпархії протоієрей Микола Цап, міський декан протоієрей Михайло Онищук, інше місцеве духовенство, представники влади та громадськості, вихованці правничого ліцею, інші небайдужі лучани.

У слові високопреосвященний зазначив, що українці зараз знову борються з московською навалою, яка хоче знищити Україну. Але ми всі повинні об'єднатися у боротьбі. Ніхто, крім нас не захистить свою країну. Прикладом цьому є подвиг студентів під Крутами, які добровільно пішли на захист України.

Бій 29 січня 1918 р. біля залізничної станції Крути (Чернігівська область) між чотирма тисячами червоногвардійців та чотирмастами студентами, гімназистами й козаками, затримав ворога на чотири дні. Це дало змогу укласти мир

між урядом Української Народної Республіки і державами Четверного союзу. Юні патріоти гідно трималися в нерівному бою, захищаючи нашу державність.

Станція Крути має давню історію. Вона з'явилася у 1868 р. під час будівництва Курсько-Київської залізниці. Тепер тут зупиняються лише комфортабельні електропотяги. А тоді цей важливий пункт був останньою вузловою станцією Московсько–Києво–Воронезької залізниці перед українською столицею. У 1918 р. через Крути проходила ширококолійна магістраль Курськ – Київ (через Конотоп). Крім того, від станції відгалужувалися дві вузькоколійки: Крути – Чернігів (завдовжки 75 верст) і Крути – Ічня (30 верст) у напрямку Пирятина й Золотоноші. Відповідно, захоплення станції Крути відкрило би загарбнику можливість рухатися відразу на Київ, Чернігів, Пирятин та Золотоношу. На початку XX ст. дороги в Україні не мали твердого покриття, тож найшвидше перекидали війська залізницею.

Для молодої УНР було дуже важливо утримати цю вузлову станцію, щоб більшовицькі орди не могли рухатися до Києва і Чернігова. Так само перед тим було важливим затримати ворога на великій вузловій станції Бахмач. На жаль, у січні 1918 р. наші військові не змогли втримати ні Бахмач, ні Крути, проте вдалося загальмувати наступ більшовиків на Київ.

Оксана Карнковська

АРХІЄРЕЙ ПОБУВАВ НА УРОЧИСТОСТЯХ У ГОРОДИЩІ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл *1 лютого* очолив Богослужіння у храмі Святої Трійці цього села Луцького районного деканату (Сенкевичівський округ, Городищенська СГ).

Після Божественної Літургії у неділю про митаря і фарисея високопреосвященний привітав настоятеля священника Івана Максиміва з 25-літтям і вручив йому орден «За жертовність».

Із високопреосвященним молилися канцлер єпархії протоієрей Микола Цап, ковельський декан протоієрей Василь Мичко, декан Сенкевичівського округу протоієрей Богдан Яким, інше духовенство. Церковними відзнаками й архієрейськими благословенними грамотами нагороджено доброчинців і активних парафіян, зокрема голову Городищенської СГ Світлану Соколюк.

Божий дім у цій місцевості згадується в документах під 1570-м роком, спочатку на честь святителя Миколая. Дерев'яна церква Святої Трійці, ймовірно, побудована у XVIII ст., знищена під час Першої світової війни і відбудована заново. Ремонт проводився 2010 року. Храм стоїть неподалік траси Львів–Луцьк, на цвинтарі. Пам'ятка архітектури місцевого значення.

Оксана Карнковська

ЄПАРХІЯ МОЛИТОВНО ВШАНОВУЄ ГЕРОЇВ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

З нагоди чергової річниці Революції гідності в обласному центрі та інших деканатах єпархії *20 лютого* проходять поминальні заходи.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл із духовенством кафедрального собору Святої Трійці відправив заупокійну літію на Театральній площі перед фотостендом «Герої Небесної сотні».

У слові високопреосвященний зазначив: ми знаємо про сьогодні, але що відбуватиметься завтра? Ми зараз стоїмо, хоч морозно і сніжно, але сонце світить, і вже тепліше. І цей оптимізм, який вселяється в нашу душу при споминанні

всіх, хто віддав життя за Україну, спонукає вірити, що в Україні буде все добре.

На меморіалі «Вічна слава» перед пам'ятним знаком загиблим волинським майданівцям та могилою одного з них, Василя Мойсея, молитву очолив міський декан протоієрей Михайло Онищук.

Цього дня минає 12 років від часу масових розстрілів на Майдані. 20 лютого 2014-го в середмісті Києва загинуло найбільше людей – 48. Їх разом з іншими 54-ма загиблими та смертельно пораненими учасниками протестів упродовж зими 2013–2014 років і п'ятьма активістами Майдану, які віддали свої життя за демократичні цінності навесні 2014 року, назвали героями Небесної сотні (за аналогією до сотень, на які поділялися протестувальники). Крім того, це 12 літ від початку російського вторгнення в Україну (анексія Криму розпочалась 20 лютого).

Пам'ять про подвиг цих патріотів нині вшановують під гаслом «Небесна сотня: герої першої перемоги у битві, що триває».

Оксана Карнковська

У ЄПАРХІЇ МОЛИТОВНО ПОМ'ЯНУЛИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Відбулися богослужіння та заходи з нагоди вшанування видатного українського мислителя, поета, прозаїка, художника, громадського діяча.

10 березня, у 165-ту річницю упокоєння Великого Кобзаря, в обласному центрі перед його пам'ятником біля головного корпусу Волинського національного університету ім. Лесі Українки відправлено заупокійну літію, яку очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл. До молитви долучилися декан протоієрей Михайло Онищук, інше духовенство, викладачі й студенти Волинської православної богословської академії, представники влади і громадськості.

У слові високопреосвященний зазначив, що життя людини проходить дуже швидко. Тож маємо виконати ту місію, яку Господь нам призначив. Адже у цей світ ми прийшли за промислом Божим, а не з власної волі. Згадуючи Тараса Григоровича, владика нагадав його знамените: «Борітеся – поборете, вам Бог помагає!». Цим слід засвідчити своє життя для Бога, для України.

Вшанували Т. Шевченка і в інших деканатах єпархії.

Оксана Карнковська

УРОЧИСТОСТІ У ПРИКОРДОННОМУ ЗАГОНІ З АРХІЄРЕЄМ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл *11 березня* побував у військовій частині 6-го Волинського прикордонного загону, на території якого розміщено храм Спомину чуда архістратига Михаїла в Хонах (Колосах).

За повідомленням Держприкордонслужби, високопреосвященний у співслужінні капеланів звершив чин закладення капсули у фундамент і встановлення купола з хрестом на покрівлю Божого дому. Вручив церковні відзнаки «За жертовність» воїнам, які повернулися з передової.

Доброчинець Юрій Матчук подарував для цього храму ікони архістратига Михаїла, привезені з Афону. Їх написав на Святій горі Петро Кримусь, випускник Волинської православної богословської академії, який згодом продовжив навчання на Афоні. Він є учнем ченця Луки – іконописця й каліграфа, який графічно виконав Томос для ПЦУ, і далі продовжує творити образи під його наставництвом.

На цьому заході побувало духовенство, представники обласної, Ковельської районної влади, прикордонники.

Оксана Карнковська

АРХІЄРЕЙ НА УРОЧИСТОСТЯХ У КОВЕЛІ: 35-РІЧЧЯ ВІДНОВЛЕННЯ БЛАГОВІЩЕНСЬКОГО СОБОРУ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл у свято Благовіщення Пресвятої Богородиці очолив Божественну Літургію в однойменному соборі цього міста з нагоди ювілею та престольного празника.

25 березня у Відправі взяли участь єпископ Богуславський Арсеній, вікарій Київської єпархії, старший ковельський декан і настоятель цієї парафії протоієрей Василь Мичко, голобський декан протоієрей Андрій Сех, старовижівський протоієрей Іван Зеленко, інше духовенство, багато парафіян.

По завершенні Літургії служили молебень за здоров'я. Під час хресного ходу біля пам'ятного хреста, що біля храму, правили заупокійну літію за спочилих захисників. Помолились на могилі першого настоятеля протоієрея Петра Левочка, що на території цього Божого дому, та освятили оновлений пам'ятник.

Орденами Рівноапостольного князя Володимира ІІ ступеня нагороджено о. Василя з нагоди 50-ліття, Архістратига Михаїла ІІ ступеня – клірика собору протоієрея Михайла Левочка з нагоди його 40-річчя. Також церковними відзнаками нагороджено представників місцевої влади та інших добродійників.

Протягом сотень літ Благовіщенська церква в Ковелі боролася за звання головного храму міста, була закрита і перебудована кілька разів.

Історія цього Божого дому починається за князів Сангушків, коштом яких зведена, ймовірно, в 1505 р. Першою згадкою про храм є грамота 1549-го про передачу його королевою Боною під опіку священникові Михайлу.

В 1829 р. до нього приєднано Хрестовоздвиженську церкву. Поруч, за 100 метрів, був Воскресенський собор. Порівняно з ним церква Благовіщення Пресвятої Богородиці мала набагато бідніший вигляд. Але 1848 р. Воскресенський собор повністю знищила пожежа. Головною православною святинею Ковеля стає Благовіщенський храм.

Згодом Хрестовоздвиженська церква змогла отримати власний прихід, що дозволило відібрати землі у Благовіщенки. Храм почав поступово занепадати. Після того як 1877 р. відновили Воскресенський собор, тут стали припинятися богослужіння, і врешті його вирішили закрити. У 1903 р. храм знов освячено і відкрито. 1928 р. сюди прибув з еміграції єпископ Ігор Губа, правили українською мовою.

У 1961 р. атеїсти храм закрили і створили краєзнавчий музей, потім спортивний комплекс. Але 1991 р. сформовано релігійну громаду, Божий дім знову став діючим. У 1992–2005 рр. настоятелем був священник Петро Левочко (тоді йшла боротьба за утвердження Київського патріархату). В 2005-му настоятелем став протоієрей Василь Мичко, відбулося святкування 500-ліття Благовіщенського собору.

Наступні події: 2006 р. – повернуто хреста із центрального купола старого храму; 2008 р. – віднайдено фундамент вівтарної частини давньої церкви; 2010 р. – оновлений собор освячено; 2012 р. – віднайдено ікони євангелістів Йоана, Луки, Марка (написані в 1912-му); 2011–2014 рр. – виготовлено і встановлено новий іконостас; 2015 р. – святкування 510-ліття святині; 2017–2019 рр. – частковий ремонт (перекриття собору).

Оксана Карнковська

ПРОТОІЄРЕЮ ВІКТОРОВІ ПУШКУ – 50

27 березня голова інформаційно-видавничого центру, прессекретар єпархії, викладач ВПБА протоієрей Віктор Пушко відзначає ювілей.

Із цієї нагоди митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію ранішеосвячених Дарів у храмі Софії – Премудрості Божої, що при Волинському національному університеті ім. Лесі Українки, де ювіляр є настоятелем.

Владика привітав душпастиря, вручивши високу загальноцерковну відзнаку – орден Архістратига Михаїла II ступеня. Отця Віктора нагороджено Митрополитом Київським і всієї України Епіфанієм відповідно до подання нашого владики.

За Богослужінням молилися: канцлер єпархії протоієрей Микола Цап, інше духовенство, викладачі та студенти Волинської православної богословської академії, парафіяни.

Слова поздоровлення виголосив ректор ВНУ Анатолій Цьось. Він, зокрема, сказав панотцеві: «Дякуємо за Вашу присутність і підтримку. Вдячні, що Ви безпосередньо берете участь в освітньому процесі, і ми маємо можливість разом працювати».

Віктор Федорович Пушко народився у Луцьку 1976 року в робітничій сім'ї. Як зазначав в одному інтерв'ю, «для родини моє рішення служити Богу було несподіванкою… Я не прийшов до семінарії з глибоко церковного середовища». У 1997 році його, ще студента Волинської духовної семінарії, тодішній керуючий нашої єпархії митрополит Яків висвятив у сан диякона та невдовзі – пресвітера. Служив на парафіях сіл Коритниця Локачинського благочиння, Городище-1, Лище Луцького районного деканату (а також був його благочинним),

Отець Віктор несе капеланське служіння в Луцькому педагогічному інституті та ВНУ ім. Лесі Українки. Він завідувач єпархіальної радіостудії «Благо», викладач Волинської православної богословської академії. Удостоєний церковних нагород.

Віктор Гребенюк, Оксана Карнковська

«МИ УЧНІ ХРИСТА, І НАМ ТРЕБА ЗБИРАТИСЯ РАЗОМ»

Так вважає декан Свято-Успенского округу Луцького районного деканату, настоятель храму Успіння Пресвятої Богородиці в с. Гаразджа протоієрей Андрій Мовчанюк. Тож уже третій рік під час Великого посту в 12-ти парафіях благочиння відбуваються Літургії ранішеосвячених Дарів за участю всіх священників деканату.

Ідея спільної молитви виникла як потреба часу на основі згуртування не тільки душпастирів, а й парафіян. Є певне звикання до традицій храму і проповідей священника, отож виникає бажання розширити діапазон пізнання слова Божого із вуст різних панотців. Та й сама підготовка до Служби мотивує вірян активніше брати участь у церковному житті.

Біблія наголошує на великій силі спільної молитви, запевняючи, що там, де двоє чи троє збираються в ім'я Ісуса, Він присутній серед них і їхні прохання виконуються (Мф. 18:19, 20). Вона єднає віруючих, зміцнює подружжя, є засобом заступництва та виявом любові, яка є союзом досконалості.

– Ми недаремно обрали спільні молитви під час Великого посту, – розмірковує отець Андрій. – Піст є особливим часом для покаяння, і Церква через священника та прийняття Христових Таїн вкотре дає можливість очищення.

Цього року першу таку Літургію відслужили в храмі Усіх святих землі Української села Струмівка. Це дало благословення для наступних спільних молитов у різних парафіях благочиння. Прак-

тикують здебільшого вечірні богослужіння, адже протягом дня вірні мають більше часу підготуватися до спілкування і розуміння Божих істин. Тим більше, що у перший та останній тижні Великого посту священники причащаються після Сповіді на очах усіх вірян чергового храму, подаючи їм приклад.

– Таїнство Сповіді звершується не внаслідок бездоганності душпастиря, а внаслідок скорботи за вчинені помилки та заподіяне зло, собі та іншим людям. Для прощення провин потрібен не ідеальний священник, а грішник, який знає, чому, з чим та за чим він прийшов до аналою. У лікарні жоден хворий не сміється над хворобами іншого, – вважає протоієрей Андрій Мовчанюк.

Біблія закликає сповідати гріхи один одному та молитися спільно для зцілення (Як. 5:16). Практика спільних молитов священників різних парафій є поширеною формою вираження духовної єдності та соборності. Вона здійснюється через соборні богослужіння, міжконфесійні заходи та ситуативні молитовні ініціативи. Це, по суті, найвищий ступінь молитовної єдності між священнослужителями однієї конфесії (або тих, що перебувають у євхаристійному спілкуванні), коли декілька священників разом звершують Божественну Літургію. Парафіяни звикли до менш «формальних», ніж Літургія, служб, які часто проводяться під час престольних свят парафій, куди запрошують духовенство з сусідніх громад. Разом з тим, під час таких спільних Відправ проходить обмін досвідом: можливість для духовенства обговорити питання парафіяльного життя та пастирського служіння.

Досвід Успенського округу цікавий для інших, які практикують цей добрий почин. Подібні Літургії відбуваються в храмах Луцького районного благочиння з деканом протоієреєм Володимиром Присяжнюком, із цікавістю приглядаються до нововведення душпастирі з інших благочинь єпархії.

– Церква, певною мірою, дуже закрита, – переконаний отець Андрій, – віряни ж мусять відчути легкість відкритості з обох сторін. Спільна молитва наближає священників до парафіян, а їх, у свою чергу, спонукає рішучіше зробити крок у церковне лоно.

Безумовно, спільне служіння священників доводить істину, що Церква – це єдиний організм, а не сукупність ізольованих громад. Двері храму завжди відчинені навстіж для відкритих сердець вірних учнів Христових.

Віталій КЛІМЧУК

СПОЧИВ У БОЗІ СВЯТІЙШИЙ ПАТРІАРХ ФІЛАРЕТ

20 березня на 98-му році життя упокоївся Почесний Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл, духовенство, чернецтво та всі вірні Волинської єпархії схиляють голови перед пам'яттю великого ієрарха, який присвятив своє майже вікове життя служінню Богові й українському народові.

У день упокоєння митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив панахиду в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці за новоспочилим. У скорботному слові керуючий єпархією зазначив, що сьогодні ми відчуваємо себе сиротами тому, що перестало битися серце Святійшого, родоначальника і будівничого нашої незалежної Церкви, людини, яка присвятила своє життя служінню Богові в Україні. Томос, який ми маємо, – це його труди, як і багатотисячна паства та тисячі освячених храмів.

Волинська православна богословська академія постала також із благословіння Патріарха. Спочатку було відновлення діяльності духовної семінарії, а потім реорганізація в академію. Поруч із собором знаходиться могила митрополита Якова. Оці два архієреї відроджували незалежну Церкву, вони заклали такий фундамент, на якому ми сьогодні живемо, трудимось, молимось і спасаємось. І коли постало на порядку денному утворення єдиної Помісної Церкви, ніхто не ставив питання переосвяти, визнання таїнств тощо. У найбільш відповідальний момент ці два «стовпи» Православ'я стали основою нашої державної незалежності, церковної самобутності.

Єпархіальний паломницький центр «Україна» організував для всіх бажаючих поїздку до столиці на похорон. Митрополит Луцький і Во-

линський Михаїл разом із єпископами, духовенством, студентами і викладачами ВПБА та багатьма мирянами взяв участь у прощанні з великим ієрархом.

21 березня ввечері наш архієрей співслужив на Всенічному бдінні, 22 березня – на заупокійній Божественній Літургії у Михайлівському соборі, які очолив Блаженнійший Митрополит Київський і всієї України Епіфаній. Потому відбулося відспівування. Далі жалобна процесія з тілом почесного Патріарха вирушила від Михайлівського монастиря через Софіївську площу до Володимирського кафедрального собору, де й відбулося поховання.

Філарет (у миру Михайло Антонович Денисенко), Почесний Патріарх на спокої Православної Церкви України, народився 23 січня 1929 року в с. Благодатне Амвросіївського району Донецької області в українській родині Антона і Меланії Денисенків.

У 1946–1948 роках навчався в Одеській духовній семінарії, яку закінчив з відзнакою, продовживши навчання в Московській духовній академії. 1 січня 1950 року у Троїце-Сергієвій лаврі пострижений у чернецтво з іменем Філарет, на честь праведного Філарета Милостивого. 15 січня того ж року рукоположений на ієродиякона, а на день Святої Трійці 18 червня 1951-го – на ієромонаха.

У 1952 році закінчив курс МДА з ученим ступенем кандидата богослів'я і був призначений викладачем Священного Писання в Московській духовній семінарії. Одночасно виконував обов'язки благочинного Троїце-Сергієвої лаври. З 1953 року викладав у Московській духовній академії.

У 1953/1954 навчальному році вчена рада МДА присвоїла йому звання доцента. У 1956 році призначений інспектором Саратовської духовної семінарії зі зведенням у сан ігумена. У 1957 році переведений на посаду інспектора Київської духовної семінарії, а 12 липня 1958-го зведений у сан архімандрита і призначений її ректором.

1960 року призначений керуючим справами Українського екзархату РПЦ і настоятелем Володимирського кафедрального собору м. Києва, а з червня 1961 року по січень 1962-го був настоятелем подвір'я РПЦ при Олександрійському Патріархаті у місті Олександрії (Єгипет).

4 лютого 1962 року в м. Ленінграді відбулася хіротонія на єпископа Лузького, вікарія Ленінградської єпархії РПЦ. Виконував обов'язки керівника Ризької єпархії. З жовтня 1962 по грудень 1964 року – єпископ Віденський і Австрійський РПЦ. З грудня 1964 по травень 1966 року – єпископ Дмитровський, ректор МДАіС.

14 травня 1966 року зведений у сан архієпископа і призначений постійним членом Священного Синоду РПЦ, Екзархом України, архієпископом Київським і Галицьким. 1968 року зведений у сан митрополита. З травня по червень 1990-го – місцеблюститель Московського патріаршого престолу, головував на Помісному соборі РПЦ 1990 року.

У зв'язку з проголошенням відновлення незалежності України на підставі рішення Священного Синоду та Архієрейського Собору УПЦ скликав і очолив 1–3 листопада 1991 року Собор УПЦ, який одноголосно підтримав рішення про необхідність автокефалії УПЦ. За це був підданий тиску з боку керівництва РПЦ, яке за будь-яку ціну прагнуло не допустити незалежності Української Церкви. У травні 1992 року на основі рішень, які не відповідали Статуту УПЦ, був де-факто усунутий від керівництва УПЦ, а потім безпідставно рішенням Архієрейського Собору РПЦ оголошений «позбавленим сану». Ніколи не визнавав цього рішення, вважаючи його канонічно безпідставним, та звернувся з апеляцією на нього до Вселенського Патріарха Варфоломія. У наступні роки неодноразово поновлював цю апеляцію, востаннє – у 2018-му.

25 червня 1992 року на Об'єднавчому Соборі в м. Києві підтримав рішення про об'єднання УАПЦ та УПЦ в Українську Православну Церкву Київського Патріархату, за рішенням Собору отримав посаду заступника Патріарха з титулом митрополита Київського. Після обрання на Предстоятеля УПЦ КП 22 жовтня 1995-го у Володимирському кафедральному соборі м. Києва відбулася його інтронізація з титулом «Святійший Патріарх Київський і всієї Руси-України».

11 жовтня 2018 року Святий і Священний Синод Вселенського Патріархату, розглянувши апеляції, визнав рішення РПЦ про «позбавлення сану», винесене щодо Митрополита Філарета у 1992 році, не відповідним канонам, прийнявши його у спілкування як колишнього митрополита Київського.

Виконуючи попередні домовленості, за рішенням Архієрейського Собору УПЦ КП 15 грудня 2018 року скликав у храмі Малої Софії в Києві Помісний Собор УПЦ КП, який прийняв рішення про припинення окремого існування релігійного об'єднання УПЦ КП та про входження до єдиної Православної Церкви України. На підставі прийнятого Об'єднавчим Собором 15 грудня 2018 року Статуту ПЦУ став постійним членом Священного Синоду ПЦУ як Почесний Патріарх Київський і всієї Руси-України та керівник окремої єпархії у м. Києві.

Від червня 2019 року – архієрей на спокої Православної Церкви України.

За свою церковну, громадську та миротворчу діяльність удостоєний численних церковних та світських нагород. У січні 2019 року отримав найвищу державну відзнаку – звання Герой України.

Оксана Карнковська

ПОМСТА ЗА СВІДОМІСТЬ: ІСТОРІЯ РОДИНИ БІЛЕЦЬКИХ ЯК ПРИКЛАД НЕЗЛАМНОСТІ

Історія родини священника Олександра Білецького – це приклад жертовної боротьби української інтелігенції за державну незалежність і національну гідність. Вона відображає шлях покоління, яке пройшло через визвольні змагання, репресії, депортації та багаторічні поневіряння, але не зламалося й не зреклося своїх переконань.

Олександр Омелянович Білецький народився 10 квітня 1903 року в селі Липки Новоград-Волинського повіту Волинської губернії (нині Житомирська область) у родині священника. Освіту здобував у Житомирському духовному училищі.

У період державотворчих процесів Української Народної Республіки він не залишився осторонь. У юному віці вступив до війська УНР. Після пришвидшеного вишколу воював у складі 4-го кінного полку 4-ї Київської дивізії в ранзі хорунжого. У 1920 році брав участь в активних бойових діях на території Галичини та Поділля.

Після окупації України більшовиками Армія УНР була змушена відступити за річку Збруч, де її вояки були роззброєні та інтерновані польською владою. Серед них був і Олександр Білецький, який разом з іншими вояками перебував у таборі в Олександруві-Куявському (Польща). Попри складні умови перебування, уряд УНР намагався підтримувати своїх вояків, перш за все насичуючи їх духовно. Коли армія УНР була остаточно розформована, Білецький не емігрував до Західної Європи чи Америки, а повернувся в Україну й продовжив духовну освіту.

У 1924 році закінчив Волинську духовну семінарію в Крем'янці та одружився з Леонілою Буйницькою. До слова, Леоніла була донькою священника Климентія Федоровича з с. Карасин Волинської області. У 1923 році їх родина переїхала в с. Переділи на Рівенщині, де й зустрілось подружжя. У листопаді 1924 року Олександр Білецький був висвячений на священника і направлений на парафію в село Жмудь на Холмщині. У наступні роки служив у селах Галузія та Боржемець на Рівенщині, згодом – у Більській Волі. У 1928 році був призначений настоятелем церкви Святої Параскеви в селі Тинне на Сарненщині.

Про часті переїзди родини писала його дружина Леоніла в автобіографії від 15 грудня 1947 року, складеній уже на засланні і долученій в її виселенську справу: «…У 1924 році вийшла заміж за Білецького Олександра Омеляновича. Чоловік мій був священником. У 1926 році в селі Переділах народилася моя дочка Лідія, у 1927 році в селі Більська Воля — дочка Ольга, у 1930 році в селі Тинне народився син Микола, а в 1934 році — син Мстислав…».

Проукраїнська позиція священника викликала занепокоєння польської влади, через що його неодноразово переводили з парафії на парафію. Відомо також, що він був членом Товариства імені Петра Могили, яке діяло з 1931 року в Луцьку та мало філії в інших містах Волині, Галичини й Білорусі. Товариство провадило активну просвітницьку та видавничу діяльність, а значну його частину становили священники – колишні вояки армії УНР.

Леоніла Білецька (Буйницька в дівоцтві) в час виселення 1949 р.

У 1935 році архієпископ Поліський і Пінський Олександр Іноземцев призначив Білецького настоятелем парафії Святого Миколая Чудотворця в Шерешові на Берестейщині, а згодом перевів до села Хотешів, де він очолив парафію Архістратига Михаїла. Саме з Хотешовом пов'язаний основний період його діяльності. У селі священник розгорнув активну просвітницьку роботу: викладав Закон Божий у школі, поширював українську історичну й художню літературу, організував недільну школу та молодіжний церковний хор. У роки німецької окупації, з 1942 року, був благочинним Ратнівської округи.

З початком формування нових осередків ОУН та загонів УПА під час німецько-радянської війни активно долучився до їхньої розбудови. Його попередній військовий досвід став важливим для організації вишколів. Це викликало гостре протистояння з радянськими партизанами. У березні 1943 року на будинок Білецьких було скоєно напад, згодом – ще один. Родина певний час переховувалася у небайдужих парафіян. Проте Великдень 1943 року став трагічним: 26 квітня під час святкової служби до церкви увірвалися радянські партизани й розстріляли священника на очах у вірян. Загинув також церковний прислужник. Вбивцею був мешканець села Видерта Василь Наумик

Лідія Білецька у виселенні, 1949 р.

Ольга Білецька у виселенні, 1949 р.

– командир партизанського загону імені Олександра Суворова.

Похорон священника відбувся урочисто, попри погрози з боку партизанів. За свідченнями очевидців, на ньому були присутні щонайменше пів сотні представників ОУН і УПА.

Після війни родина перебувала під пильним наглядом радянських органів.

У серпні 1947 р. дружину Леонілу, а також дітей Ольгу та Лідію (повнолітніх членів родини) зобов'язали підписками про незалишення місця проживання. Згодом Лідії приписали ще й активну участь в повстанському русі. Це суттєво погіршувало її становище. З незрозумілих причин в 1946 р. вона полишила вчителювання в своєму селі. Примітно, що це збіглося з перевірками в системі освіти по всьому району, ініційованими «спалахом» антирадянської діяльності серед освітнього середовища. У жовтні 1947 р. Леонілу Білецьку та дітей депортували до Кемеровської області (офіційна постанова про виселення датована 16 січня 1948 р.). Родину роз'єднали. Син Микола був виселений з м. Камінь-Каширський, бо в той час навчався у педучилищі. Його долучили до матері, сестри Лідії, брата Мстислава вже на станції у Ковелі. Дочка Ольга виселялася окремо – із с. Ворокомле, куди була направлена на роботу після закінчення педучилища.

Леоніла, Лідія, Микола й Мстислав були направлені на шахту Полісаївська (м. Ленінськ-Кузнецький). Ольга ж потрапила до Прокоп'євська, на шахту ім. Молотова, і була об'єднана з родиною лише у червні 1948 року після численних прохань матері.

В заяві до коменданта спецкомендатури при шахті Полісаєво Конєву Леоніла писала: «Прошу вашого сприяння перед вашим органом про воз'єднання зі мною моєї доньки Білецької Ольги Олександрівни 1927 року народження, яка живе сама без одягу і продуктів, в м. Прокоп'євськ Кемеровської області на шахті Молотова п/я 1, барак № 11… Дочку мою виселили тоді ж, як і мене тобто 21.10.1947 року, але позаяк вона працювала в іншому районі, то ми з нею були розлучені».

Усі члени сім'ї перебували під контролем МДБ, зазнавали переслідувань і арештів. У 1952 році Миколу та Мстислава навіть заарештовували, щоправда, лише на кілька діб – за звинуваченнями у «порушенні громадського порядку». Виконавці радянської системи пильно стежили за всіма соціальними зв'язками родини, очевидно побоюючись, що навколо неї може сформуватися протестне ядро з українських виселенців.

Процес звільнення зі спецпоселення розтягнувся на роки: Микола Олександрович звільнений зі спецпоселення в червні 1954 р., Ольга Олександрівна у лютому 1955 р., Мстислав у червні 1958 р. Останніми з родини були звільнені дружина священника Леоніла та донька Лідія – у березні 1960 р.

Згідно зі статтею 3 Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій» від 17 квітня 1991 року, родина Білецьких була повністю реабілітована.

У 2017 році за сприяння благодійного фонду «Героїка» та жертводавців на могилі Олександра Білецького встановлено новий пам'ятний знак.

Історія цієї родини це лише один епізод із життя

Микола Білецький у виселенні, 1949 р.

Мстислав Білецький у виселенні, 1950 р.

тисяч українських родин, які докладали титанічних зусиль для здобуття Україною омріяної Самостійності. Це була боротьба ціною життя та десятиліть вигнання далеко від рідної землі.

Людмила Пінчук

Основою для цього матеріалу стали виселенські справи на членів родини Білецьких, котрі зберігаються в колишньому архіві УМВС у Волинській області під № 195. Використано матеріали й інших дослідників. Зокрема: Бляшук О. Видавнича діяльність товариства ім. митрополита Петра Могили в Луцьку 1932-1939 роках: історико-культурологічний аспект. URL: https://www.istvolyn.info/storage/uploads/8GcYYTKYIzD6lHVQJKg0fxYcQpBxrDgdVghMpgXA.pdf

Імена самостійної України. Білецький Олександр Омелянович. URL: https://www.db.geroika.org.ua/ua/person_card.html?code=74bd8c9692a8e2bbb24df47a5490fcad

Пась Н. У Хотешові встановили перший на Волині пам'ятник вояку УНР. URL: https://history.rayon.in.ua/topics/385733-u-hoteshovi-vstanovili-pershii-na-volini-pamiatnik-voiaku-unr

Пась Н. Олександр Білецький і Григорій Жукович – борці за вільну Україну. Минуле і сучасне Волині та Полісся. Камінь-Каширський район в історії України та Волині. Наук. зб. Вип. 64. Луцьк, 2017. С. 180–185.

Сидорук І. Родина Білецьких і українська культура. Минуле і сучасне Волині та Полісся. Камінь-каширський район в історії України та Волині. Наук. зб. Вип. 64. Луцьк, 2017. С. 185-186.

Малюнок Артура Орльонова на замовлення БФ "Героїка"

ПЕРЕМОГА У ВЕТЛАХ: АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД ЗОБОВ'ЯЗАВ МОСКОВИТІВ ЗВІЛЬНИТИ ЦЕРКВУ

Волинський апеляційний суд залишив без змін рішення суду першої інстанції, згідно з яким храм с. Ветли Камінь-Каширського деканату має належати громаді Православної Церкви України.

Нарешті поставлено крапку в цій історії, яка тягнулася роками. В судовій постанові від 10 березня 2026 р. йдеться, що дії колишнього настоятеля священника Станіслава Скупейка перешкоджають релігійній громаді ПЦУ с. Ветли користуватися її майном.

Рішення, яке підтвердило вердикт попередньої інстанції – Любешівського районного суду, громада сприйняла радісно, розповідає настоятель храму Святителя Миколая Чудотворця о. Роман Гула: «Був довгий тернистий шлях, але вкотре переконалися: хай би як складно не було, Бог завжди підтримує і ніколи не покидає».

Шлях громади Ветлів до своєї церкви тривав кілька років і став одним із найгучніших релігійних конфліктів на Волині. Після того як більшість селян на зборах у листопаді 2022 року проголосували за перехід до ПЦУ, невелика кількість прихильників УПЦ (МП) разом із настоятелем забарикадували храм. Конфлікт неодноразово супроводжувався насиллям та залякуваннями. Так, торік у січні під час освячення ліцею на о. Романа Гулу напав та почав бити один із прихильників МП. Ще раніше, у травні 2024 року, на паркані хати місцевої мешканки, де тоді перебували о. Роман зі своєю сім'єю, було знайдено гранату. Правоохоронці кваліфікували цей випадок як спробу залякати священнослужителя.

Весь цей час парафіяни підтримували о. Романа, богослужіння проводили у місцевому будинку культури, оскільки колишній настоятель храму разом із кількома своїми прихожанами нікого не допускали до церкви. А в суді, розповідає протоієрей Роман Гула, священник УПЦ МП щоразу наголошував, що це нібито їхній храм, хоча місцеві зводили його самотужки. Аби накопичити кошти – родинами їздили на заробітки, збирали ягоди. «Попри те, що нам постійно погрожували та залякували, ми обрали законний шлях, бо ж розуміли, що закон на нашій стороні», – аргументує свою позицію о. Роман.

Суд зобов'язав відповідача усунути перешкоди у користуванні церквою, надати вільний доступ до приміщення, передати ключі від храму чинному настоятелю парафії ПЦУ, а також сплатити судові витрати. Рішення апеляційного суду набрало законної сили з моменту проголошення. Тож нарешті громада ПЦУ отримала право увійти до Божого дому, в якому не могла молитися роками.

ЄДИНА ЦЕРКВА

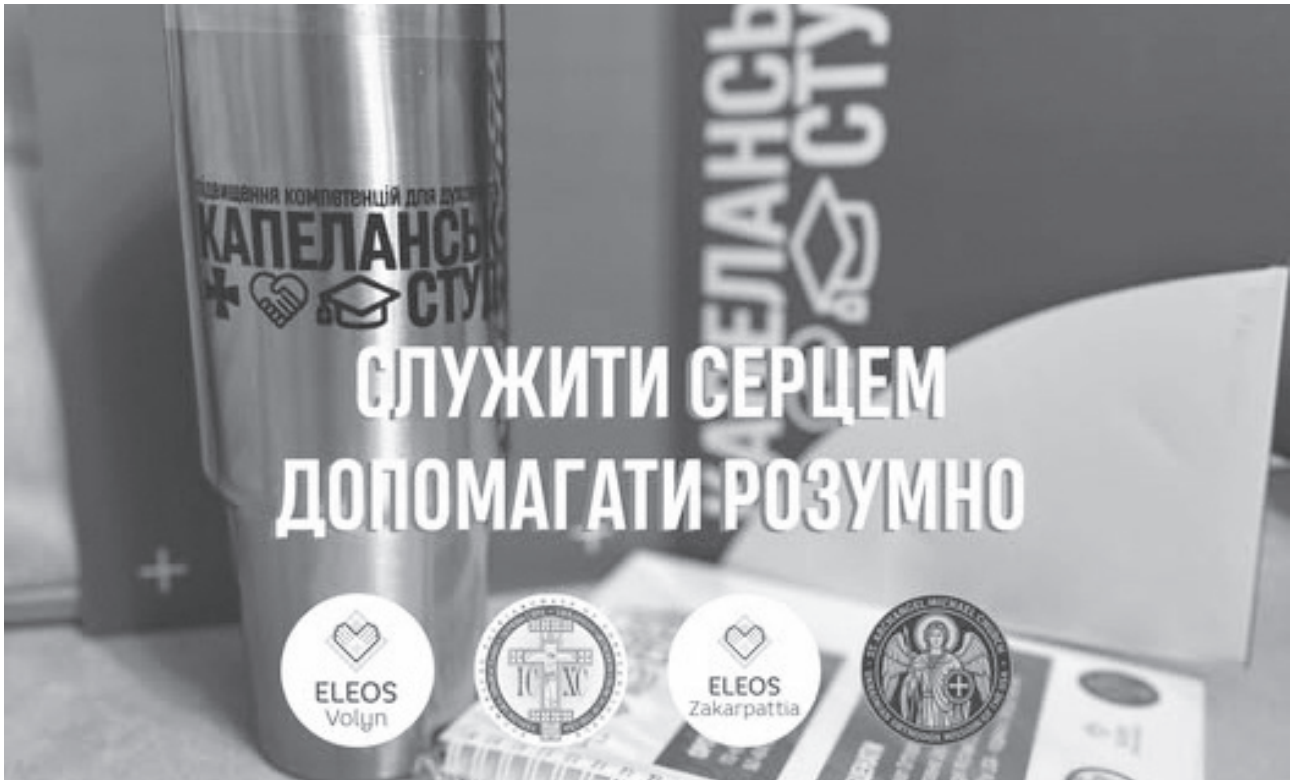
Юрисконсульт Управління єпархії Юлія Спіріна вже підготувала заяву до органів Державної виконавчої служби, щоб відкрити виконавче провадження. «Якщо Скупейко добровільно не виконає рішення суду, державні виконавці приходять разом з поліцією, забирають ключі та забезпечують безперешкодний доступ до подвір'я і до будівлі церкви», – пояснює Юлія Спіріна.

Потому парафіяни разом зі своїм настоятелем о. Романом зможуть зайти до храму та побачити, що їм лишили попередники. «Адже, як показує гіркий досвід, прихильники московського патріархату виносять усе. Вони не мають Бога в серці», – розповідає священник. Тож у найближчих планах – відновлювати храм та наповнювати його молитвою.

Тетяна Хомич

ДУХОВНА ШКОЛА

ВІДБУВСЯ ПЕРШИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЄКТ КАПЕЛАНСЬКИХ СТУДІЙ ДЛЯ СВЯЩЕННОСЛУЖИТЕЛІВ

Захід з підвищення компетентності духовенства організовано ГО «Елеос-Волинь» (керівник Наталія Райниш) спільно з ГО «Елеос-Закарпаття» (керівник Ольга Сусол) за сприяння Української Православної Церкви США.

За повідомленням сайта громадської організації у фейсбуці, він розпочався на початку листопада онлайн і тривав до кінця минулого року. Протягом двох місяців військові й медичні капелани, громадські діячі, капелани-волонтери працювали, навчалися і покращували навики. Розглянули ряд актуальних питань щодо наших захисників: про втрати та психологічну підтримку, богослов'я та комунікації тощо.

Місія студій – сприяти капеланам як молодій інституції у розбудові та набутті суб'єктності. На завершення занять учасники отримали сертифікати.

У проєкті взяли участь двадцять три душпастирі з різних областей, серед них капелан 6-го Волинського прикордонного загону протоієрей Михайло Хімчак та військовий священник Інтернаціонального легіону Макарій Левіс. Цікаву лекцію провів протоієрей Володимир Труш, військовий капелан і настоятель луцького храму Різдва Йоана Хрестителя.

З учасниками працювали митрополит Полтавський і Кременчуцький Федір, голова Синодального управління медичного капеланства протоієрей Сергій Кирилюк, ігумен Іов Ольшанський, військовий священник Андрій Сусол, досвідчені психологи Любава Казмірчук, Наталія Райниш, начальник науково-дослідного відділу воєнно-психологічних досліджень Науково-дослідного центру гуманітарних проблем ЗСУ В'ячеслав Олійник, начальник групи психологічного супроводу та відновлення військової частини А7028 Володимир Пагланюк.

Оксана Карнковська

ДУХОВНА ШКОЛА

У ВПБА ВІДБУЛАСЯ ПРЕЗЕНТАЦІЯ ФАКСИМІЛЬНОГО ВИДАННЯ ТУРІВСЬКОГО ЄВАНГЕЛІЯ XI ст.

Унікальну пам'ятку представлено у Волинській православній богословській академії 11 березня в рамках культурно-наукового проєкту «Повертаємо в Україну культурну спадщину».

Захід провів проректор з наукової роботи протоієрей В'ячеслав Фульмес. На ньому побували канцлер єпархії протоієрей Микола Цап, ректор протоієрей Володимир Вакін, викладачі та студенти духовного вишу, науковці, зокрема, представники Музею волинської ікони, Волинського національного університету ім. Лесі Українки.

Цей проєкт, у рамках якого здійснюється підготовка факсимільних видань визначних пам'яток української книжної культури, зародився в Луцьку. Турівське Євангеліє стало вже дванадцятим. Цю пам'ятку створено в середині XI століття у великокнязівському скрипторії митрополичого Софійського собору. Вона є важливим свідченням розвитку київської книжної школи того періоду. Оригінал рукопису зберігається в бібліотеці ім. Врублевських Академії наук Литви.

За повідомленням сайта vpba.edu.ua, до реалізації видання долучилася ГО «Волинське братство Святого Володимира Великого» (керівник Сергій Мостенець, голова наглядової ради ВПБА).

Директор видавництва «Горобець» Ганна Горобець, у якому з'являються такі цінні книги, подарувала Академії цей та інші фоліанти, серед яких «Молитовник Гертруди. Псалтир Егберта», «Воскресні Богослужіння Київського Октоїха 1629 року».

Оксана Карнковська

БЕЗУМНИЙ ТОЙ, ЩО «БЕЗ УМА»

На теплому березі моря діти цілісінький день будували пісочний замок. Залучили до творчості наявні матеріальні ресурси і поради старших. Небачену красу і досконалість фотографували пляжники як унікальну особливість відпочинку. А зранку у промінні сонця виблискували… страшні руїни архітектурного дива – зухвалі хлопчаки розтоптали колективне і миле творіння вщент. Зухвалі чи нерозумні?

Були, як правило, дитячі сльози, злість, втішання дорослих. Хтось називав зловмисників несповна розуму, хоча були вони цілком повноцінними молодими людьми, навчалися у школі й мали певні успіхи у навчанні.

На жаль, такі трагічні події відбуваються і в дорослому світі. Століттями нажиті матеріальні цінності міст і містечок, шедеври архітектури, мистецтва і досконалого добробуту в одну мить руйнуються сучасною смертоносною зброєю, яку теж придумували і створювали протягом століть ду-у-же розумні й досконалі люди. Складається враження, що хтось із впливових дорослих залишився у розвитку на дитячому рівні. Наука називає такий феномен інфантилізмом — відсталість, що характеризується збереженням фізичних або психічних рис дитячого віку. А в серйозному дорослому середовищі ця психічна недуга називається правовим інфантилізмом — низький рівень почуття відповідальності за поведінку в рамках права, несформованість, недостатність правових знань та настанов, але високого рівня бажання отримати результат (без усвідомленості наслідків, з імовірною усвідомленістю негативної поведінки). У Святому Письмі про це сказано значно коротше і доступніше: «І не уподобляйтеся віку цьому, але перемінюйтеся оновленням вашого розуму» (Рим. 12:2).

Отже, чи відповідає сучасна людина біологічному терміну «гомо сапієнс» – людина розумна? Адже розум (латин. ratio; грец. νους) — сукупність пізнавальних та аналітичних здібностей людини, завдяки яким формується інтелект особистості. Не існує загальноприйнятого визначення, що саме є розумом, тому що у релігійних, філософських і наукових текстах це поняття сприймається по-різному, і в кожній із цих галузей існує довга традиція тлумачень. Слово «розум» у нашій мові має й дещо архаїчний синонім — «ум».

Біблія розглядає розум як важливий дар Божий, який слід очищати, освячувати та наповнювати Божим Словом, зосереджуючи думки на небесному, а не на грішному, щоб зберегти серце і розум від спокуси та мирського впливу, а також щоб розуміти волю Всевишнього.

Господь дає мудрість тим, хто її шукає (Притчі 2:6), і закликає нас пізнавати Його розумом і серцем. Людський розум без Бога може бути марним або гріховним, тоді як Божий розум дає істинне розуміння.

Якими б люди не ставали розумними і досконалими, пізнавати їх будуть тільки за їхніми діяннями.

Основою повноцінного суспільства є його духовний фундамент, оснований на мудрості Творця. Біблія навчає, що справжня «розумність» — це не просто високий IQ, а духовна мудрість, яка починається зі страху Господнього і веде до праведного життя, тоді як «дурість» — це відсутність цієї духовної основи, що штовхає до гріха та руйнування.

Сьогодні у світі є мільйони тих, які живуть нижче порога бідності. Мільярд людей ще й досі неписьменні. Прибутки двадцяти відсотків найбагатшого населення Землі у сто п'ятдесят разів вищі, аніж прибутки двадцяти відсотків найбіднішого. За останні три десятиріччя розрив між ними збільшився удвічі. Зрозуміло, що таке суспільство живе з двома швидкостями: можливості у людей різні.

Нині триває понад пів сотні збройних конфліктів. Найбільшими є війни в Україні, у Газі, а також інші по всьому світу, що робить ситуацію напруженою.

На Землі живе понад 8,2 мільярда людей, згідно з оцінками на 2024—2025 роки. Хоча точна цифра постійно змінюється, але населення планети перетнуло позначку 8 мільярдів у 2022 році, зростання сповільнюється і пік очікується до 2080-х років на рівні 10,3 млрд. Отже, потреби населення у матеріальному забезпеченні ростуть. Господь дає раду всім людям, створеним за Його подобою.

Як витрачаються земні скарби сьогодні? Поряд зі створенням потрібної інфраструктури людство продукує небаченими темпами смертоносну зброю. Ціни мають такий вигляд: балістичні та крилаті ракети «Іскандер-М»: орієнтовно $2–3 млн, ATACMS — один запуск приблизно $1,5–2 млн; «Кинджал» (аеробалістична): близько $10–15 млн, «Орєшнік» (експериментальна ракета) — $40 млн; крилаті ракети: X-101 коштує $13–13,8 млн, ракети до ППО — пуск однієї «Петріот» (PAC-3) від $3,7 до $4 млн. Сучасні літаки F-16 Block 70/72 найсучасніших версій коштують $162,5 млн за одиницю.

За такі астрономічні суми можна було б збудувати повноцінні квартали та нові міста з чудовою інфраструктурою для блага людей. Проте кожен удар смертоносною зброєю забирає життя мирних мешканців і руйнує зведені їхніми руками затишні оселі.

Якщо взяти до уваги побутові умови населення московії, то багатьом про сучасні квартири не доводиться навіть мріяти – люди ще мешкають у бараках без будь-яких зручностей. А можновладці витрачають державну казну на гонку озброєнь, аби руйнувати надбання цивілізації.

Господь закликає людей до прозріння в оцінці гріховних дій. Але для того, щоб зрозуміти Його мудрість, потрібно почути Його слово.

…Зруйновані міста і села, дороги, промислові об'єкти, весь квітучий сад людської мудрості та плоди мирної творчості стають руїнами внаслідок зусиль далеко не мудрих людей із визначеного терміна «гомо сапієнс», які насправді до цього часу не удостоїлися в Творця називатися людьми розумними.

Віталій Клімчук

БРАТИ НАШІ МЕНШІ

Дехто з обуренням реагує на контрастність сюжетів сучасного етеру. За зведенням подій із фронту та обстрілів мирних міст із людськими жертвами раптом звучать теми про порятунок домашніх тварин: собак, кішок, птахів… Мовляв, чого вони варті поряд із людським понівеченим життям? Так, вони лишень несвідомі тварини, але вважаються «братами нашими меншими», бо заслужено мають близькість до людей і потребують турботи, співчуття та захисту. Наше «братство» відповідальне за них, особливо безпритульних, і вдячність за незрадливу любов та відданість, яка збагачує наше життя.

Письменник Сент-Екзюпері розглядав тварин у контексті відповідальності, дружби, любові та пізнання «найголовнішого» серцем. Особливо це видно у його знаменитій цитаті з «Маленького принца»: «Ми відповідальні за тих, кого приручили», яка підкреслює глибинний зв'язок між людиною і твариною. Він сам любив тварин, приручав їх у подорожах (левенят, газелей, лисиць) і вважав їх не просто істотами, а символами вірності та глибоких почуттів, навчаючи через них розуміти суть людських відносин, а не лише поверхові речі.

Біблія розглядає тварин як Боже творіння, що має цінність, і закликає людей дбати про них, не чинячи жорстокості, хоча й дозволяє використовувати їх для їжі, одягу та праці, встановлюючи правила щодо чистих / нечистих тварин та жертвоприношень. Тварин було створено перед людьми, людині дано владу над ними, «панувати», але з відповідальністю, тобто дбати, а не підкорювати бездумно.

Під час рашистського вторгнення фермер Сергій Свириденко вивіз на Волинь з окупованої частини Донецької області півтори сотні кіз. Випасає тварин на території села Дідичі Олицької громади, куди переїхав жити. У планах донеччанина – відновлення виробництва крафтових сирів, бринзи зокрема, із козячого молока, чим займався раніше. Уже встановив необхідне обладнання. Переселенець планує наростити поголів'я кіз на Волині, повертатися на схід поки що наміру не має. Чи тільки бізнесові інтереси цікавлять Сергія? Далебі, що ні. Любов до тварин передусім.

Навіть в умовах війни чи якоїсь потреби слід ставитися до тварин гуманно, надавати їм відпочинок «Якщо знайдеш вола ворога твого або осла його, що заблукав, приведи його до нього; якщо побачиш осла ворога твого, що впав під ношею своєю, то не залишай його; розв'юч разом з ним» (Вих. 23:4–5). Біблія пророкує час, коли в Божому Царстві запанує гармонія між людьми та тваринами, зникне страх і звірі «будуть пастися разом»: «І немовля буде гратися над норою аспида, і дитя простягне руку свою на гніздо змії. Не будуть робити зла і шкоди на усій святій горі Моїй, бо земля буде наповнена віданням Господа, як води наповнюють море» (Ісаї 11:8–9). Це

час, про який залишається тільки мріяти, – за умови порозуміння… між людьми. Бо чомусь «Homo sapiens» досі ніяк не може зрозуміти Божої істини про любов до ближнього.

Звісно, що любов до тварин повинна мати розумні межі й не стати відхиленням від законів суспільства. Знаємо людей, що віддають не тільки любов, а всеньку пенсію братам нашим меншим, жертвуючи власним здоров'ям, знаємо і не такі вже й рідкісні випадки серед товстосумів. Мільярдерка Леона Хелмслі залишила у спадок своєму собаці 12 мільйонів доларів. Згідно із заповітом, пес мав бути похований поряд з її могилою.

Не дивно, що симпатії «старших братів» завойовують собаки. Всі ми знаємо символ вірності – собаку Хатіко, який щодня зустрічав свого хазяїна професора Хідесабуро Уено на залізничній станції Сібуя в Токіо. У 1925 році професор помер від інсульту прямо під час лекції, але пес продовжував приходити на станцію щодня протягом 9 років, 9 місяців та 15 днів, чекаючи на його повернення. Біля станції Сібуя встановлено бронзову статую Хатіко, яка є популярним місцем зустрічей. Його історія лягла в основу багатьох книг та відомого фільму «Хатіко: Вірний друг». Останки чотирилапого друга поховано на кладовищі Аояма в Токіо поруч із господарем.

Біблія визнає, що тварини – частина Божого творіння, а люди мають за ними доглядати з любов'ю та відповідальністю. Однак у церковній традиції саме людина має душу, створену за образом і подобою Божою, а тварини – ні. Це і є головною духовною відмінністю, яка впливає на сприйняття тварин у богословському контексті. У Святому Письмі собаки часто згадуються і в негативному символічному ключі – як сторожові, але й як òбрази нечистоти, відчаю або навіть ворогів (Псалтир 21:17: «оточили мене пси»). Такі òбрази наклали відбиток на ставлення вірян до собак в історичному контексті. Проте це не означає, що сьогодні Церква вважає всіх собак поганими – мова радше про символізм, а не про засудження живих істот.

Чи потрапляють собаки, дельфіни, коні до неба? Офіційна позиція Церкви така: тільки людська душа є безсмертною. Проте багато сучасних священників висловлюють надію, що в майбутньому творінні, яке Бог обіцяє після Страшного суду, тварини теж матимуть своє місце як частина оновленого світу. Церква відрізняє духовну природу людини та тварин. Вона закликає дбати про братів наших менших, але зберігати межу між святістю храму і побутовими реаліями. Усе залежить від ставлення – з любов'ю, повагою і розумінням Божого порядку.

Деякі рибалки та мисливці вбивають тварин задля спортивного інтересу, отримуючи насолоду від погоні, вдалого полювання чи хорошого улову. Інші погоджуються з російським письменником Львом Толстим, який написав, що вбивати і їсти тварин «просто аморально». Чи знають московити такого письменника і читають його вислови? Мабуть, що ні. Так само, як не читають і не вникають у мудрість Святого Письма, яке закликає християн «любити ближнього», а не опускатися до рівня хижого звіра. Книга Буття (1:26–27) вчить, що людина створена за образом Божим, маючи розум, волю та здатність панувати над тваринами, а не ставати ними.

Віталій Клімчук

Світлина: Єдина статуя Хатіко, де він зустрівся зі своїм улюбленим господарем Уено

ПРОТОДИЯКОНУ ВОЛОДИМИРОВІ МЕЛЬНИЧУКУ ВИПОВНИЛОСЯ 70 РОКІВ

Багаторічний клірик луцького кафедрального собору Святої Трійці протодиякон Володимир Мельничук 24 січня відзначив славний ювілей – 70 літ від дня народження.

Шлях до вівтаря Господнього одного із найдосвідченіших священнослужителів нашої єпархії позначений особливим даром – чудовим голосом, який став окрасою богослужінь головного храму Волині. Його бас упізнають за глибоким, густим, насиченим та потужним звучанням.

Отець Володимир народився на Рівненщині в селянській сім'ї. Після навчання в Луцькому культурно-освітньому училищі працював артистом та інспектором Волинського народного хору, пізніше – художнім керівником Будинку вчителя в обласному центрі. Вищу освіту здобув на той час у педагогічному інституті за фахом «Історія і правознавство» та Волинському державному університеті ім. Лесі Українки за фахом «Менеджмент освіти».

1998–2008-й – роки викладання історії у Волинській духовній семінарії. Дияконський сан прийняв 10 жовтня 2000 р. Висвяту звершив митрополит Луцький і Волинський Яків Панчук, який тоді керував нашою єпархією.

Уже понад 25 років о. Володимир є взірцем дияконського служіння, наставником для молодих священнослужителів та голосом молитви, який надихає тисячі вірян. Його непорушна вірність Православній Церкві України, мудрість та доброзичливість, почуття гумору здобули щиру повагу серед духовенства та мирян. У 2006-му, беручи до уваги ці чесноти, Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет нагородив протодиякона Володимира Мельничука орденом Святого рівноапостольного Володимира Великого III ступеня.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл, управління Волинської єпархії, клір собору та вся повнота волинської громади щиро вітають ювіляра! У цей знаменний день молитовно бажаємо йому міцного здоров'я, Божого заступництва, духовної радості та невичерпної енергії для подальшої праці у винограднику Христовому.

Нехай Господь дарує Вам Свою благодать на многії і благії літа, отче Володимире!

Прот. Віктор Пушко,
Оксана Карнковська

НЕ ТІЛЬКИ РЕМОНТУВАТИ, А Й ПРИСКОРЮВАТИ ЧАС

А все тому, що офіційну трудову діяльність 70-літній рожищанський декан протоієрей Василь Шняк розпочав із… майстра-годинникаря.

Він вправно повертав до життя складні механізми під циферблатом і мріяв вносити у плин часу тільки добрі справи. Згодом довелося ремонтувати і доводити до ладу автомобільні деталі у Львові та моторну частину риболовецьких траулерів у Мурманську, де виходив у море. Але мрія про вдосконалення духовного світу вірян жила у нього із самого дитинства.

Народився отець Василь 10 лютого 1956 р. у Жовківському районі в селі Мацошин, неподалік Львова. Побожна сім'я щосвята, щонеділі ревно відвідувала Богослужіння і сина брали з собою. Так формувався світогляд майбутнього пастиря. А коли прослужив дев'ять літ дяком у храмі сусіднього села (де знайшов свою половинку), то вступив до Львівської духовної семінарії УАПЦ, але навчання завершував у Волинській – УПЦ КП.

Будучи висвяченим у пресвітери Патріархом Київським і всієї України УАПЦ Димитрієм, спробував пастирського служіння на Волині у різних благочинних. Свою першу парафію отець Василь отримав 1995 року в Рожищі з благословіння тодішнього керуючого нашою єпархією владики Якова. Службу здійснювали просто неба, на майдані Богдана Хмельницького, бо поділити приміщення місцевого храму із московитами не було можливості. Згодом перемістилися в просту

Світлини: 27 червня 1995 року. Освячення каменя під будівництво Божого дому митрополитом Луцьким і Волинським Яковом

хату і там здійснювали Літургії з трьома десятками патріотичних вірян.

Чудодійне прискорення часу відбулося на очах владики Якова. Він 27 червня 1995 року освятив перший камінь під спорудження нового храму в Рожищі, приїхав освятити і вже зведений Божий дім… через п'ять місяців! Наскільки були насичені трудовими подвигами ті дні, знають усі мешканці містечка і парафіяни. Отець Василь був майстром на всі руки. Він не тільки ремонтував, а й створював новий час духовності древнього Рожища. В його руках добре почувалися всі будівельні інструменти, якими він заготовляв у лісі деревину, мурував стіни храму, штукатурив. А на початку долучався і до проєкту Божого дому, який нині є окрасою містечка. Саме так – Різдва Пресвятої Богородиці – назвати церкву запропонував отець Василь.

– Бо я особисто зазнав наочної помочі і ласки від Божої Матері. У церкві Покладення пояса Пресвятої Богородиці в рідному селі народилося і зростало моє покликання священника.

П'ятимісячний термін будівництва завдячує справжнім ентузіастам, однодумцям і патріотам Української Церкви, яких налічувалося більше сотні. Старостою був Ананій Добровольський, регентом – Олександра Малиновська, скарбником – Раїса Ткачук, працював професійний архітектор Олексій Добко. Всі інші будівничі залишаються в почесному списку достойних вірян, що творили за життя скарби небесні.

Отець Василь уміло організував діяльність храму, здобував повагу серед земляків. Благодійники – підприємці та прибуткові організації – допомагали фінансуванням і матеріалами. Прихожани обробляли гектари цукрових буряків у селі Уляники і за виручені кошти оплатили працю художників-оформлювачів.

Це вже стало надбанням історії та встановлення у свідомості громади розуміння цінності Української Церкви. Нині в Рожищі діє три храми ПЦУ, які витіснили на задвірки містечка представників московської церкви.

А протоієрей Василь не міг спокійно дивитися на духовну цілину по ближніх селах. В Уляниках переконали вірян продовжити зведення храму вже як українського. Подорожували зі священниками туди, де не було взагалі ніколи церков, говорили з людьми, переконували в потребі будівництва. Власний приклад був найголовнішим аргументом. Рік за роком число українських Божих домів зростало, і виникла потреба створити Рожищанське благочиння УПЦ КП. Спочатку було три храми, а нині – 32! Тож тепер цей деканат ПЦУ розділено на два округи, у віданні отця Василя перебуває тринадцять громад, при яких активно діють недільні школи.

…Колись у місцевих соцмережах з'явилась фейкова інформація про нібито побиття Василя Шняка невідомими. Хто це видумав, що хтось міг підняти руку на поважного пастиря? Звісно, противники його духовної і громадянської позиції. Вельми вже дошкуляють прихильникам москви його дивовижні, благословенні Господом дії щодо національного прозріння пастви. Як кажуть, видали бажане за дійсне.

Храмові в його рідному Мацошині на Львівщині вже два століття і він вірно стоїть на варті духовності. За останніх двісті років у священники висвятився лише один вихідець із цього села, і нам усім приємно, що Господь вказав йому дорогу на Волинь. Отож бажаємо отцеві Василю ще не один поважний ювілей на благодатній ниві служіння Всевишньому!

Перша Вербна неділя на фоні новозбудованої церкви

Різдво-Богородичний храм м. Рожище

Владика Михаїл з архіпастирським візитом у храмі Різдва Пресвятої Богородиці

Віталій Кімчук

МНОГІЇ ЛІТА, ОТЧЕ АРХІДИЯКОНЕ!

Недавно відзначив своє 65-ліття архідиякон Микола Коць, клірик луцького кафедрального собору Святої Трійці.

Народився майбутній священнослужитель 3 березня 1961 р. в с. Старий Чарторийськ Маневицького р-ну. У 1980-му закінчив Луцьке культурно-освітнє училище за спеціальністю «керівник народного самодіяльного хору». Працював директором Будинку культури с. Прилісне на Маневиччині. 1992 р. закінчив Рівненський інститут культури за спеціальністю «керівник народного хору». Працював у районному домі «Просвіта». У 1993–1995 роках навчався екстернатно у Волинській духовній семінарії УПЦ Київського Патріархату.

А ось віхи духовного служіння: 1993 рік – митрополит Луцький і Волинський Іоан Боднарчук висвятив його на диякона. З 1994-го – протодиякон, із 2011-го – архідиякон.

Отець Микола – учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції. Одружений, має двоє дітей.

Уся діяльність о. Миколи як священнослужителя пов'язана з кафедральним собором, але він відомий далеко за його межами, адже постійно супроводжує правлячого архієрея під час його відправ у храмах єпархії.

Тож митрополит Луцький і Волинський Михаїл, духовна консисторія, співслужителі, парафіяни щиро здоровлять душпастиря і бажають довгих літ праці у Божому винограднику в доброму здоров'ї та натхненні.

Віктор Гребенюк

ПРОТОІЄРЕЙ ІГОР СКИБА – ПРО ПОКЛИКАННЯ СВЯЩЕННИКА

24 березня в інтерв'ю з деканом богословського факультету Волинської православної богословської академії, кандидатом історичних наук, на ютуб-каналі поспілкувалася студентка регентського відділення ВПБА Соломія Салабай з нагоди його 50-річчя.

– Отче Ігорю, що найбільше вплинуло на формування Вашого духовного покликання?

– Ну, мабуть, кожна людина сама приймає рішення про своє майбутнє, про своє покликання. Але для того, щоб прийняти це рішення, обрати правильний шлях, Господь посилає людей, які допомагають їй у цьому. Тому, певно, найважливішою людиною у моєму житті, яка допомогла мені зробити цей вибір – стати на духовний шлях, був настоятель храму того села [Старий Збараж на Тернопільщині], у якому я жив на той час. Це отець Ярослав, який, помітивши мене одного разу у храмі, запропонував брати більш активну участь у богослужіннях. Запросив до вівтаря, до прислуговування. І потім все більше і більше у спілкуванні із ним я переконався, що дорога священника, чи служіння священника є важливим не тільки для тебе як для особистості, але і як члена суспільства. Тому, що в той час духовність тільки відроджувалася, Церква потребувала священників, держава потребувала духовних провідників. І тут відіграло важливу роль споглядання прикладу отця Ярослава, який у складні для Церкви часи прийняв це рішення і, як ми говорили з ним, він ніколи про це не пошкодував. Так і я можу говорити сьогодні, що за його настановами, прийнявши оце покликання, я також ніколи не шкодував про зроблений вибір.

– Які люди або події у Вашій молодості стали для Вас особливими духовними орієнтирами?

– Це вже, певно, треба говорити про час, коли я почав навчатися в духовній семінарії. Найбільшим, мабуть, духовним орієнтиром у моєму житті став тодішній керуючий Волинською єпархією митрополит Яків, біля якого я кілька років був келейником, бачив його служіння, бачив його приватне життя і бачив багато прикладів, через які переконувався, що я зробив правильний вибір.

– Як розпочався Ваш шлях у богословській освіті та науковій діяльності?

– Можна сказати, що нічого в житті людини не буває випадкового. Я в молодості не планував пов'язувати своє життя з Церквою. І спочатку, після закінчення школи вступив до світського навчального закладу. Але вже в міру навчання в ньому, в міру того як відвідував церкву, спілкувався зі священником своїм, усе більше і більше приходило розуміння того, що шлях церковний мені більше підходить, аніж здобуття якихось світських фахів і знань. Тому, закінчивши Бучацький технікум, цього ж самого року за переконливими просьбами отця Ярослава ми приїхали в Луцьк, щоб я вступив до духовної семінарії. І вже тут, напевно, я таки остаточно утвердився в правильності цього вибору. І далі вже Господь проводив по життю до сьогоднішнього часу.

– Ви багато років пов'язані з Волинською православною богословською академією. Які етапи цього служіння були для Вас найважливішими?

– Склалося так у житті, що довелося брати участь, мабуть, у більшій частині історії Волинської духовної семінарії, а потім і Волинської духовної академії. На початках дуже довелося переживати такий важкий етап становлення – як власного духовного, так і навчального закладу. Тому що на початках навчання проводилося у пристосованих приміщеннях, не було там достатньо якісно підготовлених фахівців. От і ми разом навчалися з викладачами. От вони вчилися, як будувати свою роботу, як викладати, так само ми вчилися, набиралися їхнього досвіду. І найважливіше не те, що ми отримали тут якісь теоретичні знання, а що тут отримали досвід. Досвід людей, які втілили здобуті знання про богослів'я. І важливим етапом була реорганізація Волинської духовної семінарії у Волинську православну богословську академію. Наступним важливим етапом була акредитація духовної освіти і визнання її у державному, світському середовищі.

– Що Ви намагаєтесь передати студентам не лише як викладач, але і як священник?

– Важливе Писання і передання церковне. Що таке церковне передання? Це пережите Святе Письмо. Тобто це той досвід, який людина отримує на основі переживання Святого Письма. Довелося за кілька десятків років священничої викладацької діяльності здобути певний досвід. І я дуже радий поділитися ним із тими, які тільки стають на шлях священства.

– Чи є у Вашій педагогічній практиці моменти або історії зі студентами, які особливо Вам запам'яталися?

– Найважливіші історії – таке, що зараз приходить на розум, – це те, як діє Божественна благодать. От коли священник отримує сан через рукопокладання, над ним читається молитва, в якій говориться, що Божественна благодать «немічне лікує і недостачу поповнює». І дуже часто мені доводилося бачити студентів, яких я вважав, можливо, непридатними для священного сану. Але коли вони його отримали – ставали досить якісними і достойними священниками. Оце мене по сьогоднішній день дивує і надихає, як діє Божественна благодать з кожною конкретно взятою людиною.

– Як Вам вдається поєднувати пастирське служіння, викладацьку діяльність та адміністративну працю?

– Ну, як каже апостол Павло, «усе мені можливо в укріпляючому мене Господі». Тому якщо людина поставить собі мету і хоче її досягнути, то шукає можливості. А коли не має мети або не хоче її досягнути, вона шукає причини, як би цього не зробити. Тому стараюся завжди шукати можливості, щоб поєднати священниче служіння на парафії із викладацькою діяльністю. І це, мені здається, дуже корисно, коли викладач ділиться не тільки теоретичними знаннями, але і здобутим на їх основі власним досвідом, власним переживанням. І це живе спілкування, напевно, найкращий педагогічний засіб, який потім приносить плоди.

– Що у священничому служінні для Вас є найбільшим джерелом радості?

– Найбільшою радістю є те, коли бачу результат своєї праці. А результат праці священника вбачається в кількості послідовників, у кількості тих людей, які обирають шлях, яким іде їхній наставник, тобто тих, які йдуть стопами твоїми. І мене втішає найбільше те, що за свою пастирську практику довелося привести до Церкви і підготувати близько десятка достойних священників. Це ті люди, які є вихідцями з моєї парафії або ті, які відвідували богослужіння у моєму храмі, і тепер є священниками Православної Церкви України. Оце мене втішає: дивлячись на плоди своєї праці, можна сказати, що недаремно живу.

– 50 років – це важливий життєвий рубіж. З якими думками Ви підходите до цього ювілею?

– Ювілей – це не привід тішитися роками, до яких дожив, а це привід поглянути на здобутки, які досягнув. І ними не варто тішитися, а на основі цього потрібно будувати ще якісь плани. І потрібно думати більше про те, чого ще не досягнув, аніж про те, чого вже добився.

– За що Ви найбільше вдячні Богові у своєму житті?

– Тут можна сказати словами Іоана Золотоустого: «Слава Богу за все!» Ну, найперше, за те, що Він покликав мене до цього служіння, про яке той же святий говорить, що священниче служіння є найдостойніше серед усіх на землі. Також я вдячний Богу за людей, яких Він мені посилає в житті, за свою сім'ю, за друзів, за колег, які підтримують у важку хвилину, з якими є можливість поділитися моментами радості. Якщо є з ким переживати радісні і сумні моменти, це вже важливий здобуток у житті, це вже привід до радості. Також вдячний за радість і за сум, якими довелося здобути певний досвід і стати якоюсь мірою кращим.

– Які досягнення у Вашому житті Ви вважаєте найціннішими?

– Напевно, найціннішим можна вважати те, що до твого слова дослухаються. І часто мені довелося спостерігати ситуації, коли люди сприймають те, що я їм говорив, і стараються виправити своє життя.

– Що б Ви побажали студентам, які сьогодні лише починають свій шлях у богослов'ї?

– Найперше, не перетворювати навчання в духовному навчальному закладі лише на накопичення знань. Тому що богослів'я – це не тільки знання про Бога, а це зустріч з Ним. І мета богослів'я – це любов. Тому бажаю здобути вам такий високий духовний стан для того, щоб цією любов'ю потім ділитися з іншими на основі здобутого в стінах навчального закладу досвіду.

ЮВІЛЕЇ

СУЧАСНИЙ СВЯЩЕННИК – ЦЕ БІЛЬШЕ НЕ ПРО ПОВЧАННЯ, ЯК ПРО ТЕ, ЩОБ БУТИ ПОРУЧ

Інтерв'ю з протоієреєм Віктором Пушком, головою інформаційно-видавничого центру єпархії і настоятелем луцького храму Софії – Премудрості Божої при ВНУ імені Лесі Українки, до його 50-річчя.

Про ювілей: нові сенси замість підсумків

– Отче Вікторе, 50 років – це більше підсумки чи нові сенси?

– Це більше нові сенси, бо підбивати підсумки у 50 років, я вважаю, не дуже скромно. Це насамперед про осмислення усього прожитого. Уже розумієш, що справді має значення, що є вартісним у житті, важливим, а що тимчасовим. Якщо раніше деякі речі здавалися дуже важливими, то нині вони абсолютно другорядні. Те, на чому зосереджували багато уваги, виявилось, можливо, не настільки вагомим і суттєвим для життя.

50 років – це досвід, завдяки якому ти думаєш, як далі рухатись. Ми живемо в такий час, коли буває, що людина за 70 років не має такого досвіду, як той, хто прожив лише 16–25, – маю на увазі пандемію і особливо війну. Справа не у віці, адже є дуже багато молодих людей, які пережили значно більше, ніж людина, яка вже прожила вік. Це військові, це ті, хто втратив своє житло, втратив родини, втратив усе, але продовжує жити і не втрачає сенсу. Я думаю, це те, що не вимірюється роками, воно в глибині досвіду, в глибині серця і почуттів.

Шлях до служіння: «Бог взяв мене за руку»

– Коли у Вашому житті з'явилося відчуття покликання служити Богу?

– Та ви знаєте, я б не сказав, що був якийсь конкретний момент осяяння чи різкий поворот. Швидше за все, це тривалий процес певного розпізнавання, який, імовірно, розпочався ще в школі у старших класах. Згодом він продовжився під час навчання в семінарії. А рукоположений я на четвертому курсі, коли мав двадцять один рік.

У мене завжди було таке відчуття, що Бог мене взяв за руку і постійно веде. Навіть у час війни стільки разів відчував ті знаки, що Господь супроводжує мене, направляє, створює обставини, в яких я можу розпізнати Його присутність у моєму житті.

– Родина часто формує світогляд. Які цінності з дитинства Ви пронесли через усе життя?

– Для родини моє рішення служити Богу було несподіванкою. Мама відвідувала храм; батько цікавився суспільними змінами кінця 80-х – початку 90-х, багато читав – саме він прищепив мені любов до книг. Спочатку історія, потім релігія, філософія. Все, що з'являлося - все викликало інтерес. Це ж часи, коли падав радянський союз і лишалося трішки до проголошення незалежності.

Я не прийшов до семінарії з глибоко церковного середовища. До цього ніколи не прислуговував у храмі, не був знайомий зі священниками, не мав духовного

наставника. Тому я завжди намагався бути відкритим до людей і до світу. Вступив у духовний навчальний заклад, який тільки-но відкрився в Луцьку. Власне, це те, що мене завжди рухало і продовжує рухати.

Медіа, викладання та «руйнування міфів»

– Ви поєднуєте пастирське служіння, викладання і роботу з медіа. Як це вдається?

– Для мене це все одна справа – і робота зі студентами, і розмови з парафіянами, і медіа. Викладач повинен працювати над собою, готуватись до лекцій, і це не дає самому «заіржавіти». Важче, певно, було б займатися лише чимось одним.

– Радіостудія «Благо» — це більше про місію чи про сучасні формати?

– «Благо» – це більше про місію. Започаткували ми радіостудію в 2010 році як один із напрямків діяльності інформаційно-видавничого центру Волинської єпархії. Комунікація – це дуже важлива складова нашого буття. Не просто в житті людей, а в богословському розумінні. Бо Господь, до Кого ми молимось, віримо, – це Бог, Який комунікує. Якщо я, приміром, прийшов до Церкви, до віри завдяки книгам, то сучасна людина, як не крути, йтиме до Бога за посередництвом інтернету, відео. Та й радіо вже не таке, як колись. Те, що колись було класичним радіоформатом, зараз трансформується у подкасти.

– Ви викладаєте у богословській академії. Який Ви викладач?

– Минулого року один семінарист назвав мене руйнівником міфів. Може, я трішки і незручний викладач, може, занадто суворий чи різкий, але стараюсь студентам більше ставити питання, ніж давати готові відповіді. Бо інколи нам здається, що богослов'я – це такий набір формул, які треба вивчити і відтворити. Саме тому я часто лишаю студентам запитання без відповідей. Бо вважаю, що сумнів – це доволі нормальна річ для віруючої людини. Якщо молодій людині, яка шукає Бога, давати однозначні відповіді – це шлях до сліпої віри чи фанатизму.

Служіння в часи війни: храм Софії

– Парафія Софії – Премудрості Божої при ВНУ імені Лесі Українки – це особливе середовище. Чим воно відрізняється?

– Мені дуже хочеться думати, що відрізняється. Як проповідник я намагаюся не давати людям готові відповіді, бо роль священника – бути поруч у процесі пошуку. Треба допомогти людині відчути присутність Бога, особливо в умовах війни, коли так багато болю. Мій зошит, у якому імена воїнів, стає все більшим, поповнюється іменами безвісти зниклих. Яким би священник не був красномовним, він не зможе дати людині готових рецептів. Цей час горювання треба пережити, просто бути поруч.

Слово «премудрість» у назві нашого храму спонукає дати людям можливість знайти сенс, побачити дію Бога в усьому тому, що відбувається. Якщо люди можуть, незважаючи на лихо, відчувати Божий промисел, то це даватиме надію. Можливо, ми зрозуміємо лише згодом, через роки, Бог усе-таки піклується про нас.

– А які особливості служіння на парафії сільській та університетській?

– На мою думку, сільська парафія – це основа церковності в Україні. Це коріння. Там люди ближче один до одного. Їхнє життя сплетене щодня. Вони більше спілкуються, знають усіх, що живуть поруч. Віра проходить через конкретні якісь стосунки, справи, спільну працю. В селі значно легше організувати людей для спільної справи. З іншого боку, в селі священник ближче до людей. Тоді як у місті в храмі часто зустрічаються парафіяни, які нічого не знають один про одного, і саме церква робить їх ближчими. Вони помічають, що хтось відсутній, цікавляться, чому захворів, більше контактують, взаємодіють один з одним. Сільська школа віри і спільноти, на мою думку, завжди буде фундаментом, принаймні в Україні. І це треба зберігати. У місті ж люди, які приходять до віри, зазвичай мало знають про богослужіння, про традицію, але їх спонукає інтерес, цікавість. А в селі це вже давно

вкорінилося: бабуся веде онучку, мама веде доньку і таке інше. В будь-якому разі це цікавий досвід для священника.

– Світогляд душпастиря в час війни. Що змінилося для Вас особисто?

– Коли розпочалося повномасштабне вторгнення, ніхто не думав, що війна так довго триватиме. Нині всі розуміють, що треба зосереджуватись на тому, що сьогодні і зараз, не надто покладатись на завтра. Бо ми не знаємо, чи будемо у завтрашньому дні. Оце дуже загартовує терпіння. Війна нас навчила бути відповідальними, триматися купи. Бо якщо втратити отаку внутрішню цілісність, нам тоді не треба й зовнішнього ворога. В цей час, який ми зараз переживаємо, священник – це більше не про повчання, як про присутність, про те, щоб бути поруч, щоб піклуватись, про турботу.

Про чудеса, плани та мрії

– Коли Ви були настоятелем у селі Лище, сталося масове оновлення ікон. Розкажіть про це чудо.

– Ой, це було десь в 2004-му. Мені особисто не потрібні якісь чудеса для того, щоб укріпити свою віру. Віра не вимірюється надприродними явищами. Справжнє спілкування з Богом відбувається в повсякденності: жити чесно, з любов'ю, відповідально.

Тоді був неймовірний ажіотаж. Почали приїжджати журналісти, люди з інших містечок і сіл. Я як священник переконаний, що справжнє чудо любить тишу, молитву і благоговіння. Інколи нам здається, що Бог нас не чує або нам не відповідає, що Він мовчить. Насправді мовчання Господа – це теж розмова з нами.

– Розкажіть трішки про Ваші плани щодо розбудови інформаційної діяльності єпархіального управління. Що чекати найближчим часом?

– Плани насправді дуже прості: зберегти те, що є, примножити і наповнити. Хотілося б, можливо, щось масштабнішого щодо видавництва книг, але це дуже непростий виклик. Хочеться більше серйозних та глибоких розмов. Але, на жаль, як бачите, нині запит на короткі відео, вони поглинають інформаційний простір, і нічого з цим не вдіяти. Є певні виклики – спілкуватися з людьми зрозумілою їм мовою. Змінюється і стилістика, і психологія сприйняття інформації. Раніше люди читали тексти, газети, журнали. Нині ж усе зовсім по-іншому. Люди хочуть швидку інформацію. Зараз і глядач, і слухач лінивий. Нічого дивного. Мимоволі ми стаємо заручниками цього всього, на жаль.

– Яку пораду Ви дали б собі, двадцятирічному, після всього пройденого у житті?

– Не покладатися на завтра. Це насамперед. Робити сьогодні і вже. Також побажав би собі більше самодисципліни.

– Про що Ви мрієте сьогодні?

– Бажання прості. Мати зір у старості, щоб читати, мати слух і здатність говорити, щоб можна було спілкуватися. Щоб не бути ні для кого тягарем.

А ще – прикро, що я так і не побачив єдності серед християн в Україні. Сподівався на це в 2019-му, коли оголосили Томос. Мені б дуже хотілося, щоб у державі була одна Православна Церква. Розділення – це аномалія і наш спільний гріх. Ми лишаємо це нашим майбутнім поколінням. Єдина Церква – це моя велика мрія.

Тетяна Хомич

БЛУДЯТЬ НЕ ТІЛЬКИ ВІВЦІ

Найлегше заблудитися в тумані. Але не тільки погодні умови впливають на людей. Дехто має «туман в очах» або «туманні» думки.

Термін «туман» (з наголосом на першому складі) у переносному значенні використовується для опису когось, хто діє неясно, або в переносному сенсі (наприклад, одурманення). Такі люди блудять унаслідок підсвідомої імли в голові.

Відома біблійна історія, розказана Ісусом Христом (Лк. 15:3–7, Мф. 18:12–14), яка ілюструє Божу любов до кожної людини. Пастир, маючи 100 овець, залишає 99 у безпеці та йде шукати одну загублену, а знайшовши — радіє і несе її додому.

Інша притча, але вже про блудного чоловіка, розповідає про юного сина, який обтяжувався турботливою опікою свого батька й у безумстві зважився на зраду йому. Він випросив у батька свою частину маєтку — і пішов у «далеку країну». Під цим нерозумним сином Євангеліє розуміє кожного грішника. Зрада Бога людиною зазвичай виражається в тому, що вона, отримавши від Нього «свою частку» — все, дароване йому від Бога в житті, — перестає вірити в Господа, перестає думати про Нього, боятися Його і, зрештою, забуває про Його закони (Лк. 15:11–32).

В голови багатьох наших високопосадовців хтось напустив вірусного туману. Оприлюднені факти розкрадання державної скарбниці шокують не тільки астрономічними сумами, а, насамперед, готовністю людей до економічного злочину, великого гріха, лаконічно сформульованого у Божій заповіді «Не вкради!». Крадуть не тільки гроші, а й інтелектуальні скарби: посадовці-науковці користуються чужими авторськими набутками в написанні дисертацій і здобутті наукових ступенів. Виявляється, в офіційно «розумних головах» гуляє блудний туман?

Для Творця кожна людина цінна своєю суттю та неповторністю, і за кожну Він готовий боротися і прийняти в лоно безгрішності завдяки покаянню. Проте, як свідчить практика, заблукалі грішники борються до останнього в судах, залучивши куплених за крадені фінанси вправних адвокатів, і забувають про інший Суд, якого не уникнути на Небесах.

Якщо у випадку із блудним сином, де причиною відходу з рідної оселі був банальний «туман» у голові юнака, то причиною розлучення з рідними оселями наших співгромадян стала Велика війна проти північного агресора. Через повномасштабне вторгнення з України виїхали 11 млн громадян. У нашій державі проживало близько 10 млн молодих людей, зараз – близько 7,6 млн. Лише за підсумками 2025 року 290,3 тис. українців виїхали за кордон і не повернулися. Вони повезли із собою не тільки сякі-такі заощадження й особисті документи, а й певні освітні та практичні навики, здобуті у рідній країні. А розтерзана ворогом держава гостро потребує робочих рук.

Ми горді званням українця і проживанням у своїй країні. Проте аби так називатися і надалі, потрібно, щоб на рідній землі жили і працювали українці, яких чекають із поверненням з-за кордону. Україна розробляє державні програми та пілотні проєкти для повернення біженців, включаючи підтримку дітей,

що навчаються за кордоном і потрохи забувають рідну мову. Державою заплановано спеціальні ініціативи, спрямовані на сприяння поверненню громадян. Ключовими елементами є інфраструктурні зміни, освітні програми та грошова допомога. Повернення має бути добровільним, без примусу, як і належить демократичній європейській державі. При цьому Євросоюз забезпечує можливість короткострокових візитів в Україну для оцінки ситуації.

Адже покинутий біженцями рідний край — це не тільки майно, це батьківське коріння, традиції, мова і любов до співвітчизників. Біблія наголошує на повазі до батьків як на фундаментальній заповіді, обіцяючи за це довголіття та благословення («Шануй батька свого і матір свою», Вих. 20:12). Повага до рідної землі виражається через любов до ближнього, турботу про спільне благо та вірність Богові, Який дає цю землю. Біблія вчить, що пошана до батьків — це відображення пошани до Творця, а любов до батьківщини — це жертовність і служіння своєму народу.

Віримо, що незабаром зустрічатимемо біженців на вільній від окупантів землі зі святковим настроєм і надією на мирне та щасливе життя у мирній та щасливій країні.

Віталій Клімчук

ВАСИЛЬ ЙДЕ ЗАМІЖ ЗА ПЕТРА…

Уявіть таку суперподію в селі та оцінку мешканців громади неординарної новини. Адже на сільському весіллі є свої звичаї та обряди, як-от кидання нареченою віночка для майбутніх пар, пісня про зятя та невістку (хоч би не переплутати!), «обтанцьовування» юних дівчаток молодою (а тепер уже й хлопчиків?). А колись в українців був досить щемливо-інтимний обряд під назвою «комора», в якій проводили першу шлюбну ніч молоді і на ранок батьки виставляли на всезагальну оцінку доказ цнотливості молодої жінки… Що не кажіть, а одностатеві сучасні шлюби нагадують кошмарний сон на тлі консервативно-позитивного суспільства, яке донині чітко й правильно розуміє терміни «невістка», «зять», «свекруха», «теща».

Станом на 2026 рік в Україні одностатеві шлюби офіційно не визнаються, а Конституція (ст. 51) визначає шлюб як союз жінки та чоловіка. Водночас, через необхідність виконання євроінтеграційних зобов'язань та захисту прав людини, у Верховній Раді обговорюються законопроєкти про реєстровані цивільні партнерства, хоча суттєвого прогресу в їх ухваленні не досягнуто. Зате станом на початок 2026 року одностатеві шлюби офіційно дозволені

та юридично визнані у понад 35 країнах світу, переважно в Європі, Америці та деяких частинах Азії (наприклад, Тайвань, Таїланд). Першою країною, що узаконила такі шлюби, стали Нідерланди у 2001 році.

Нестримний фонтан «демократичності» і «прав людини» вершить своє бачення «вольності» стосунків. Наука (біологія, психологія, соціологія) розглядає тепер одностатеві взаємини як природний варіант сексуальної орієнтації людини, що зустрічається також у багатьох видів тварин. Одностатеві шлюби — це соціально-правове визнання таких союзів, спрямоване на забезпечення рівних прав соціальної стабільності та захисту прав людини. Чомусь почастішали випадки прихованої жіночності у чоловічому тілі й навпаки. Це плід психологічної фантазії чи незагнузданої моди?

Лише у третьому тисячолітті розпочалось офіційне визнання та узаконення шлюбів між одностатевими партнерами – чоловік із чоловіком, жінка з жінкою. Старожили наших сіл і містечок взагалі не пригадують таких проявів «цікавої» любові серед земляків багатьох поколінь. Навіть випадків приховування чогось подібного не збереглося у пам'яті людей. Можливо, тому, що громади жили за принципом однієї дружньої родини, формували нетлінні цінності на основі Божих заповідей і боялися порушити їх. Одностатева дружба підлітків так і залишалася міцною дружбою у дорослому віці й не переростала «у щось більше». Адже Біблія визначає шлюб виключно як союз між чоловіком і жінкою, заснований на текстах Буття 1:27, 28, і розглядає одностатеві інтимні стосунки як гріховні (Левит 18:22, 1 Коринфян 6:18). У Святому Письмі немає прикладів схвалення одностатевих шлюбів; гомосексуальна поведінка засуджується. Божий задум для шлюбу — це гетеросексуальний союз. Тексти, такі як Левит 18:22 та 20:13, прямо забороняють статеві зносини між людьми однієї статі, називаючи це «мерзотою». У 1-му посланні до коринфян 6:9-10 та до римлян 1:26-27 гомосексуальні акти згадуються як поведінка, що суперечить Божій волі.

Саме за Божим промислом вирівнюється кількість новонароджених дітей за статевими ознаками конкретно у кожному поселенні. Творець передбачає майбутню долю людини і забезпечує їй пару на сімейне життя. Впливати людині на стать своєї дитини за посередництвом науки заборонено.

Відомий винахідник Ілон Маск і відома співачка Ґраймз вирішили перейменувати своє новонароджене немовля і тепер його звати Х Æ А—Хіі Маск. І як заявив його батько, дитина вибере свою стать, коли стане дорослою. А все через те, що Джена Вілсон, дочка Ілона Маска, яка є першою серед 14 дітей мільярдера, розірвала зв'язок із батьком і відкрила скандальні деталі свого народження. Вона заявила, що її стать була куплено й оплачено, і висловила обурення тим, що вибір статі дитини під час штучного запліднення (ЕКЗ) взагалі дозволений.

Вів'єн, яка раніше носила ім'я Ксав'є, народилася під час шлюбу Маска з першою дружиною, письменницею Джастін Вілсон. Дочка мільярдера розповіла, що її обрали хлопчиком, адже батьки скористалися можливістю обирати стать дитини під час ЕКЗ.

«Моя призначена від народження стать була товаром, який купували й оплачували. Тому, коли я була жіночною в дитинстві, а потім виявилася трансгендерною, я йшла проти проданого продукту. Це було грошовою угодою. Це взагалі законно?!» – написала Вів'єн.

Як бачимо, хто має гроші, хоче перебрати на себе повноваження Того, Хто дає їй життя і, відповідно, обирає стать людини.

Наша держава, зближуючись із Європою, стоїть на порозі радикальних змін щодо одностатевих шлюбів. Відомі люди шоу-бізнесу, спортсмени, бізнесмени, політики привселюдно заявляють про власну нетрадиційну сексуальну орієнтацію, аби бути щасливими чи ще більш відомими? На сьогодні в Україні одностатеві пари не можуть укласти шлюб, усиновити дитину спільно або автоматично спадкувати майно партнера. Заяви Президента у 2022-2023 роках підтвердили, що за умов воєнного стану зміни до Конституції щодо визначення шлюбу неможливі. Були поодинокі прецеденти, коли суди визнавали фактичні шлюбні відносини між особами однієї статі. Дослідження показують поступове зростання толерантності, зокрема серед молоді, хоча питання залишається дискусійним у суспільстві. Адже молодь нині позбавлена чуття єдиної спільноти завдяки інформаційній насиченості й обмеженості спілкування віч-на-віч, отож створює власний світ в особистій далеко не об'єктивній «бульбашці».

Незважаючи на петиції та заклики правозахисників, на початку 2026 року законодавство залишається незмінним у питанні визначення шлюбу.

Біблія описує шлюб як священний, довічний союз, установлений Богом між одним чоловіком та однією жінкою (Буття 2:24). Шлюб – це не просто цивільна угода, а завіт, у якому подружжя стає «одним тілом», зобов'язуючись до вірності, любові та поваги, що відображає стосунки між Христом і Церквою.

Вислів «іти під вінець» якраз і свідчить про Боже благословення на щасливе сімейне життя між чоловіком та жінкою, аби уникати розпитувань у подружжя, хто з них «плюс» і хто з них «мінус».

Віталій Клімчук

ОДНА ПЛАЧЕ, ДРУГА СКАЧЕ…

Зраджена людина в полоні емоцій готова на відчайдушні й навіть трагічні кроки. Криміналісти і психологи знають відсоток суїцидів обманутих та скривджених. Так званий останній день наставав для них із оприлюдненою гіркою правдою про зраду.

Апостол Павло в Другому посланні до Тимофія вказує, що в «останні дні» люди стануть зрадниками, зухвалими та гордими, люблячи розкоші більше, ніж Бога. Найвідоміший зрадник — Іуда Іскаріот, який видав Ісуса за 30 срібняків. Його історія завершилася самогубством через нестерпне почуття провини. Отже, жертвою став зрадник, а не Той, Кого зрадили. Святе Письмо наводить подібні випадки із радником царя Давида, який підтримав повстання Авессалома. Його зрада також закінчилася трагічно: він повісився. Або ж сам Авессалом — син Давида, який повстав проти батька, намагаючись захопити трон, і загинув під час битви.

Що робити тим, кого зрадили?

Біблія закликає покладати свої турботи на Господа (Псалом 55:23) і вчить прощати, якщо людина щиро кається. Водночас вона радить бути мудрими та уникати спілкування з тими, хто має лише вигляд благочестя, але насправді є зрадником.

Сьогоднішнє воєнне лихоліття чи не щоденно викриває імена тих, хто зрадив країну, в якій народився, зростав, здобував освіту і користувався всіма благами, яке створювало суспільство. Біблія з повагою описує мужніх воїнів, які стали на захист своєї держави, і засуджує слабкодухих і боягузів, що заради збереження свого життя готові нехтувати особистою гідністю і честю. «Зрада» — одне з тих слів, котрі викликають багато негативу. Підлість, хитрість, обман… Глибокий сум від того, що зробив той, кому ти довіряв. Зрада може мати маленькі та великі наслідки, але вона завжди є болючою і неприємною. Одним вона може коштувати репутації, втрати територій, деяким — взаємин, іншим — життя!

Уявімо сімейну трагедію, де хтось із подружжя «знайшов» собі ліпшу пару, тим «покращивши» власне життя. Так, невірність виправдовується пошуком найкращого. Але правда в тому, що цей пошук веде до нескінченної зміни партнерів, так що невірність стає способом життя, точніше способом втратити життя. Зрештою, невірний втрачає все. Він карає себе сам. Невірність — і злочин, і кара.

Ті, що вичікують за кордоном перемоги, ніколи не стануть рідними для чужого суспільства, навіть вивчивши мову. Чи вважають вони себе (особливо чоловіки призовного віку) зрадниками тих, хто гине в окопах за їхніх близьких і рідних? Чи вважають себе зрадниками ті, що переховуються від представників військкомату в немислимих місцях, акумулюючи молодечу енергію «для мирних буднів»? Вони готові ви-

правдовуватись принципами демократії, яка дає усім право вибору. Багато людей не можуть зрозуміти, що таке гріх і чому вони грішники. Їм здається, що вони лише хочуть кращого собі й тому мають право порушувати деякі правила і закони, якщо вони заважають особистому щастю.

Мільйони наших земляків потрапляють у немилість місцевих мешканців за кордоном. Якщо можна увійти в становище матерів із дітьми, що рятують своїх чад від обстрілів рашистів, то молодих чоловіків-біженців зрозуміти важко. Хоча опитування мужчин у сусідній Польщі (де найбільше біженців-українців) показало цікавий результат: лише 22 відсотки поляків виявили бажання захищати свою країну від агресора у випадку вторгнення. Отже, основна частина потенційних воїнів готова емігрувати туди, де воєн нема…

Згадуючи українську народну пісню про любовну зраду, ми згадали тільки дві дівчини як протистояння конфлікту: «одна плаче», тобто зраджена, «друга скаче» — та, що переманила жениха. А є ще й третя — яка «тому рада». В нашому печальному випадку роль «третьої» сили займає агресивна північна сусідка, яку влаштовує ослаблення нашого суспільства перед ворогом.

Бог любить і ревнує. Його любляче серце болить від нашої невірності. Але для Нього ще болючіше бачити, як невірність людей карає їх, руйнує, позбавляє всього. Бог знає, що без Нього людина не може бути щасливою. Він не затримує нас, але попереджає, що невірність є згубною.

Отож, нам не залишається іншого вибору як бути вірними Божій мудрості, сім'ї та родині, шанувати і боронити рідний край, возвеличуючи свою державу Україну.

Віталій Клімчук

ВІДКРИТО БЛАГОДІЙНУ ВИСТАВКУ СТУДЕНТА ВПБА І ВЕТЕРАНА ВІЙНИ, ЯКИЙ МАЛЮЄ ПРОТЕЗАМИ

Відвідати першу доброчинну експозицію студента Волинської православної богословської академії Володимира Симанишина можна було в галереї «Art gallery» центрального універмагу «Луцьк» (5-й поверх).

Захід організовано священником Дмитром Зіньком, який запропонував концепцію підтримки військового Володимира Симанишина та Благодійного фонду «З Богом у серці» (керівник Марія Бадалян) онкохворих дітей.

Захід організовано для підтримки онкохворих дітей за сприяння благодійного фонду «З Богом у серці». На відкритті виставки 7 березня побували ректор ВПБА протоієрей Володимир Вакін, викладачі та студенти духовного вишу, військові, друзі й родичі живописця, інші поціновувачі прекрасного.

Історія захисника – це маніфест життя. Втративши обидві руки на передовій у липні 2023 року, він не полишив надії, а знайшов силу підтримувати та надихати інших. Під час реабілітації, ще до протезування, несподівано відкрив у собі новий талант – живопис.

«Раніше я не цікавився малюванням. Все почалося з арттерапії, коли у Тернополі художники і волонтери старалися хлопців відволікати від лікарняної рутини. Спочатку сприймав скептично, але коли побачив результат, то змінив думку». Свої перші картини художник почав створювати у госпіталі. Сьогодні представлено понад 40 робіт, сповнених світла та волі до перемоги. Це, в основному, твори на духовну тему, воєнну та пейзажі. А загалом автором написано понад 50 полотен.

Володимир Симанишин народився на Тернопільщині, за освітою будівельник. Став на захист Батьківщини з перших днів повномасштабного вторгнення, до війни працював за кордоном. «Я розумів, що повинен захищати свою землю, своїх рідних, близьких та друзів. Військової підготовки в мене не було, але я все одно у березні пішов на фронт, адже не міг залишатися осторонь», – каже оборонець. Віра в Бога, підтримка рідних, читання книг та малювання стали визначальними у його повоєнному житті.

Персональні виставки митця відбулись і в інших містах України.

Переказати пожертву можна тут: https://send.monobank.ua/jar/AHiUsx23HB, 4874 1000 2545 4094.

Оксана Карнковська

МИСТЕЦТВО

ПРЕДСТАВНИКИ ЄПАРХІЇ НА ВІДКРИТТІ ПРОЄКТУ «ВЕЛИКОДНЯ РАДІСТЬ» У МУЗЕЇ ВОЛИНСЬКОЇ ІКОНИ

З благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла на презентації мистецького заходу 31 березня побувало духовенство.

Зокрема, експозицію оглянули священник Дмитро Зінько, капелан Луцького національного технічного університету, клірик парафії Апостола Йоана Богослова обласного центру, та священник Андрій Гайдай, інспектор Волинської православної богословської академії зі студентами.

Представлено ікони XVIII–XIX ст., зокрема, композицію образів «Дванадесяті свята» XIX ст. Центральною є ікона «Воскресіння». Окрім ікон, тут експонується картина Володимира Жупанюка «Хліб наш насущний…», яку автор подарував музеєві у 2021 р.

Окремо представлено колекцію великодніх писанок XiX–XXI ст. із фондів Волинського краєзнавчого музею, виконаних місцевими майстрами.

Діяла виставка-продаж сувенірів, створених викладачами і студентами Технічного фахового коледжу ЛНТУ.

Імпреза триватиме три тижні.

Оксана Карнковська

КЕРУЮЧИЙ ЄПАРХІЄЮ У КОМІТЕТІ З ПІДГОТОВКИ ДО 600-РІЧЧЯ З'ЇЗДУ МОНАРХІВ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл взяв участь у засіданні організаційного комітету з підготовки та відзначення ювілею історичного саміту європейських монархів у Луцьку.

Зустріч відбулась 13 березня в обласній військовій адміністрації. Учасники – представники влади, науковці, краєзнавці.

Під час засідання погодили проєкт брендбуку «З'їзд монархів держав Європи у Луцьку 1429 року», де визначено основні елементи візуального стилю події. Також обговорили проєкт регіональної програми підготовки до відзначення ювілею.

Владика Михаїл запропонував концепцію представлення міста як «першої європейської столиці». За словами архієрея, саме Луцьк у XV столітті став місцем великого політичного діалогу, де зібралися правителі багатьох держав для обговорення питань безпеки, єдності та співпраці між країнами Європи.

У січні 1429 року відбувся масштабний з'їзд, що зібрав у Луцькому замку європейських королів, князів та послів для вирішення важливих питань стосовно зовнішньої політики, зокрема оборони Європи, та підвищення статусу великого князя литовського Вітовта (його коронації).

Оксана Карнковська

ВИВЧАЙТЕ СВОЮ ІСТОРІЮ, «ГАСПАДА́»!

Гуманітарій – це та людина, що не знає математики й точних наук. А ось ті, хто ніяк не можуть освоїти історію, особливо свою, рідну, мають серйозні проблеми із власним здоров'ям. Колись Олександр Довженко сказав: «Народ, що не знає своєї історії, є народ сліпців». Печально те, що на поміч марно чекати від окуліста, потрібно звертатися до глибин особистої свідомості, боюсь навіть назвати того ескулапа, що спеціалізується на хворобах голови… У Біблії божевільних або нерозумних людей найчастіше називають словами «безумний», «нерозумний», «дурний» (особливо в Книзі Приповістей), а також «позбавлений розуму». Часто безумство пов'язується з духовною сліпотою.

Як відомо, духовні скарби пожинаємо від культури – всього того, що створено людством протягом історії, на противагу тому, що дано природою. Це складна система матеріальних і духовних цінностей, яка визначає спосіб життя суспільства, його правила, традиції та розвиток. Окрім матеріальної культури, є духовна – мова, знання, мистецтво, релігія, мораль, право.

Українська культура має понад 1500-літню історію, корінням від Київської Русі (IX–XIII ст.), тоді як коріння російської культури формувалося пізніше, починаючи з Володимиро-Суздальського князівства та Москви (заснована бл. 1272 р.). Українська культура є старшою, а російська сформувалася пізніше на основі північних племен та запозичень. Виникає питання: чи не є «старший брат» нашим, як писав Тарас Шевченко, «правнуком поганим»? Створюється враження, що нині у храмах московського патріархату на нашій українській землі читаються. фейкові лекції з історії. Інакше чим можна пояснити сліпу віру прихильників самозваних проповідників, які місто Єрусалим називають «Русалим» і приписують російську національність Ісусові Христу? А відновлену автономію Київської митрополії називають «розкольниками».

Адже першу й основну канонічність Київська митрополія у складі Вселенського Патріархату отримала у 988 році із хрещенням Київської Русі, коли про таке поселення як Москва не було навіть писемної згадки.

1299 року митрополит Київський Максим переніс свою резиденцію у Володимир-на-Клязьмі; лише в кінці 1325-го місцеперебуванням київських митрополитів стала москва.

У 1448 році московська церква самовільно відокремилась від Київської Митрополії, а відтак не визнавалася Константинопольським патріархатом і 141 рік перебувала в схизмі. До того часу ці єпархії належали до Київської митрополії Константинопольського патріархату, що не передбачало їхнього самостійного управління. Через самовільне відокремлення московська церква не мала євхаристійного єднання з православним світом і вважалася відступницею.

Статус автокефалії де-факто РПЦ має з 1448 року, коли собор у Москві поставив на Руську митрополію (з центром у Москві) рязанського єпископа Йону без попередніх узгоджень із Константинополем. З 1448 по 1589-й Московська церква (без Київської митрополії) управлялася фактично незалежними митрополитами. Починаючи з царювання Івана III, в московії (так тоді називалась росія) з'явилася концепція, згідно з якою, внаслідок політичного падіння Візантії, єдиним оплотом вселенського православ'я ставала москва.

Ще 11 грудня 1684 р. московські царі через грека Захара Софиру надіслали грамоту до Вселенського Патріарха Якова з проханням передати Київську митрополію, бо цього нібито бажає й сам український народ. Як бачимо, прояви лицемірства і методи прикриватися «волеіз'явленіем народа» були закладені ще в ті давні часи і нічого кращого навіть нинішня влада кремля не придумала. Захоплення земель України теж відбувається «за бажанням українського народу», але вже через псевдореферендум.

У ті роки до грамоти було додано 40 соболиних шкурок та 200 рублів з обіцянкою надіслати ще стільки ж, одначе Патріарх Яків передавати Українську церкву відмовився. За три дні після повернення монаха Гедеона до Москви патріарх Йоахим склав нову грамоту до Константинопольського Патріарха з тим же проханням – передати митрополію і дозволити висвятити Гедеона у Москві, щоб із ним бодай чого не сталося у дорозі до Туреччини. В цій же грамоті знов говорилось про «палке бажання малоросіян прилучитись до московської церкви».

Однак яким воно було насправді, видно з реакції українського духовенства, на думку якого

московський патріархат був всього лише уламком Руської (Української) православної церкви. До того ж культура московського православ'я перебувала на нижчому рівні. Це розумів патріарх Никон, який запросив ченців з України для виправлення й уніфікації богослужебних книг.

Разом із грамотою Йоахима до Стамбула (Константинополя) відправили дяка Никиту Алексєєва (від Кремля) й старшину Івана Лисицю (від гетьмана Самойловича). Метою цього посольства було умовити нового Константинопольського патріарха Діонисія згодитись на передання митрополії. Але так само, як і Яків, Діонисій категорично відмовився, мотивуючи тим, що не може вирішувати нічого без участі інших патріархів. Саме в цей час у сусідньому місті Едірне (Адріанополь) перебував Патріарх Єрусалимський Досифей – у тогочасному православному світі дуже шанований церковний діяч. Посли прохали його умовити Діонисія офіційно передати Київську митрополію. Але Досифей зустрів посланців непривітно й рішуче відмовився допомогти, пояснивши, що це заборонено правилами святих отців.

Здавалося б, справу легітимізації переведення Київської митрополії під юрисдикцію Московського патріархату було зовсім провалено, але спритний Никита Алексєєв вирішив скористатись дипломатичним становищем Туреччини й звернувся до султанського візира із проханням вплинути на патріархів.

У той час Османську імперію дуже непокоїла ймовірність приєднання московії до антитурецької коаліції (Польща, Австрія та Венеція), котра почала війну проти Стамбула. Тому візир виконав прохання московського дяка, й під його тиском у травні 1686 р. Діонисій віддав патріархові московському Українську Православну Церкву. До наших днів збереглась коротенька розписка Константинопольського Патріарха про те, що в обмін на грамоти на Київську митрополію він отримав від царського посланця Никити Алексєєва «три сорока соболей и 200 червонных». Саме за такою ціною було продано московському патріархові Українську православну церкву. Того ж року спеціально скликаний собор позбавив Діонисія патріаршого сану за неканонічну передачу митрополії. А через 238 літ, 13 листопада 1924 р. Константинопольський Патріарх Григорій VIII у Томосі Польській Автокефальній Православній Церкві зазначив, що «відізвання від нашого престолу Київської митрополії й православних митрополій Польщі та Литви, залежних від неї, і прилучення їх до Московської патріархії відбулося не за канонічними правилами».

Незважаючи на те, що царські грамоти, які Гедеон отримав після посвячення в грудні 1686 р., запевняли у збереженні автономії Української церкви, майже одразу після прилучення її до московського патріархату самобутність Київської митрополії почали нищити:

– 1689 р. Києво-Печерській лаврі заборонено друкувати книжки без патріаршого дозволу: «к нам первее не преслав отнюдь бы вам не дерзати и таковых книг новослогаемых печатати»;

– 1690 р. Собор московської Православної церкви засудив «кіевскія новыя книги С. Полоцкого, П. Могылы, К. Ставровецкого, И. Галятовского, Л. Барановича, А. Радзивиловского» та інших авторів, наклавши на них «проклятство-анафему не точію сугубо, трегубо, но і многогубо»;

– 1693 р. новий московський патріарх Адріан заборонив привозити до москви українські церковні книги, а невдовзі надіслав листа до Київської лаври про заборону видання будь-яких книжок українською мовою.

По-справжньому жахливі часи настали для Української православної церкви тоді, коли Петро І скасував патріархат і запровадив синодальне управління, повністю підкоривши церкву державі. Відтоді Київська митрополія вже не могла проводити крайових соборів – їхню функцію привласнили уряд і синод.

Кожна Православна церква має власні місяцеслови – календарі, що містять перелік святих старшої Візантійської церкви та своїх угодників (а втім, пошановування святих інших церков є необов'язковим) . Синод заборонив українські місяцеслови, нав'язавши російські, в тому числі з виголошенням анафеми Мазепі та проголошенням слави щодо перемоги в Полтавській битві Петрові І. А через 10 літ після Полтавської битви за наказом того самого царя-антихриста було спалено бібліотеку Києво-Печерської лаври.

У церковному й освітньому житті України синод продовжив русифікаційну політику, започатковану патріархами:

– 1769 р. заборонено друкувати й використовувати в навчанні український буквар;

– 1801 р. заборонено будувати храми без ознак візантійсько-російського архітектурного стилю;

– 1876 р. за наказом Київського митрополита С. Мирославського в церквах заборонено проповідувати українською мовою та наказано, щоб у школах молитви читали «голосом свойственнымъ россійскому наречию».

Коли православний народ здобуває державну незалежність, Православна церква тієї країни рано чи пізно теж стає незалежною (автокефальною). Так було з Грецією, Грузією, Болгарією, Сербією… Так сталося і в Україні. Відновлення канонічної Української митрополії завершилося 6 січня 2019 року отриманням Томосу про автокефалію Православної Церкви України (ПЦУ) від Вселенського Патріарха Варфоломія. Цей процес скасував залежність від Москви (від 1686 року) та утвердив автокефальну церкву з центром у Києві, очолювану митрополитом Епіфанієм. Відтоді службу в храмах почали масово проводити українською мовою. У московських же храмах проповіді-лекції з псевдоісторії теж читають українською, аби замаскуватися і приспати свідомість своїх вірян, які не наважуються самотужки вивчити ази релігійного літопису рідної держави.

Віталій Клімчук

ВАРТО ЗНАТИ

РАЗОМ ЗАРАДИ ЗАХИСНИКІВ: У ЛУЦЬКУ ЗАПОЧАТКОВАНО НОВЕ ПАРТНЕРСТВО ПІДТРИМКИ ВЕТЕРАНІВ

Волинська православна богословська академія, Департамент з питань ветеранської політики Луцької міської ради та ГО «Волинське братство Володимира Великого» підписали меморандум про співпрацю.

За повідомленням сайта *vpba.edu.ua*, підписання документа відбулося 23 січня в історичній частині Луцька, поруч з Окольним замком, на вул. Кафедральній, 16 (корпус «В» духовного вишу), за участю ректора ВПБА протоієрея Володимира Вакіна, голови Братства Сергія Мостенця, директора департаменту Олега Кобилинського.

На зустрічі йшлося про координацію зусиль для ефективної реінтеграції ветеранів війни та їхнього повернення до повноцінного цивільного життя, окреслено напрямки спільної діяльності. Подальша робота буде спрямована на побудову сталої системи всебічної підтримки захисників України, а також членів їхніх родин, охоплюючи психологічну, духовну та фізичну реабілітацію.

У рамках співпраці передбачено реалізацію важливих ініціатив, серед яких підтримка створення ветеранських просторів та реабілітаційних хабів. Академія особливу роль відіграватиме в освітньо-науковому напрямку, розробляючи та впроваджуючи навчальні програми з клінічного душпастирства, кризової психології й ментального здоров'я для підвищення кваліфікації капеланів і соціальних працівників. Сторони також домовилися про спільний пошук фінансування і грантову діяльність для забезпечення матеріально-технічних ресурсів. Це необхідно для облаштування інклюзивних просторів і надання якісних послуг родинам військовослужбовців та полеглих героїв.

Документ став інституційною основою для тривалої роботи, що дозволяє об'єднати академічну спільноту, владу та волонтерів навколо місії служіння тим, хто захищає нашу державу.

Оксана Карнковська

ВИЙШЛА НОВА КНИГА ПИСЬМЕННИЦІ НАТАЛІЇ ДОБЖАНСЬКОЇ-НАЙТ

Презентація роману «За́мок, або Око Неба» відбулася 28 січня у Волинській обласній науковій бібліотеці ім. Олени Пчілки (вул. Шопена, 11).

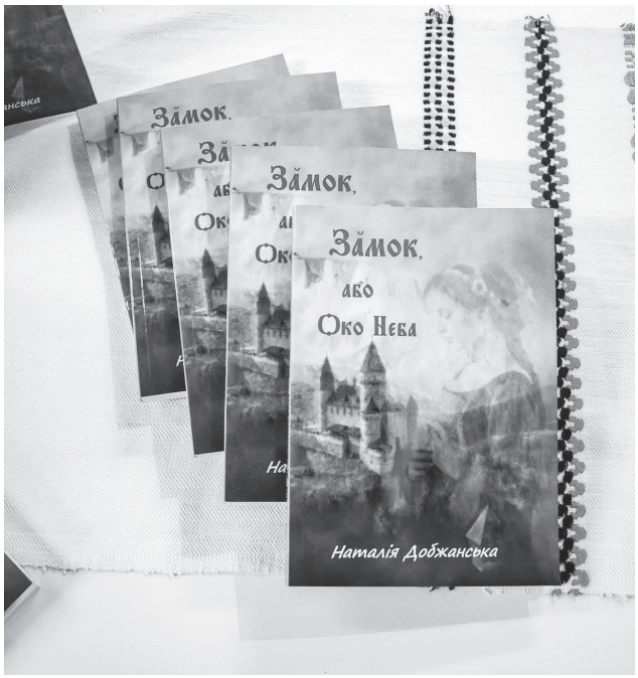
Видання надруковано з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла. Цензор – викладач Волинської православної богословської академії, доктор богословських наук протоієрей Василь Лозовицький.

Книга написана у фантазійному стилі, що нагадує лицарські романи. Вона про надію, чекання і пошук відповідей, про загублені і знайдені мрії, про містичну підтримку у важкі часи... Пригоди, небезпека, мандрівки – фізичні та у глибину душі...

На мистецькому дійстві побували о. Василь Лозовицький, настоятель луцької парафії Мучениць Віри, Надії, Любові та їх матері Софії протоієрей Андрій Ротченков, митці слова, колеги та поціновувачі творчості. Відкриваючи захід, о. Василь зазначив, що авторка у своїх книгах шукає світло. Маючи добре серце, вона пише про добро, і те добре бачить у всьому. Як християнці пані Наталі дуже важливо, щоб її працю схвалила Церква і благословив Господь.

Наталія Добжанська-Найт – член Спілки християнських письменників України, лауреат конкурсу «Гранослов», кандидат філологічних наук, перекладач інформаційно-видавничого центру єпархії (нагадаємо, що сайт єпархії має англомовну сторінку).

Наталія Іванівна народилася в Луцьку, 1995 року закінчила Волинський державний університет імені Лесі Українки, факультет романо-германської філології, у якому потім викладала. Авторка збірок малої прози: українською – «Хроніки пустелі», англійською – «Легенда про залізну вежу та інші байки» (“Legend of an Iron Tower and Other Fables”). Її твори друкувалася в різних літературних альманахах. Серед перекладацьких публікацій, зокрема, англомовний переклад поетичного «Акафіста Пресвятій Богородиці, у чудотворній Холмській іконі прославленій» Віктора Гребенюка, україномовний – книги сліпоглухої американської письменниці Гелен Келлер «Світ, у якому я живу» (опубліковано в журналі «Всесвіт» і звуковим форматом). У «Волинських єпархіальних відомостях» не раз публікувалися статті з англомовної православної преси в перекладі Н. Добжанської-Найт. Недавно письмен-

ниця відкрила в ютубі авторський канал християнської прози.

Під час благодійного заходу збирали гроші для Збройних сил України. Примірник роману «Зáмок, або Око Неба» бажаючі могли придбати за донат на «Волинський сухпайок».

Оксана Карнковська

АРХІМАНДРИТ КОНСТАНТИН МАРЧЕНКО: ТРЕБА БУТИ ЧЕСНИМ НЕ ІНКОЛИ

[12 лютого] ***Інтерв'ю декана монастирів єпархії, намісника чоловічої обителі Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату (Луцький р-н) архімандрита Константина Марченка з журналістом релігійного порталу «Духовна велич Львова» Андрієм Толстим.***

Ведучий: *Як у вас там на Волині? Як взагалі настрій у людей?*

Отець Константин: Я думаю, що такий самий, як і у львів'ян. Боремося, те, що можемо робимо тут, на своєму місці, щоб допомагати нашим хлопцям. Чисто по-людськи, буває, колись краще, а колись якийсь песимізм до людей приходить. Ну, для того, певно, і є такі, як ми. Є нашим покликанням дуже часто до людей звертатися, коли ти бачиш, що щось вони просідають, перегорають, щоб нагадати, оживити їх, підбадьорити їх. І в принципі все у нас, дякувати Богу, вдається. Маємо свій пункт незламності, працюємо для нашого війська. І ми бачимо навіть по зборах, коли люди активні, все нам вдається, ми так доволі швидко закриваємо ті чи інші потреби, запити. Але бувають моменти, коли люди реально просідають. Тоді це вже наш час для того,

щоб з людьми відверто поговорити. І мені особисто приємно, що ми чуємо один одного. Я так тішуся, знаєте, нашою монастирською громадою. Мабуть, набагато було б важче, якби ти бачив, що між тобою і людьми є якась стіна. А коли цієї стіни нема, є порозуміння, можна дуже багато зробити таких хороших речей.

– Дякую. У вас на Волині, наскільки я знаю, свого часу була дуже чисельна єпархія московського патріархату. Як зараз у вас вибудовуються стосунки з тією церквою? Тому що, я так розумію, їхні парафії ще залишилися на Волині.

– В достатній кількості.

– Чи є якийсь діалог, чи пом'якшилась їх позиція в часі війни – така радикальна, знаєте, яка була проти Української Церкви?

– Мені здається, що вони якось просто зачаїлись, притихли. Якщо раніше вони проявляли агресію, поводилися занадто самовпевнено, то зараз вони просто стишились.

– Оце така єдина відмінність?

– Так. Вони собі сидять, роблять свою роботу. Тому що коли спілкуєшся з людьми, які відвідують їхні храми, то бачиш, що насправді нічого не змінилося в їхній риториці. Просто вони бачать загальну ситуацію, яка є в Україні. І я так розумію, що це їх налаштували на те, щоб вони просто тихенько сиділи.

– Ну, це досить цікаво. Чому? Тому що ми знаємо з життя, з історії, що біда об'єднує навіть якщо не ворогів, то які недолюблювали один одного. А тут вже нема більшої біди, ніж війна, та ці люди непробиваємі.

– Знаєте, десь мабуть, рік часу пройшов, як ця війна, широкомасштабне вторгнення вже тривало… Я для себе зрозумів, що в мене вже вичерпались думки, щоб спробувати їх зрозуміти. Я не можу їх зрозуміти.

– Це цікаво. Може, колись, з часом ми зрозуміємо. Отче, Ви намісник одного із найдавніших в Україні монастирів, якому вже понад тисяча років. Насправді це доволі унікальне явище. Тобто цей монастир діяв усі ці тисячу років чи Ви його якось відновили?

– На жаль, після 1860 року він був ліквідований і трансформований у звичайну парафію. Лишалися будівлі: палац митрополита, стара дзвіниця в'їзна, великий Миколаївський храм, але він був переведений у статус звичайної парафії. І таким лишався до 2003 року. У 2003 році частину будівель його розібрали, а те, що лишилося, віддали монастирю, тим, хто прийняв рішення його відновити. І з того часу ця історія закрутилась. Дякувати Богу, мені здається, трішечки виходить.

– Місце намолене все рівно, багато віків.

– Так воно і відчувається. Навіть звичайні люди (бо нас можна звинуватити у суб'єктивності), коли приїздять випадково, тому що тут попри нас іде міжнародна траса, і потрапляють у це місце, всі відзначають якусь таку особливу тишу. Хоча тут центр села, та завжди тут якась така тиша. Як вони кажуть, така якась енергетика особлива.

– Цікаво, скільки у вас монахів в монастирі, у вашій обителі?

– Монахів пострижених чи взагалі з послушниками?

– Давайте пострижених і з послушниками.

– Пострижених зараз семеро, а з послушниками десять. Ми маємо велику проблему: в нас поки що немає особливо місць, де селити людей. Ми над цим працюємо, намагаємося розбудовуватися, але це такий сталий процес.

– Помітно, що Ви дуже монастир любите й особисто дуже активні у соціальному служінні, у волонтерському, капеланському служінні, ну зрозуміло, що у церковній діяльності та в медіа. Чи вдається Вам зберігати монаший дух при такій активності, ніби необхідній, але все ж таки вона десь не зовсім сходиться з такою (знаєте, як ми звикли всі уявляти) закритістю монашого життя?

– Є певні стереотипи з приводу цього. Тому що при кожному великому монастирі завжди організовувалися скити. Бо монастир, якщо він нормально діє, якщо він має таке, знаєте, здорове начало, окрім того, що це життя братії, це ще й пастирська опіка великою кількістю людей. Якщо монастир розвивається, там завжди буде багато людей. І ми бачимо по всій Україні, де в нас є великі святині, вони завжди наповнені богомольцями. Те саме відбувається і в нас. І, відповідно, ці люди потребують уваги, ці люди потребують якоїсь опіки, ці люди потребують якоїсь залученості. І ми фактично провадимо оцю свою соціальну діяльність не тільки завдяки самим ченцям, а біля монастиря створено цілий такий мирянський волонтерський рух. Так само наша інформаційна діяльність: це теж люди, які присвячують свій час монастирю. Ну десь я залучений як колишній журналіст, пробую так само бути активним у цій діяльності.

А братія фактично живе своїм життям, таким, яким мали б жити: мають свої послухи, звершують богослужіння. У нас у монастирі щодня звершується богослужіння: зранку, ввечері, полуношниця об 11-й годині [вечора]. Тобто по-особливому на них це не впливає. А той, хто дуже стомився і має потребу усамітнитись (це природне бажання), то в нас така можливість є. Тому що в нас є скит уже, відроджений у 2010 році, Святодухівський скит. Це таке серце нашого монастиря, тому що історично Жидичинський монастир починався саме звідти. Тобто є можливість побути насамоті, є можливість, щоб тебе ніхто не зачіпав. Тобто я не бачу тут якоїсь проблеми… Коли ти намагаєшся жити перед лицем Божим, ти відчуваєш Його присутність у своєму житті. Ти відчуваєш, як Він тебе любить, як Він тобою турбується. Ти не маєш вже сили це стримувати в собі, ти маєш просто потребу подивитися навколо. Як казав Паїсій Святогорець, «ти подивись, скільки біди навколо, скільки болю навколо». І коли чужий біль стане твоїм, тоді ти починаєш жити, зцілюватися. Тобто коли ти живеш із Господом, ти маєш просто нестримне бажання жити і для людей. Це не можна розділити.

– Споглядальне життя переростає природно в діяльне – так можна сказати.

– Так.

– Я дивився трошки про вас інформацію і звер-

нув увагу, що до вас по неділях приходить близько пів тисячі прихожан на Службу. І я також звернув увагу на те, що це не тільки із Жидичина, а і з навколишніх сіл.

– І з навколишніх сіл також, і з міста Луцька. У нас із самого Жидичина тут відсотків тридцять, а сімдесят – це всі ті, хто до нас приїздить.

– І також я побачив такий дуже коротенький ролик: одна людина знімала у фейсбуці, де Ви сидите за кермом автобуса. Тому я хочу, щоб Ви зараз трошки розгорнутіше про це розповіли, що Ви як водій автобуса об'їжджаєте навколишні села і збираєте прихожан, у яких є потреба, і привозите їх на Службу. Це дуже незвично.

– Ми його називаємо «наш соціальний автобус». Просто в Луцьку та зупинка, звідки їде автобус рейсовий до нас, до Жидичина, знаходиться у такому місці… Знаєте, я завжди кажу будь-якому керівнику: інколи треба побувати в шкурі звичайних людей. І тоді ти починаєш багато що переосмислювати. І те місце, де знаходиться така зупинка, воно з усіх сторін продувається. Там такі завжди протяги. І я колись стояв, так вимерз! У мене з'явилося неперевершене бажання щось із цим усім зробити. І так склалася ситуація, що Господь подарував нам автобус у монастир. Знайшлися люди, яким він був непотрібен, сказали: якщо хочете, забирайте. І тут якраз моя згадка про те, як я замерз, – і цей автобус. І з того часу, це вже більше 10-ти років, я собі поставив за мету, що не дам там людям мерзнути. І так ми сформували цей маршрут. Люди підходять, знають, що цей автобус завжди кожної неділі чи по святах їде за графіком. Вони приходять на ці зупинки і ми їх забираємо. Вони задоволені приїжджають у монастир. Потім ми їх відвозимо так само додому і вони всі спокійні.

– Отже, у Вас є графік, бо як Ви знаєте, кого, звідки і коли забирати?

– Ні-ні, у нас є чіткий графік і всі знають як звичайний рейсовий автобус.

– Ну, я бачив, там усі місця сидячі були зайняті.

– Бувають періоди в році, я відчуваю, що цьому автобусу вже дуже важко. Там людей набивається так дуже-дуже багато.

– За кермом завжди Ви чи міняєтеся з кимось?

– Моя – перша зміна. Я зранку їду, забираю людей, а після Богослужіння отець Сильвестр (це благочинний нашого монастиря) відвозить їх назад до Луцька.

– А ви працюєте змінами?

– Так, так, так.

– Ще перейду плавно до іншого блоку питань. Чи не здається Вам як монаху, як ієромонаху, як настоятелю монастиря, що ми в наш час стали надто раціональними? Ми знаємо, чому почалася війна, – тому що Путін напав. Так чому війна не закінчується – тому, що Трамп не допрацьовує і мало допомагає. Але мало хто з людей намагається побачити корені проблеми, тобто які не лежать на поверхні. Ось я хочу Вас запитати, Ви як людина духовна, може, над цим роздумували: то які корені наших проблем? Тому що я бачу дві найбільші проблеми, які зараз маємо: перше – це війна і друге – це корупція. От де корені цих проблем, плоди яких просто вже не дають нам дихати?

– Ну, знаєте, я коли чую тепер про корупцію в Україні, з одного боку, погоджуюся, а, з другого боку, мені завжди хочеться людей поправити. Слухайте, нас переконали, що вся корупція на планеті Земля – тільки в Україні. Насправді це не так. Корупція кругом: і в Сполучених Штатах, і в Міжнародному олімпійському комітеті, і де її тільки немає. Корупція там, де люди нечесні. Корупція там, де люди зациклені на собі і хочуть жити [тільки] для себе. Такі люди є і в Україні, це правда. Але в нашому контексті, мені здається, ми маємо також ряд ціннісних проблем.

Ми тридцять років жили і дожилися до того, що оце волевиявлення, яке було у нас в Україні, оці фрази, які лунали поруч із цим волевиявленням («яка різниця?»), – це насправді характеризувало Україну й українців. Ми довели себе за тридцять років, що нам дійсно було «яка різниця», «немає ніякої різниці» між тим і між тим. Ми свою всю пам'ять про наших героїв, про важливі речі звели до пластику. Всі наші пам'ятні вивіски були пластикові. Тобто це показувало, як ми насправді десь самі себе не поважаємо, втратили свою гідність. Як ми починаємо потихеньку такими ставати людьми, для яких цінності нічого не варті. І от воно десь потихеньку, потихеньку дійшло до того, до чого дійшло. І мені здається, що якщо ми хочемо переосмислити і завтра щоб наша країна розвивалася, нам треба самим собі дати відповідь: на чому ми стоїмо, що є нашим базисом, за що, куди ми йдемо, чого ми хочемо досягнути. [...] І от коли ми самі повіримо в те, що ми гідні, що ми можемо жити, що ми можемо розвиватися, що ми можемо бути лідерами, що ми можемо інших чогось навчити, що ми не повинні завжди дивитися на всіх і всі нам щось повинні дати, а що ми маємо в собі великий потенціал… Знаєте, я колись читав дуже гарну книгу Горбуліна. І от він писав про те, що Україна насправді має потенціал стати регіональним лідером. От коли ми відновимось у цій гідності, тоді ми будемо жити, будемо розвиватися, не будемо примітивними у своїх діях (коли ти заступаєш на посаду і в тебе перше завдання – відмити гроші, бо ти прийшов до цієї посади).

Ми будемо розуміти, що це все лиш інструмент для того, щоб щось зробити, щоб щось лишити. І наше завдання як священників – нагадати сучасній людині, що ми кажемо: людина створена за образом і подобою Божою. У чому ця подоба? Господь – Творець. Якщо ти, людина, розвиваєшся так, як належить, як про тебе задумано, ти теж будеш щось продукувати, ти теж будеш щось творити. Тому що коли ти ламаєш, коли ти руйнуєш, коли ти крадеш, ти, по-перше, себе деформуєш і обов'язково деформуєш те, що є навколо тебе. Наше завдання як священників про це говорити, волати, кричати, достукуватися до людей своїм прикладом. Зрештою, являти, тому що будьмо чесними: дуже часто ми не допрацьовуємо. Я ніколи не стидаюся сам собі дорікнути і собі подібним. Ми, священники, які мали б бути лідерами думки, які мали б людей кудись скеровувати, дуже часто стаємо предметом насмішок

людей. То вже про який приклад і про які меседжі можна говорити, коли ти не є авторитетом у цьому суспільстві? От наше завдання так жити, так мислити, так творити, щоб люди (навіть наші опоненти) могли, дивлячись на нашу діяльність, сказати: «Ну, він мені не зовсім симпатичний, але те, що він робить, робить правильно». Оце наша проблема.

– Так Ви згадали за оці штучні моменти, за пластик. Я подумав, ми дійсно живемо у такий вік штучності, навіть штучний інтелект. Тобто десь вже, напевне, прийдемо до такої межі, коли нам треба буде визначатися, як далі йти – не тільки Україні, а людству взагалі, тому що буде важко зрозуміти, де є правдиве, автентичне, а де штучне. І, мабуть, щодо Церкви це особливо такий виклик, і до монастирів. Щоб це не було бутафорне монашество, бутафорна церква, щоб це була справжня Церква, бо тільки у справжній Церкві людина може знайти справжнього, істинного Бога. І, з іншої сторони, коли дивишся на цей світ, починаючи від політиків і закінчуючи різними діячами громадськими, публічними, дуже великий відсоток фріків (англ. freak – дивак, божевільний) так званих з'явилося. Хотів Вас запитати, такі прийшли роздуми. Вони дуже популярні, ті фріки. Я думав, ну чому фріки (навіть у рясах інколи фріків ми бачимо) дуже популярні? Я думаю, можливо, тому, що в людей є запит. А цей запит просто задовольняється оцими штучними фріками. Запиту на справжніх юродивих, на справжніх пророків, на справжніх святих світові бракує. І знаходять підміну в отих так званих харизматичних лідерах, які насправді ведуть людей не туди.

– Мені здається, що тут трошечки глибша проблема. Сучасна людина стала такою дуже манірною. Сучасна людина дуже себе любить, вона дуже самозакохана. Не раз, коли роздумував на цю тему (бо ми ж так само в своїх буднях зустрічаємося з різними випадками), я для себе відкрив таку страшну істину: сучасна людина хоче бути обманутою. От їй так легше, вона прийшла з якоюсь своєю проблемою, вона шукає не живого спілкування з Господом, вона шукає магізму. «Дайте мені, скажіть, що мені прочитати, куди лобом вдаритися, що зробити, щоб моя проблема зникла?» І коли ти людині починаєш пояснювати, що навіть зі звичайною застудою не можеш справитися швидше як за три дні. А коли йдеться про серйозніше захворювання, і того більше.

Так само ж і в духовному житті. Коли ти маєш якусь проблему, не чекай, що ти прийшов, щось прочитав, кинув пожертву – і зцілився. Воно так не працює. Я завжди цитую пророка Іоїля, запитую простих людей, коли вони починають говорити про свої проблеми, завжди кажу: «Дивіться, як ви говорите з Богом?». Це зрозуміло, щось читаєте своїми словами. А я завжди ставлю питання: «Скажіть, а ви коли-небудь себе самі запитували, а як Бог говорить з вами?» І завжди в людей такий ступор, людина навіть сучасна не задумується. А дійсно, як Бог з нами говорить? Може, Він нам на месенджер написав, може, на вотсап, десь були якісь СМС? Ні. І тоді цитую їм пророка Іоїля, що Господь промовляє до людини і раз, і вдруге для того, щоб відвести від злої дороги. І там іде перелік, як Господь і через сновидіння… І закінчується цитата, що якщо не чує того всього людина, то «карається мужество твоє на постелі своїй». Тобто робимо висновок, що Господь промовляє до людини обставинами. І завжди кажу: «Дивись, ми з тобою тут зараз не сиділи б серед білого дня, у церкві, і не говорили б. У тебе завжди не було часу, навіть у неділю. Тут сталися ті чи інші обставини у твоєму житті – і ти знайшов час, і ти прийшов сюди, і ми з тобою говоримо. То, може, ти почни задумуватися, людино, що робиться з тобою, що робиться в твоїй душі, як ти далеко відійшов від Бога і як ти плануєш до Нього повертатися».

І є люди, які починають замислюватися, і починають оцю довгу дорогу повернення до Бога через Покаяння, через Причастя. А є люди, які дивляться на тебе і думають: «Ну, слухайте, що Ви так все ускладнюєте? Дайте мені якийсь там поясочок, якусь іконочку, скажіть, що заплатити, скільки свічок спалити». І вони ображено йдуть, бо ти не задовольнив їхню потребу в магізмі. От у цій площині криється проблема – і в політичному житті, і в духовному житті. Люди хочуть, щоб їм просто говорили приємні речі… Але якщо ми хочемо щось реально збудувати, чи в духовному, чи в громадському житті, інколи треба бути чесним. Знаєте, моя одна знайома колись програла вибори в одній із територіальних громад. А програла чому? Тому що вона сама економіст, доктор економічних наук. І вона порахувала, що нема потреби там в маленькій громаді тримати три школи. Краще мати автобус, який тих діток завезе в одну школу і все буде добре. І вона почала про це говорити людям. І з неї стали потім, вже після виборів, сміятися: так ніхто на вибори не йде.

– Ти маєш сказати, що відкриєш школу на кожній вулиці.

– От у цьому проблема! Тобто сучасна людина хоче бути обманута, сучасна людина готова жити з цим обманом. І так якось воно виходить.

– Це дуже цікаво. Чому Ви вирішили стати монахом і священником? Ви згадали, що журналіст у минулому.

– І журналіст, і трошечки будівельною справою займався. Мав свої бригади, робили ремонти в будинках. Ой, навіть важко так Вам відразу відповісти.

– Розумію, важко. Коротко, але постарайтеся, основне.

– Я ділю своє життя зараз на два періоди, поки що. У мене був довгий період, десь більше як 20 років (майже 25), коли я жив абсолютно як людина невіруюча. Церковне питання мене не цікавило. А потім у мені народилася віра, запит. Я почав шукати, почав читати. На якомусь етапі я відчув, що хочу бути священником. Про чернецтво тоді навіть не йшлося. І коли далі для себе цю всю тему переживав, пропрацьовував, роздумував близько трьох років, я для себе побачив, хто такий сім'янин і хто такий священник. У якийсь момент я зрозумів, що не зможу бути хорошим чоловіком і хорошим священником водночас. Не тому, що це неможливо, це для мене було б неможливим. Для інших це вихо-

дить, і дяка Богу. Я відчув, що мушу посвятити себе якійсь одній справі: або я люблю свою наречену, і дбаю про неї, про своїх дітей, і роблю це на повну, або служу Церкві й роблю це так, як треба робити. От так склалося, обрав другий варіант.

– Але що внутрішнє глибинне у Вас в серці спонукало взагалі роздумувати про цей шлях? Чому Ви вирішили посвятити себе Богові?

– Воно так буде, мабуть, некоректно десь звучати з моїх вуст. Коли я почав пізнавати для себе цей православний світ, ще не ходячи до православної церкви, я бував у різних деномінаціях. Дуже часто мені навіть до сьогоднішнього дня це закидають. Я вчився, бо хотів для себе зрозуміти. Я читав книгу протестантського історика Ерла Кернса «Дорогами християнства». І там наткнувся на таку цитату, що «мы восхищаемся тем вкладом, который сделало православное монашество в истории христианской церкви, и одновременно осуждаем эти тенденции». І мене як заклинило – як можна захоплюватись і осуджувати одночасно?! А потім наступне запитання виникло: хто ті монахи, хто ті святі отці? І я почав читати, шукати цю літературу. І просто почав проживати ці книги – Макарія Єгипетського, Антонія Великого, Іоана Златоустого. Вони якось так в мене… Я багато читав, багато речей не розумів ще на той період, але внутрішньо в мене з'явилося таке просто переконання: «Боже, яка це глибина, яка це істина!» І якось я так, некоректно кажучи, влюбився у православ'я і зрозумів, що не можу без цього жити. Потім вже було моє знайомство з буднями, були якісь моменти розчарування. Але вже десь мене підсилювало те, що я й до того читав і Святе Письмо, і святих отців. Вони всі говорили про проблеми, але ніхто з них не казав, що від проблем треба втікати чи голову ховати, як страус у пісок. Якщо тобі Господь щось показує, і ти бачиш, що не так, це як мінімум Він показує тобі, щоб ти не робив цього. Але ти повинен іти вперед. І я так і пішов.

– Дуже цікаво.

– Я просто не можу без цього жити. Коли ти читаєш, коли ти проживаєш… мені важко від цього відірватися. І це мене тримає по сьогоднішній день.

– Дякую за Вашу таку щиру розповідь. Ми підходимо до Великого посту. Маємо неділю про Страшний суд, неділю Адамового вигнання з раю. Таке питання трошки біблійне і водночас досить практичне. Коли ми читаємо Матвія у 25-му розділі про Страшний суд, де Христос описує, коли вівці будуть по праву сторону, а козли стануть по ліву сторону, то там є одне, що об'єднує і овець, і козлів. Усе решта їх роз'єднує. Їх роз'єднує те, як вони поставилися до ближнього, як вони поставилися до Христа. Але в той самий час є одна річ, яка їх об'єднує: це здивування. І ті, і ті були здивовані, коли почули від Христа вирок. Ті, коли здивувалися, що Господь їх похвалив і дав їм нагороду, а ті здивувалися, що Господь їм докорив, що вони не допомогли Йому. Як можна це пояснити? Ми ж чітко знаємо Святе Письмо. Ми всі знаємо, невіруючі навіть знають, як християни себе мають поводити. Хтось сказав, що навіть ярий атеїст хоче, щоб з ним поводились по-християнськи. Чому тут дивуватися? Як це можна зрозуміти?

– Кожна людина дуже зациклена на собі. Ми себе любимо, ми себе вибачаємо, ми себе розуміємо, ми самі собі пояснюємо свої дуростi. Нам самим здається, що ми, все одно, не найгірші. І тут просто здивування буде від того, що ми хочемо себе зрозуміти, але об'єктивність буває інколи зовсім іншою. Я завжди коли говорю з людьми (і перше сам від себе цього вимагаю і намагаюся це проживати): маємо навчитися бути чесними з собою. Нам завжди бракує чесності, і це у всіх, стовідсотково. Я, чи ти, монах, чи ти, архімандрит, чи ти, послушник, чи ти, мирянин, чи ти ще хтось. Є періоди, коли працюєш над собою, коли намагаєшся (як я завжди кажу), проводити цей спектральний аналіз, бути уважним. Але час від часу нас усіх заносить. І тут питання у тому, наскільки довгим є оцей період, коли тебе «заносить». І чим довший цей період, тим важче тобі зрозуміти правду, розуміти суть.

І, мабуть, для того є оці всі періоди Великого посту, інших постів, коли Церква, розуміючи, що відбувається насправді, знову збирає нас докупи, знову каже: «Людино, подумай про себе, подбай про себе, борися зі своєю грубістю, ти такий стаєш нечутливий до правильних речей». І от тоді людина й починає з собою боротися, але ми не хочемо. І оці здивування нас усіх будуть чекати. Насправді, мене часто питають: що Ви будете говорити на Суді? Я думаю, що ми всі будемо мовчати, – тому, що вже у той момент ми все будемо прекрасно розуміти, не буде що сказати. І там, і тут єдине дійсно упование на милість Божу, але те, що ми будемо здивовані усі, це однозначно.

– Ви згадали за чесність. Але дивіться: і Адам, і Єва були чесними в Едемському саду. Коли поспілкувалися з Богом після гріхопадіння, Адам сказав чесно, що «жінка, яку Ти мені дав, дала мені плід заборонений, і я їв». А жінка сказала чесно: «змій обманув мене». Але Бог все рівно Адама і Єву вигнав з Едемського саду. Отже, не завжди чесність допомагає.

– Вони не були до кінця чесними, бо чесність полягала не в жінці, і не у змієві, а в їхньому бажанні, – тут чесність, бо каже: я хотів. Якби ти не хотів, ти б цього не зробив. І ми так само в житті. Якщо ми не хочемо, ми не робимо тої чи іншої дурниці. Не завжди, але в більшості своїй ми на гріх ідемо абсолютно свідомо. Просто нам важливо чесно це визнати. Я так навіть формулюю, що інколи треба чесно казати: «Господи, я люблю цей гріх». Якби не любив, не робив би. Я люблю той чи інший гріх, і я його роблю. Це проблема. І от коли ми з Богом це проговорюємо, коли ми виявляємо це як проблему, що, «Господи, на цьому етапі Ти бачиш, що зі мною робиться», – мабуть, у цьому і полягає справжня духовна боротьба. Тому що в нас і так весь світ із прикрас. І тут найважливіше, чи ти мирянин, чи ти монах, чи ти будь-хто, найважливіше, щоб у твоєму житті були моменти, коли ти сам себе тверезиш, коли ти сам себе ставиш без прикрас перед лицем Божим і кажеш: «Господи, що мені з цим усім робити? Я хочу йти далі».

Як апостол Павло каже: «Боже, горе мені, бідна я людина, дві людини живе в мені». Одна така, одна

така, і як все поєднати? Тобто це насправді стосується всіх нас, але є люди, які це проговорюють, які це усвідомлюють, а є люди, які чомусь піддалися в якийсь момент на спокусу повірити в те, що «не такий вже я й поганий». Оце проблема. І завдання Церкви своїм прикладом показати цю боротьбу, що вона має бути в тобі присутня і вона має бути присутня в інших. Оце наше служіння.

– Тобто, як я правильно розумію, точка відліку – це чесно визнати свої слабкості й чесно визнати ті проблеми, які в тебе є, – чи то окрема людина, чи це народ у цілому?

– Це так і є. Я завжди дуже люблю поєднувати медицину і духовність. Лікування будь-якої хвороби починається з чесного діагнозу. Поки ми реально не будемо знати, що з нами не так, лікування ніякого не буде. І чим кращий цей діагноз, тим краще буває лікування. Так само і в духовному житті. Поки ти не визнаєш, що в тобі є та чи інша проблема, той чи інший порок, як ти будеш з ним боротися? Тільки після того, коли ти це побачив і розумієш, починаєш щось із Божою допомогою робити. Тільки так.

– Дякую, отче. І на кінець нашої розмови хочу ще запитати Вас трошки про ваш монастир. Тому що, можливо, наші слухачі, глядачі зацікавляться, коли до вас можна приїжджати. Тільки по неділях чи коли краще? У вас там є сповідники, Служба. Як це все відбувається для тих людей, хто трошки далі від Луцька?

– Щодня у нас відбуваються Служби. Щодня можна приїхати до Сповіді, до Причастя, щодня можна побувати на Вечірні. Полуношницю ми так особливо не анонсуємо, тому що інколи хочеться, щоб братія сама побула на Службі. Але якщо якісь люди приїздять, то без проблем вони собі перебуватимуть і на цій Службі.

– Тобто насправді можна щодня приїхати і завжди тут знайдеться священник, з яким можна буде поспілкуватися. Храм відкритий, можна зайти помолитися?

– Так, із 7-ї ранку і майже до 12-ї години [вечора] храм відкритий. Не всі, але якийсь храм відкритий.

– І ще я бачу, що є ютуб-канал вашої обителі. Там ідуть навіть прямі трансляції з недільних Богослужінь, якщо я не помиляюсь.

– Ми маємо дуже багато людей. Це десь теж такий один із викликів війни. У нас багато вірян поїхало за кордон. І ми дивимося для себе аналітику й бачимо, що дуже багато переглядів за кордоном. Коли в нас тоді з'явилася перша трансляція, я не міг очей від неї відвести (я був на лікуванні й мені так бракувало того рідного монастиря). І мені здавалося, що я там присутній, я це пережив. І мені так само захотілося, щоб і ті люди, які сьогодні з різних причин не мають можливості бути тут у монастирі, щоб вони теж відчували, що вони частинка нашої великої духовної сім'ї, що вони з нами, а ми з ними. Я навіть інколи в камеру передаю їм вітання на проповіді чи ще що: ви нас слухаєте, ми з вами. Тобто дуже важливо людині відчувати, що вона не лишилася сам-на-сам, що про неї пам'ятають, що її люблять, що за неї моляться. І це багатьох людей мотивує, підбадьорює. Так само ті наші воїни говорять: «От я сьогодні дивився. Як на мене, це круто». В нас не втрачається з ними зв'язок. Вони в курсі подій, що відбувається в їхньому улюбленому місці. Ми намагаємося показувати їм фоторепортажі, робимо на фейсбук-сторінці, максимально висвітлюваємо нашу діяльність, щоб люди бачили. Той, хто хоч раз у житті побував далеко від свого дому і тужив за цим домом, зрозуміє, для чого ми це все робимо. А той, хто цього ніколи не відчував, то, може, інколи думає: «Боже, що вони там піаром займаються? Вони монастир чи не монастир, вони все знімають». Ну, і плюс ще такий виховний процес, що ми в такий спосіб молодь почали залучати. Ми дали їм можливість: на тобі смартфон, ти хочеш познімати, на, бери і знімай. І я просто побачив ефект, скільки в нас відсотків молодих людей у храмі, – дуже багато. У нас переважна більшість, тобто відсотків 80, це люди 30-45-ти років.

– Це справді гарний показник.

– Так, вони відчувають свою залученість. Мені здається, це те, що оживляє. Я мав можливість колись рік служити в Німеччині. Я побачив оці реалії Церкви в діаспорі, коли там люди використовують цей момент. Після Богослужіння вони залишаються на чай, вони спілкуються. І я побачив, як це гуртує громаду. Я для себе просто так подумав: «А чого ми тут так не можемо робити? Чому ми тут так розділили, що люди прийшли в неділю, постояли і до них немає діла, їм нема ні до чого діла і пішли собі». Це насправді ненормально. І ми почали з людьми працювати, ми почали якісь лекторії проводити, їх до волонтерки залучати, до відеозйомки залучати. І я побачив в очах цих людей вогник. Вони відчули, що комусь потрібні. І я деколи просто справді дуже так щиро дивуюся, з яким захопленням вони роблять свою роботу. І я цьому тішуся, що люди відчувають: вони у Церкві потрібні.

У мене в цю неділю були теж журналісти. І журналіст каже: «Ви знаєте, я не дуже така релігійна, але дивлюся, чого у вас всі обнімаються?» – Говорю: «А має бути якось по-інакшому?». Тобто коли люди відчувають, що вони єдині, що з ними насправді дуже легко, нам легко було організуватися, щось зробити. Насправді це, мабуть, одне із покликань Церкви, щоб уміти так людей гуртувати.

– З тих відео, що я переглядав, на мене враження особливе зробив хор, який співає на Літургії. Це такий рівень столиці. Я хотів запитати, як Вам вдалося такий хор?.. Там не просто краса співу, ти відчуваєш, що цей спів щирий, він духовний. Ну, тобто, це молитва. Знаєте, як запрошують хори часто у церкви, щоб поспівали, а це – ні. Таке відчуття, що це є молитва.

– Просто вони для себе теж розуміють, така залученість. У нас немає такого поняття, що хор отримує якусь заробітну плату. Це такі самі звичайні миряни, які люблять цей монастир, які свій час витрачають не тільки, щоб прийти на недільне Богослужіння поспівати, вони ще два рази на тиждень збираються на репетиції. Тобто це люди, які теж проживають своє життя. Це такий вияв їхньої духо-

вності, їхнього стояння перед Богом. І, мабуть, від того такий результат.

– Це ваші місцеві люди, ви їх не везете з Києва?

– Ні, це жидичани, лучани, так само і з інших сіл. В нас їх близько 20-ти чоловік у хорі.

– Так, 20 чоловік у хорі, це дуже вражає. І так само, як Ви згадували, в очі впадало: стоять хлопці молоді, дівчата молоді. Не то, що там 35–40, а навіть до 20 років.

– Ми намагаємося, щоб діти після недільної школи теж не губилися. Ми намагаємося створювати для них якісь їхні рухи, там зараз palamar.ua – вони захотіли так себе назвати, будь ласка, хай буде так. І щоб ті, які дорослішають, вже стають юнаками, щоб їх не втрачати, ми їх починаємо залучати до служби, когось до волонтерки. Ну, їм це реально цікаво. Діти, коли вони відчувають, що їх дорослі до себе прийняли і ставляться як до собі рівних, для підлітка це насправді дуже круто. І він це відчуває, що так має бути. Того їх так багато. Знаєте, будь-які люди хочуть відчувати, що їх люблять і що вони потрібні. Просто треба це дати і люди завжди з вдячністю, устократ більше тобі віддадуть свого внутрішнього ресурсу.

– Дякую, отче. Я думаю, що ми, може, могли би з Вами ще не одну годину говорити. Є багато цікавих питань, а у Вас є багато цікавих відповідей. Ми залишимо це на наступний раз. Наразі я хочу ще раз Вам подякувати за те, що Ви знайшли час і поділилися з нами.

Віктор Гребенюк, Оксана Карнковська

НОВА КНИЖКА СВЯЩЕННИКА-ПОЕТА

Недавно в луцькому видавництві «Надстир'я» вийшла збірка віршів «Історія вкраденого дитинства» протоієрея Анатолія Яцківа, який звершує служіння на Ковельщині.

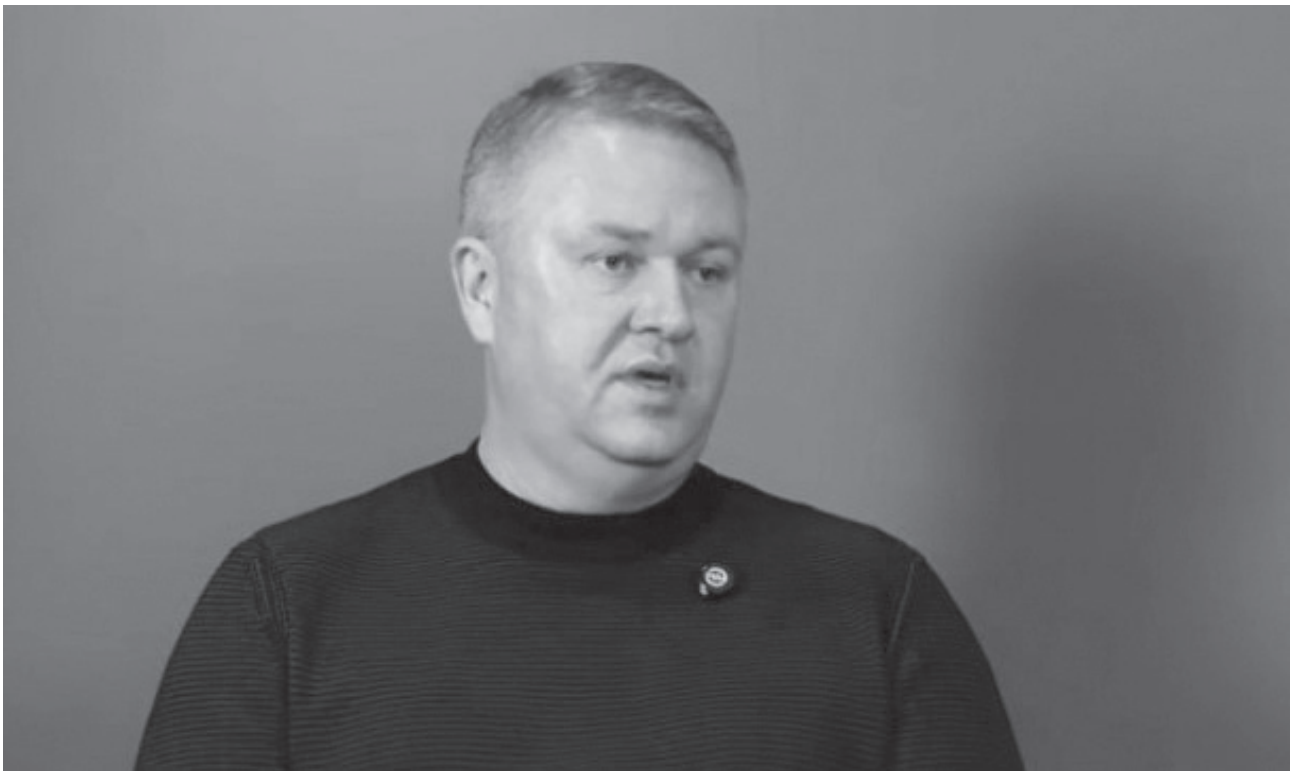
Вона містить твори про нинішню війну, про церкву в нашому житті, лірику різноманітної тематики. «Особливою цінністю нової поетичної збірки є зворушливі рядки про героїв, які загинули в боротьбі з ворогом і яких автор знав особисто. Їх імена та прізвища навічно закарбуються в пам'яті вдячних читачів», – зазначає у передмові заслужений журналіст Микола Вельма.

Це четверта поетична книжка в доробку душпастиря. Придбати її можна, подзвонивши до автора за тел. (050) 997-34-37.

До речі, о. Анатолій став першим священнослужителем у Ковельському р-ні, який покинув московитський патріархат, возз'єднавшись із Православною Церквою України в 2024 р. Нині він очолює парафії в селах Ворона, Діброва, Майдан, Новий Мосир, Солотвин.

Віктор Гребенюк

ВОЛИНСЬКЕ БРАТСТВО, «ПАРАВОЛАН» І СЛУЖІННЯ ЦЕРКВИ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ІНТЕРВ'Ю СЕРГІЯ МОСТЕНЦЯ

20 березня на ютуб-каналі «Район in ua» вийшло інтерв'ю Сергія Мостенця, голови Волинського братства Святого Володимира Великого та наглядової ради Волинської православної богословської академії.

У ньому йдеться про трансформацію церковного соціального служіння в умовах повномасштабної війни, підтримку військових і цивільних, а також роль Православної Церкви України в цих процесах.

Співрозмовник наголошує, що братство було створене ще до війни з метою підтримки богословської освіти та розвитку церковних ініціатив, однак уже 24 лютого 2022 р. його діяльність докорінно змінилася. З благословення митрополита Луцького і Волинського Михаїла на базі підприємства «Веставтохаб» (West Auto Hub) у с. Струмівка розгорнуто волонтерську місію, яка зосередилась на допомозі військовим і постраждалим від війни.

Важливим напрямком стала співпраця з місією «Параволан» – соціальним проєктом ПЦУ, що до війни займалася перевезенням важкохворих дітей. Із початком бойових дій місія переорієнтувалася на евакуацію поранених військовослужбовців із зони бойових дій до медичних закладів. Як підкреслює Сергій Мостенець, «ця місія працює 24 на 7» і «результат – це кількадесятки тисяч врятованих життів наших військових».

Окрему увагу в інтерв'ю приділено духовному виміру служіння. Зокрема, йдеться про ініціативу з роздачі освячених пасок у звільнених населених пунктах Київщини напередодні Великодня. За словами волонтера, це було зроблено, щоб люди «відчули, що Церква поруч» навіть у найважчі часи.

Також Сергій Мостенець підкреслює важливість капеланського служіння, яке нині активно розвивається на Волині. Він розрізняє два його напрями: військове та медичне капеланство, зауважуючи, що Волинська православна богословська академія є одним із центрів підготовки капеланів з усієї України.

У розмові порушено і питання церковної єдності. Співрозмовник наголошує на необхідності правильного розуміння природи Церкви, підкреслюючи слова святителя Іоана Золотоустого: «Церква – це не дах і стіни, це люди і їх молитва», та закликає говорити не стільки про «переходи», скільки про об'єднання навколо Христа.

Серед актуальних ініціатив братства – підтримка богословської освіти, зокрема, навчання студентів за кордоном, а також участь у проєктах із відновлення української духовної спадщини та створення центрів психологічної реабілітації військових за участю священників і фахівців.

Також Церква бере участь у діяльності братства, її проєктах – як організація з духовної опіки, так і на базі парафій.

У підсумку співрозмовник підкреслює, що волонтерство є невід'ємною частиною християнського життя і української традиції: «любов до ближнього – це вже волонтерство». І підтвердив, що ніщо матеріальне не вічне і не основне.

Прот. Віталій Собко,
Оксана Карнковська

ПСИХІЧНІ ТА ДУШЕВНІ ХВОРОБИ: ПОГЛЯДИ СВЯЩЕННИКІВ І ПСИХІАТРІВ ТОТОЖНІ

В інтерв'ю із журналістом Андрієм Гнатюком спілкувалися: декан монастирів єпархії архімандрит Константин Марченко, медичний капелан обласної психіатричної лікарні протоієрей Микола Цап'юк, завідувач відділення № 10 Волинської психіатричної лікарні Сергій Вахно, виконувач обов'язки завідувача гострого чоловічого відділення цього медзакладу Олександр Красько.

Андрій Гнатюк: *Завжди такі були паралелі: людина психічно хвора і людина біснувата. І дуже часто плутають, який саме діагноз правильно поставити: чи то духовна хвороба, чи, наприклад, шизофренія. Які ознаки і як розпізнати цих людей? Тому що від того далі залежить, яку їм допомогу треба надавати.*

Сергій Вахно: Це складне і цікаве питання. Його, я вважаю, варто розглядати в такому історичному аспекті ще XVI–XVII ст., коли наукові дослідження були досить скромними, а домінувала Церква. Усіх осіб, у яких з'явились якісь відхилення від загальноприйнятої поведінки, норм Церква розглядала як людей зі змінами зі сторони душі – те, що зараз називається психікою. І, відповідно, підходила з таких понять, як чи вселення диявола, чи гріховності, чи одержимості, біснуватості, пояснюючи це баченням людей в містичному плані. Але з часом ці погляди поступово мінялися. Вже у XVII–XVIII ст., коли медицина стала більш розвиватися, і з'явилися певні ознаки порушень зі сторони мозку, зі сторони нервової системи, тоді більш інтенсивно виникла дискусія, чіткий пішов розподіл: тіло і душа. І, відповідно, окремі вже явища лікарі того часу намагалися пояснити змінами зі сторони нервової системи. І це тривало буквально до XX ст., коли переважала думка релігії, думка священнослужителів про гріховність людини, про вселення в неї диявола і вплив на людину цими силами, які зумовлювали якусь незрозумілу, неадекватну, дивну поведінку.

Вже у XX ст., коли наука почала більше розвивати дослідження мозку як субстрату чи почали переносити як субстрат душі, як субстрат психіки, почали виділяти певні психічні розлади. Були класики психіатрії Крепелін, Блейлер, які почали вносити вже нозологічні одиниці психічних захворювань, зокрема, маніакально-депресивний психоз, шизофренія, і виводити з цих бачень хворобливі певні прояви зі сторони психіки. І все XX ст. йшла така дискусія думок: що все-таки первинне – духовне, чи все-таки… На жаль, в Радянському Союзі колишньому панувала доктрина матеріалізму, що основа всього – це матерія. Відповідно релігія, Церква були в такій недобрій позиції, під тиском держави, під тиском влади. Майже до кінця століття переважала матеріальна точка зору на розлади психіки. Зараз, на мою думку, на щастя, іде така співпраця, зіставлення думок Церкви й наукових досліджень. І в багатьох випадках ми, лікарі-психіатри, і я от, зіштовхуємося з релігійними діячами. Знаходимо точки зіткнення в плані співпраці, в плані розуміння, що в

людини є і духовне, і є душевні різні страждання. Ну, і в тому числі все-таки є розлади зі сторони психіки. Це, можна сказати (на мою зараз точку зору), співпраця релігійних громад, зокрема із психологічною, психотерапевтичною і психіатричними службами як державними структурами.

о. Константин Марченко: Дуже важливо для нас розуміти, що ворогом у цій ситуації може бути самовпевненість. Раніше будь-яку хворобу (епілепсію, жар) приписували дії бісівській. Сьогодні завдяки розвитку науки розуміємо: що у IV ст. сприймалося як якась дія потойбічна, насправді це звичайні захворювання. Свого часу мені дуже допомогла праця французького психіатра і віруючої людини Жана-Клода Ларше. Читав його працю «Зцілення психічних захворювань». І от він торкається теми, яку ви сьогодні порушуєте, – як розрізнити захворювання психічне, а де маємо справу з потойбічною, умовно, силою. І насправді (практика життя це показує), якщо говорити дуже спрощено, у 99 % маємо справу з людьми, які мають психічні, психологічні розлади. Тому що випадки одержимості – це окремі, дуже рідкісні випадки. І вони так само недосліджені. Знаєте, треба бути відвертим, психіатрія до сьогоднішнього дня – це одна з найменш досліджених галузей в медицині. Точно так само і в духовному житті. І коли ми бачимо якісь такі прояви, я завжди слугуюся святоотцівським постулатом: не спіши щось приймати, не спіши щось заперечувати. У нас дійсно зав'язуються тісні зв'язки з медиками, з науковцями, і ми можемо питати один одного поради. Тому що і в медицині, і серед місії Церкви є одне основне завдання: не нашкодити людині. І дуже важливо надати кваліфіковану допомогу.

Тому, в першу чергу, не буде зайвим біля такої людини, якщо вона приходить із внутрішнім запитом, приділити їй увагу, помолитися. Але обов'язково звернутися до конкретного фахівця. І вже у синергії, у співпраці, коли і фахівець подивився, і ми стоїмо біля цієї людини, можемо побачити, що насправді відбувається. Тому, я думаю, що станом на сьогодні маємо дуже гарний прогрес в контексті нашої теми. Є ряд речей, на які ми не маємо відповідей, тому що живемо у світі матеріальному. І, як казав апостол Павло, на ряд духовних речей ми дивимося немовби через тускле скло. Ми щось собі можемо припускати, щось уявляти, але зі стовідсотковою впевненістю говорити не можемо.

От ми дуже гарно комунікуємо з Олегом Романовичем Брокіним зі Львова. І він завжди каже, що як психіатр розуміє: інколи людину треба відправити просто до священника. І каже: дуже-дуже гарно було б, щоб так само з боку нас, священників, було розуміння: є моменти, коли треба відправити до лікаря. І далі, знаєте, життя показує, і не хочеться на цю тему багато мудрувати, тому що це дуже важлива тема, дуже складна тема, дуже серйозна тема. І наше завдання людині не нашкодити. От і все.

– А от за якими ознаками він казав, що варто відправити до священника? Все-таки ці люди відрізняються між собою. Чи поведінка й діагноз абсолютно однакові? Бо той випадок, що я вам розказував перед записом, коли дівчина читала Святе Письмо і лихословила, але тільки закривала – далі було все нормально. Вона повернулася в нормальне життя і за жодною ознакою не скажеш, що психічно хвора. Коли тільки діяла духовна якась сила, то її кидало і були якісь незрозумілі взагалі вчинки від неї. Тобто одержимість є, ми не можемо її заперечувати. Чи все-таки там підступ психічної хвороби?

о. К. М.: Коли ми говоримо про одержимість, повинні говорити про ступені одержимості. Був такий преподобний авва Зосим, він казав таку відому фразу: «Брате, ти гніваєшся – в тобі біс». Що це означає? Людина як вінець Божого творіння створена досконалою. І для людини є фізика, є біологія і є духовні закони. І порушення будь-якого цього закону спричиняє певні деформації в житті. Ніхто з нас не сумнівається, що існує закон тяжіння. Якщо я зверху зістрибну, то лечу донизу. Ніхто з нас не сумнівається, що як будемо вживати неякісну їжу, не ті препарати лікарські, ми нашкодимо своїй біології. І точно так само в духовній площині. Є духовні закони, порушуючи які, людина спричиняє собі певні деформації. Це те, що її ламає зсередини, те, що її знищує. Це те, що Церква називає дією бісівською. Але це ще не можна назвати у всій глибині поняттям «одержимість». Це дія чогось недоброго, те, що хоче нас знищити. А вже крайня форма, що буває вкрай рідко, те, про що я казав на початку, – коли людина в звичайних умовах поводиться нормально, адекватно, а в якийсь момент, особливо перед лицем освячених речей, чи в момент найбільшого таїнства в Церкві – Євхаристії, чи в момент кадіння, сама того не розуміючи починає вести себе абсолютно неадекватно. Оце вже одержимість. І є ряд причин, чому інколи Господь може допустити це для тої людини, щось через цей досвід вона має пережити. Але, знову ж таки, навіть в таких випадках ми повинні сьогодні разом дивитися на цю проблему і намагатися допомогти людині.

– А як Ви спостерігаєте в лікарні, коли спілкуєтеся з пацієнтами? Що спостерігаєте Ви? Чи є ознаки духовної хвороби у психічно хворих?

о. Микола Цап'юк: Найперше слід говорити про кожну особистість окремо, як вона себе поводить. В лікарні є капличка, де відбуваються Богослужіння і хворі приходять, переважно за власному бажанням чи родичі звертаються, щоби посповідати цю людину, з нею поспілкуватися. Не слід якось стигматизувати стани цих людей. Найперше такою ознакою, критерієм, щоби виключити, що тут вже є вплив злої сили, – якщо людина хреститься, цілує ікону, Євангеліє, просить випити свяченої води, це вже є ознаками, що з людиною все гаразд. Тут більше до фахівця-лікаря звертатися. Завжди я наголошую, що потрібно аналізувати стан людини і звертатися до фахівців безпосередньо, які можуть допомогти. Адже Господь дав лікарю талант – зціляти, лікувати. Перед великими святами, перед Пасхою, навіть вже не ті, хто самі приходять в капличку, а я, наприклад, йду у відділення до хворих, і хто має бажання посповідатися, запричаститись, більша кількість пацієнтів приходять. І тут ознакою, критерієм є також ставлення людини до богоосвячених речей, до хресного знамення, до освяченої води. І коли людина хреститься, коли цілує Єванге-

ліє, коли каже, що вона є охрещеною і що є певні проблеми, це вже ознака того, що тут немає одержимості. І не слід зі слів родичів чи необізнаних людей казати, що ця людина одержима злою силою. Є хвороби, які зараз вже визначені і, відповідно, вони впливають на душевний, духовний стан. І тут Церква й відповідні фахівці, лікарі, співпрацюючи, можуть знайти, як допомогти цій людині. І найперше ми наголошуємо і тут, в духовній семінарії, і на курсах медичних капеланів, що слід завжди звертатися до фахівців. Є випадки, їх більшість, коли і Церква може в цьому плані допомогти, коли є певні проблеми. Розмова зі священником допомагає людині, коли вона певний час може провести в монастирі. І це також налаштовує її на лікування, і сама атмосфера, молитва допомагає. І важливий момент співпраці між священником, лікарем і тією людиною, яка потребує допомоги. Якщо випадок більш запущений, тут, звичайно, і ми просимо, щоб допомагали саме лікарі, але не полишаючи людину в опіці з духовного боку. І як практика свідчить, коли людина щиро вірить, коли молиться, тоді набагато легше йде процес одужання. Людина має внутрішню силу віри для подолання проблем. Церква наголошує, що Бог дав талант лікарю і через руки, розум лікаря може допомогти. Але, звичайно, ми як Церква не полишаємо таких людей, а в співпраці допомагаємо, разом.

– Як Ви діагностуєте той стан, який у Церкві можуть назвати духовною хворобою?

Олександр Красько: У першу чергу, коли до нас поступає пацієнт, спираємося спочатку (якщо людина не може окреслити свої скарги) лише на те, що нам розповідають його рідні. Живемо в такому часі, що є досить великі критерії діагностики. Є міжнародний класифікатор хвороб, або ж ДСМ 5, 4 і зараз розробляється шостий. І в плані збору анамнезу ми можемо, спираючись на діагностичні критерії, встановлювати попередній діагноз.

С. В.: Ми, лікарі, особливо, які давно працюють, обов'язково при опитуванні пацієнта і родичів довідуємося, в чому проявляються дивності поведінки, неадекватність, хибність, та обов'язково питаємо про релігійність. Як людина ставиться до релігії, як вона дотримується релігійних рекомендацій, коли вона спілкується зі священниками, мета спілкування. Це досить допомагає в плані діагностики, тому що зараз у психіатрії розвивається інтенсивно такий напрямок як культуральна психіатрія, персоналізована психіатрія. Тобто культура людини, а в наших районах, областях це в першу чергу релігійність. І це дуже допомагає розділити звичайні, ситуативні духовні страждання від дійсно психічних розладів. Це допомагає і нам, психіатрам, потім залучати психотерапевтів.

Ми завжди йдемо назустріч, коли людина висловлює побажання поспілкуватися зі священником. Повірте, от я працюю в стаціонарі психіатричному. Вони, мої пацієнти, дуже-дуже-дуже чекають приходу священника, вони хочуть поспілкуватися. Вони тягнуться до духовного. Інколи це духовне, слово священника більше для них значить, ніж ліки, які я їм даю. Тобто ліки дають такий фон, можливість цим нашим страждалим пацієнтам якісно поспілкуватись зі священником. А священник дає додаткову їм силу для того, щоб вони подолали ці страждання.

– У XIX ст. були в психіатрії такі терміни, як демонопатія, демономанія, какодемономанія. Чи такі терміни, такі поняття в медицині збереглися?

С. В.: Ні, такі терміни вже поступово відходять. Взагалі, зараз напрямок класичної психіатрії, сучасної психіатрії – це дестигматизація. Тобто всі назви психіатричні, якими ми користувалися ще 10, 20, 30 років тому, намагаються нівелювати. Скажімо, в багатьох країнах іде дискусія з питання шизофренії, і зараз в Японії це називають розлад мислення. І щоб провести максимально дестигматизацію, відкривають центри, але вони називаються не психіатричної допомоги, а ментального здоров'я. Тобто, щоб провести дестигматизацію і залучити людей, які дійсно потребують духовного, душевної допомоги в душевних стражданнях, щоб їх залучити і їм допомогти. І зараз яку б нозологічну, класичну психіатрію взяти, будь-який діагноз, – це два напрямки: психофармакотерапія, тобто застосування медикаментів, і психотерапія, яка часто в деяких нозологіях відіграє провідну роль. Скажімо, те, що зараз стає так поширеним, – посттравматичний стресовий розлад та психотерапія. Ну, а загальна зараз точка зору, що релігія і психотерапія – це, можна сказати, знак рівності. Церква, на щастя, вже за багато віків відпрацювала такі, на нашу класичну точку зору, психотерапевтичні підходи, слова, техніки, які приносять суттєве полегшення душевних страждань людини. Тому я, наприклад, як класичний психіатр дуже прихильно ставлюся до залучення Церкви, релігії до допомоги дійсно психічно хворим. Навіть якщо є реально виражений психічний розлад, священник відіграє дуже велику роль і дуже допомагає нам, психіатрам, у тому, щоб повернути людину в соціальне життя, в сім'ю.

О. К.: Слово священника і слово психіатра – це дійсно поняття тотожні, оскільки і там, і там провідним є «магія слова». Дійсно, в багатьох нозологічних одиницях психотерапія виступає як провідний критерій лікування пацієнта. У нашому відділенні досить багато пацієнтів хочуть, щоб звучало Слово Боже. Тобто в кожній палаті Біблія лежить. Кожен, хто має потребу або ж бажання, залучається до читання, передає іншому. І на свята збирається весь гурт пацієнтів і всі вони радісно до цього ставляться і щасливо.

– За Вашими спостереженнями, чи є такі, які кардинально не хочуть іти до Церкви, до священника?

О. К.: Ну, за мого досвіду були такі пацієнти, але до їхнього поступлення в стаціонар. Тобто рідні привозять і кажуть, що людина була категорична, не вірувала, а в момент поступлення її в психіатричний стаціонар, навіть перед моїми очима, цей чоловік на колінах читає молитву. І його дружина була дуже здивована, каже: «Він цієї молитви ніколи в житті не знав». Тобто в цей момент слово Боже звучало з його вуст. Він ходив з Біблією і проповідував кожному пацієнту.

С. В.: Я ще вчився в період Радянського Союзу, і

в мене була така дисципліна – науковий атеїзм. Але один викладач, дуже активний атеїст, захворів. І так трапилось, що вже під час хвороби я його зустрів у Володимирському соборі міста Києва, він ставив свічки за здоров'я.

– Щось у нього змінилося… Все-таки ми бачимо і коли зцілення якесь іде.

С. В.: Дуже багато наукою [напрацьовано] в напрямку, в якому ми працюємо, – душа людини, душевні страждання, розлади зі сторони психіки, ще багато невідомого. Я спілкувався з вісьмома академіками Академії медичних наук Радянського Союзу в напрямку психіатрії, і всі вісім були глибоко віруючими людьми. Незважаючи на те, що практикували класичну психіатрію, але віру в Бога тримали в душі, в серці.

– Що ними керувало? Можливо, якийсь особливий досвід, який вони мали і не хотіли, не могли про те розповідати?

С. В.: Знаєте, в житті людини є ситуації, коли, на жаль, вона на них не може сама вплинути і допомога зі сторони теж не впливає. І все-таки дехто з авторів психоаналізу (Юнг, зокрема) вважав, що в людині закладено чи не на генетичному рівні схильність до віри в щось надзвичайне, віри в Бога. Тому, напевне, з покоління у покоління це передається. І радянській владі не вдалося викорінити це в думках, в бажаннях широкого загалу.

О. К.: Куратором моєї інтернатури був священник. Але він після того як відучився в духовній семінарії, через декілька років вступив до медичного університету, обрав фах психіатрії. Опанував усі дисципліни, які міг. І коли ми в нього запитали, чому обрав такий шлях (це було протиріччям у радянський час), він сказав: «Я маю допомогти людині, і я маю знати всі шляхи допомоги».

– Він знав, точніше, він сприймав одержимість людей після того як вступив на медичну дорогу?

О. К.: Я думаю, що він у той час умів уже окреслювати, що є хворобливий стан, а що, скажемо так, – біс.

о. К. М.: Це, власне, дуже важливо. Я так зі своєї практики скажу. Відчуваю брак компетенції. Одне діло богослів'я, але ті виклики, з якими ми сьогодні стикаємося, особливо в контексті війни, – тут ідеться про психологічні, психічні страждання, ПТСР (посттравматичний стресовий розлад). Це просто лавина, яка йде на нас, і ми просто зобов'язані хоча б мінімально себе до цього підготувати. Але те, що Ви говорили, це справді так. І Юнг про це говорив, і премудрий Соломон про це говорив. Тільки Соломон казав це іншими словами: «Бог вічність поклав людині в серце». Тобто навіть найпримітивніше язичництво – що це таке було? Це отой, мабуть, вияв людини. Людина щось шукає, вона внутрішньо відчуває, що не все так просто в цьому світі. І тут нам дуже важливо, знаєте, такий створити спільний ансамбль: Церква, де достатньо священника, але є моменти, коли людина потребує ґрунтовнішої допомоги, медикаментозної в тому числі. Треба не боятися цього, тому що, знову ж таки, наше завдання допомагати не більше і не менше, а щоб людині стало краще.

І тут дуже дико і негарно виглядало б, коли священник казав, що лікарі не потрібні. Ну, це вже така низька профпридатність… Точно так само і з точки зору науки. Чим більше ми будемо мати оцієї співпраці, взаєморозуміння, дискусії (в дискусії народжується істина), [тим краще]. Я взагалі не бачу проблеми в тому, щоб якісь організовувати «круглі столи» і порушувати важливі питання.

– Це дуже добре.

о. К. М.: Ми фактично на тому рубежі, де вже людині реально треба надавати допомогу. Вже не мудрувати, не сперечатися, не перетягувати, а надавати допомогу. І ця наша співпраця вкрай необхідна. Інакше ми просто не справимося з тим усім, що зараз на нас іде.

– Якось Луку Кримського запитали: «Як це Ви, професоре, ніколи не бачили Бога, а вірите в Нього?» Лука відповів: «А Ви у розум людський вірите?» – Вірю. – «А я неодноразово відкривав людський череп, розтинав мозок – і ніякого розуму там не знаходив. Знімаючи черепну коробку, не бачив у ній ні розуму, ні глупоти. Так само я не бачив Бога, але щоб мати смисл життя, необхідно вірити в те, що Він є.» З Богом знаходимо мету життя, опору. Маючи Бога в душі, наповнюємся справжнім багатством. Ну і ще одна цитата, це приблизно, не дослівно. Амфілохій Почаївський казав, що 98 % людей – це біснуваті, а два – психічно хворі. Як тоді пояснити оці духовні тези, якщо ми говоримо, що одержимих мало, ми їх не бачимо? Тобто бачимо, так, але Лука Кримський казав: «Ми багато що не бачимо, але віра наша спонукає до цього».

о. К. М.: Я думаю щодо Амфілохія – він якраз це говорив в контексті того, що я цитував авву Зосима: «Брате, ти гніваєшся – в тобі біс». Тобто що людина робить не притаманне їй, порушуючи духовний закон. Людина робить, коли щось неправильно з точки зору духовної, коли вона перебуває в забутті Бога, коли вона забулася, коли вона без Бога, робить ці помилки. І от у цьому контексті Амфілохій однозначно говорить про 98 % біснуватих. Тому, що коли людина робить неправильні речі, вона сама себе деформує, сама собі шкодить.

– Але ідеальних людей не буває. Завжди хтось робить неправильні речі, але ж ми не можемо їх називати одержимими. Чи можемо?

о. К. М.: Він не назвав одержимі, він сказав біснуваті. Це різні речі.

– А в чому різниця? Я не знаю.

о. К. М.: Людина одержима – це про крайню форму, коли вже не володіє собою, навіть на фізичному рівні. Коли в окремий момент вона абсолютно адекватна, а в інші моменти абсолютно не володіє тим, що вона говорить, як і що вона робить, – це одержимість. А біснуватість – то зовсім інше.

– А що ж біснуватість?

о. К. М.: Це те, що казав авва Зосим: коли ви гніваєтесь, коли ви заздрите, коли ви порушуєте духовний закон.

– Людина дуже часто невладна над своїми вчинками, над своїми думками. Якщо людину гнітять, вона має негативні думки, пригнічення, відчай, – це з точки зору медицини і з точки зору Церкви біснуватість чи одержимість, це шизофренія чи якийсь

інший вияв?

С. В.: Ну, бачите, [залежить] якщо її поведінка є конструктивною (пошук допомоги, заглиблення в проблему) чи деструктивною (коли поведінка людини шкодить їй і навколишнім)... І от у цьому можна зробити такий умовний водорозділ між духовними стражданнями, душевними стражданнями та вже розладами психіки. І зрозуміло, що душевні страждання – це, на мою точку зору, компетенція священників. Розлади психіки, деструктивні поведінка і бажання – все це вже компетенція лікарів-психіатрів.

– Але, знову ж таки, душевні страждання і розлади психіки – як ви розпізнаєте їх?

С. В.: За поведінкою: пошуком допомоги чи відмовою від допомоги. Часто все-таки, оскільки я оперую поняттями класичної психіатрії, це наявність чи відсутність критичного ставлення до себе і до навколишніх.

– То це душевне страждання, душевне чи це психіатрія?

С. В.: При душевних стражданнях вона присутня. При виражених розладах зі сторони психіки критичні властивості, на жаль, або знижуються, або зникають.

О. К.: Якщо людина несе загрозу, то це вже буде питання лікування у спеціалізованих закладах. А якщо в людини є просто душевні страждання, то маємо надію, що вони приведуть до чогось хорошого. Музика, картини створені людьми, якщо дуже глибоко покопатися в їхній історії, з душевними, скажемо так, захворюваннями. Якоюсь мірою це були вже і психічні порушення, а якоюсь мірою це люди, які просто мали душевні страждання.

о. К. М.: І плід їхнього страждання – музика і картина, й цим плодом ми любуємося досі.

– Ну, але іноді душевні страждання призводять до того, що людина не може взагалі володіти собою. Це може бути втрата когось близького. Я знаю такий приклад, коли загинув син. Вже пройшло 20 з лишком років, а людина досі не може прийти до тями. І таке пригнічення все більше її вбиває. Є люди, які через якісь свої звички не можуть прийти до тями, бо вони не здатні їх самі побороти. Як окреслити цей стан з точки зору Церкви, духовності? Це біснуватість, це просто якась пристрасна залежність, чи це хвороба якась? І як допомогти в цих випадках?

о. К. М.: Коли ми говоримо про рай чи пекло, це ж не «Енеїда» Котляревського, де чорти з вилами. І Церква чітко говорить, що пекло – це стан людської душі без Бога. Людина створена для того, щоби відчувати Божу любов. І пекло – це стан душі, яка втратила це. Так само і біснуватість. Це стан, коли людина сама себе духовно деформує, порушуючи духовний закон, – не більше і не менше. Але взагалі мені дуже подобається, коли ми говоримо про гріх. І мені дуже подобається ставлення Православної Церкви до гріха, на відміну від Католицької Церкви, яка розглядає гріх, провину людини в юридичній площині: вона порушила закон. Православна Церква дивиться на гріх як на хворобу. І коли ми говоримо про якусь духовну деформацію, це хвороба, яка, як і звичайна хвороба, здатна розвиватися, прогресувати. Людина не бореться зі своєю гординею, тож потихеньку-потихеньку стає нарцисом. І в підсумку, я не виключаю, дійде навіть до психічного розладу, тому що в неї просто виключиться критичне мислення. А почалося все з того, що вона просто не хотіла з собою займатися. Вся проповідь Церкви, – що кличемо людину до критичного мислення про себе, не про сусіда, не про когось, а про себе. І це те, що дуже важливо з точки зору психіатрії. Тому, що коли людина має критичне мислення, то має дуже серйозний потенціал для зцілення. Тільки це критичне мислення втрачає – то дуже серйозно захворіла. Це з точки зору і психіатрії, і з точки зору духовної. Усяка хвороба, усякий наш порок – це процес. Якщо ми з ним не боремся, він буде тільки поглиблюватися і приносити нам велику шкоду. Дуже багато людей банально не хочуть жити згідно з власним сумлінням. Ми говоримо про те, що Церква називає, наприклад, самошкодування – це проблема. Оце відповідь на ваше запитання. І Церква говорить – важко. Ми всі переживаємо в той чи інший період свого життя певні кризи. І дуже важливе наше християнське ставлення до цієї кризи. Дуже важливо прийняти цю трагедію. Дуже важливо поплакати, виявити свою емоцію, постраждати. Але дуже важливо, як нас вчить Святе Письмо, як нас вчить досвід Церкви, в підсумку сказати: «Господи, як мінімум Ти мені даєш далі життя і я маю його далі жити. Не існувати, а жити». Але коли людина відмовляється від цього шляху, коли починає в своєму горюванні навіть не так жаліти ту людину, якої вже немає, а жаліти себе, то доводить себе до системної кризи і породжує в собі дуже багато проблем.

– Самошкодування – це погано?

о. К. М.: Дуже погане самошкодування, яке затягнулося. Коли сталася трагедія, нам треба прийняти, навчитися, зрозуміти. Є час, коли треба і поплакати, і походити на могилу. Не можна зразу людині обрубати, сказати: «Це не проблема». Ну, цього ніхто не прийме. Але коли воно затягується, оце вже тоді стає проблемою.

– А якщо самошкодування пов'язане з тим, що до людини дуже погано поставилися в соціумі, її відкинули, принизили публічно, наприклад, друзі зрадили, рідні зрадили, і людина лишилася сам на сам, і куди їй бігти? І вона, може, навіть в той момент не розуміє, що пішла би в церкву і хоч там побула сам на сам із Богом. Людині це треба спочатку зрозуміти для того, щоби це самошкодування перестало бути такою звичкою.

о. К. М.: Знаєте, нам Бог дав дуже гарну штуку – інстинкт самовиживання. І дуже важливо, щоб ми, попадаючи в будь-яку кризову ситуацію, ніколи не виключали оцього – я хочу жити, не існувати, а жити. А для того, щоб мені жити, я маю, якщо мене це середовище зрадило, інше середовище шукати. Це, знаєте, як історія про жабу, яка топилася в молоці. Її спасло те, що вона борсалася, і збила це молоко, і воно стало маслом, і вона так спаслася. Якщо ми будемо зупинятися: «Мені погано, мене всі зрадили», то себе деформуємо, ми породимо собі ряд проблем. Якщо ж будемо до цього ставитись по-християнськи, будемо розуміти, що Господь не хоче, щоб я страждав, Він хоче, щоб я мав активне життя, щоб моє життя було не чорно-біле, а зі всією палітрою кольоровою… В мене сьогодні щось не

виходить, та це не означає, що маю спинитися. Це означає, що я маю діяти. Це означає, що маю шукати. Шлях здолає той, хто йде. Під лежачий камінь вода не тече.

– У той момент шукає і навіть молиться, але бачить, що нема результату. І потрібна сила, яка би переконала подумати інакше і подивитися інакше. А поруч нікого немає…

о. К. М.: Коли ми говоримо про духовні проблеми, є біля нас лікарі. Ми, звичайно, нежить не можемо здолати раніше, як за три дні. Ми три-чотири дні з ним мучимося. Коли говоримо про серйозніші захворювання, чи то психіатричні, чи психічні, оце найбільша проблема сучасної людини: ми все хочемо [зразу]. От я сьогодні прийшов до лікаря, він мені дав одну таблетку – і мені вже легше. Серйозне ж лікування потребує часу, потребує дисципліни. Тільки час і дисципліна принесе результат. Це стосується і духовної практики, і медичної. Це однозначно.

– Ну, тут не можна не погодитись, але коли людина в такому стані доходить вже до думок суїцидальних, то я не знаю, на якому моменті її зловити і як допомогти.

о. К. М.: Привести до лікаря, так.

– Ну і до Церкви.

о. К. М.: І до Церкви. Ну, кого людина послухає…

С. В.: Має, і, як правило, в житті так буває, знайтись людина, яка скерує або в церкву, або до психологів, психотерапевтів. Це перша така сходинка, перший етап надання допомоги. Я згідний з отцем, тут часі допомагає нам, психіатрам, диференціювати. З часом після багатьох трагедій за допомогою священників, за допомогою психологів, психотерапевтів стан покращується і людина виходить з душевного страждання. Якщо ж з часом усе-таки є негативна динаміка, ну тоді наступний етап – це вже звернення до нас, до лікарів-психіатрів. І тоді вже наше втручання не тільки психотерапевтичне, але й з допомогою медикаментів. Тому перше – щоб хтось направив людину туди, де їй допоможуть. На щастя, в нас населення релігійне і воно вірить у допомогу в Церкві, іде в церкву. І часто переважна більшість людей з трагічними подіями отримують необхідну їм допомогу в Церкві. І на подальші етапи вона вже не звертається. Так що поетапність допомоги, динаміка стану і часу.

– Чи багато за ваш досвід зверталося людей із суїцидальними думками? Скільком і наскільки важко допомогти цим людям?

С. В.: На жаль, в моїй професії дуже часто пацієнти висловлюють думки про небажання жити. Але, знову ж таки, на щастя, релігійність нашого населення часто ставить перешкоду для здійснення цих думок. І часто буває, що коли ситуація міняється чи коли священник, чи психолог, психотерапевт змінюють погляд людини на ситуацію, ці думки відступають. В суттєво меншому відсотку людей все-таки думки про завершення життя стають стабільними. Ну тоді вже ми, лікарі-психіатри втручаємось і також, на щастя, нашими вже психіатричними методами, ліками можемо допомогти вийти з цього стану. І, як правило, при виході з цього стану ми людину не залишаємо сам на сам, а рекомендуємо продовжити працювати чи з психологами, чи з психотерапевтами при обов'язковому відвідуванні церкви.

– Чи були такі пацієнти, які поверталися до вас на лікування з таким діагнозом удруге, втретє?

С. В.: На жаль, бувають такі випадки. І бувають, на жаль, випадки самогубства наших пацієнтів. Ну, але це в основному пов'язане з тим, що після надання допомоги ні родичі, ні сам пацієнт не керуються нашими рекомендаціями, не відбувається супровід цих пацієнтів після лікування. І на якомусь етапі в них знов можуть виникнути ці думки. Можуть, на жаль, інколи і реалізовуватися.

– Стан суїцидальності – це одержимість, біснуватість?

о. М. Ц.: Чому ми акцентуємо увагу, що Церква не хоронить самогубців? Людина втратила віру. Абсолютно втратила віру. І того дару, який Бог дав, – життя, людина збавляє себе. Господь дав свобідний вибір. Вибір між добром і злом. І часто від цього вибору залежить подальше життя людини. Заповіді, які Господь дав нам, – це як люблячий батько навчає дитину. І ми бачимо, що, порушуючи певну заповідь, може бути шкода для нас. І гріх – це порушення заповіді Божої. Це такий стан неприродний, стан хвороби, як сказав отець Константин. І ми розуміємо, що ця хвороба може прогресувати. І коли людина втрачає віру в Бога, може це призвести навіть до крайнього, коли позбавляє себе життя. Чому Церква наголошує, що це найбільший гріх? Людина вже втратила будь-яку надію у житті й опустила руки. А віра в Бога допомагає пережити складні моменти життя. Віра в Бога допомагає змиритися з болем втрати близької людини. Віра, молитва допомагає пережити це і дає сили для життя, дає надію. І тут важливий момент саме для людини підтримувати віру. Сам Спаситель сказав: «І все, чого попросите в молитві з вірою, одержите» (Мф. 21:22). І важливий момент в цей час бути із Богом і шукати можливості не опускати рук і з вірою йти по життю. А коли є дійсно віра, тоді набагато легше долаються життєві труднощі. І найважливіше – лікарі це можуть підтвердити, – що коли людина вірить, тоді й ефективніше медикаменти діють, і швидше людина йде до одужання. Саме по вірі людини дається їй. Тут важливо співпраця і допомога як зі сторони медичної, так і безпосередньо нагадувати, спонукати людину, щоби вона зверталась до Бога. Адже «людям це неможливо, Богові ж усе можливо» (Мф. 19:26). І свою надію покладати також на Бога, не втрачати віри. Важливо саме в такі моменти звертатися до Бога, до Священного Писання і вірити.

о. К. М.: Різні люди приходять, і в нас дуже тісна співпраця з медиками. Якщо вони вже не могли справлятися з цією проблемою, з цими думками, то Церква таких людей не відкидає. (І ми ж їх фактично хоронимо.) Так само сьогодні триває дискусія за воїнів, які пережили тортури в полоні. В них теж стався якийсь психічний злам. Як ставитися до того, коли вони накладають на себе руки? Це сьогодні ті теми, які випливли на поверхню і, справедливості ради треба сказати, ми ще чіткої відповіді на них не дали. Тому що, звичайно, проблема, коли людина втрачає віру. Але тут ми стикаємося з випадками, коли йдеться, мабуть, не про втрату віри, а про пе-

режите тією людиною, яке просто не може все в собі вмістити. І не може розуміти, як далі з цим жити і що з цим робити. Добре, коли знаходиться людина, яка може підтримати. Яка десь може надихнути, яка може подарувати якусь мрію нову в житті. Тоді має шанс справитися з цим усім. А коли стоїть перед лицем оцієї своєї трагедії пережитої, в цей момент їй мало хочеться і з кимось говорити, не те, що когось шукати, якоїсь поради. Тому що це все в ній. І тут вже виклик до нас, нашого суспільства, щоб бути уважнішими. Тому, що ми можемо все так дуже в простоті своїй сприймати. А насправді люди…

Я був у Львові на відкритті Центру Святого Лева Великого для тих людей, які пережили полон. І ми спілкувалися з хлопцями, які були по 2,5 роки в полоні, то коли просто слухаєш їх, воно тобі в голові не вкладається. Ти 20 років у священстві і слухаєш цих людей, а пояснити собі не можеш, чого так, як так, що? Це слухати страшно і важко. А пережити це? І тому ми сьогодні маємо порушувати ці питання, дискутувати, тому що їм треба буде надавати допомогу, таких людей дуже багато і ми просто зобов'язані якось це осмислити і спробувати допомогти їм.

– Як Церква може допомогти на цьому етапі, коли ще всі самі не можуть?..

о. К. М.: Вчитися. Сьогодні треба вчитися, вчитися, вчитися, комунікувати. Завтра десь хтось підписує так звану мирну угоду – й оці всі хлопці, дівчата, які прийдуть звідти, лишаться фактично нікому не потрібними. І вони прийдуть, і будуть відділення забиті, я переконаний. Вже сьогодні в нас тьма цих людей, які приходять, але що завтра буде, ми собі навіть уявити не можемо. Тож сьогодні ми повинні створювати простори. Сьогодні ми повинні, ще раз говорю, спробувати зрозуміти. Оті досвіди, американський досвід, як вони там допомагали хлопцям, які мали посттравматичний синдром після іракської кампанії, всі їхні сценарії нам не підходять. Тому що воїн в них може бути ефективний, який воює один місяць. Для чого нам їхній досвід, коли наші воюють вже четвертий рік? Коли в нас є воїни, які сидять на позиціях по пів року? Який їхній досвід? Це і теми для дослідження, ми сьогодні маємо безпрецедентну тьму новизни.

Я дуже люблю спілкуватися із психотерапевтами, психіатрами, і заслуховуюсь. Люди у великій кількості приходять і в церкву. І дуже, дуже от просто якесь таке внутрішнє велике бажання їм допомогти. Але відчуваю в собі брак бази, тому що вже, знаєте, такими класичними відмовками, як ми звикли говорити, мислити, сьогодні не пройде. Церкві внутрішньо треба порушувати багато питань, тому що одні були причини суїцидів у ХХ сторіччі, а ми сьогодні маємо зовсім інші виклики. Коли сучасна людина деформована тік-током, рілсами, вона втрачає навики правильно реагувати на своє життя. Сьогодні наші люди (ми доходимо до того!) перестають спілкуватися один з одним, перестають зав'язувати взаємини один з одним. І це така на системному рівні іде деформація, і, відповідно, ці люди стають просто нездатними боротися з тими викликами життя. Це життя йде по них катком.

– Так, це духовна хвороба – рілси, тік-ток, бо це залежність, як алкогольна, наркотична.

о. К. М.: Це духовна, психологічна і психічна хвороба. Ну, проблема це, однозначно. Навіть я би не став протиставляти: духовна чи психічна. Це психічна і духовна проблема, тому що і наука, і досвід Церкви каже людині сучасній: «Це ненормально те, що ти робиш». Але сучасна людина цього не хоче слухати і сама собі шкодить. Але я б не розділяв. Тут ми говоримо єдиними устами, єдиним серцем – і Церква, і медицина: «Це погано».

– Повертаючись до теми військової. Коли буде підписана мирна угода, то не тільки виникне проблема з тим, мабуть, що їм доведеться просто повернутись. Мені от, наприклад, один доволі добрий знайомий сказав: «А що я буду робити після війни?» Каже: «Коли все закінчиться, куди я піду? Там, – каже, – я десь потрібен, а тут же на роботу мене не візьмуть.» Але, мало того, питання: яка та мирна угода буде і які ми будемо мати наслідки?

о. К. М.: Звичайно, несправедлива для нас.

– І ті хлопці скажуть: «А за що ми тоді стільки років воювали?» Але повертаємось до нашої теми основної. Якщо говорити про лікування духовне, оте, що називається вичиткою: кому вона потрібна? Бо коли дивишся в Почаєві, так приходить дуже багато людей. Питання, чи воно їм треба, чи воно їм не треба. Хто може отримати там допомогу: одержимі чи біснуваті? Якщо ми це вже розділяємо, чого я, наприклад, не знав. І чи може це допомогти? Ну, мабуть, може комусь?

о. К. М.: Я сьогодні бачу тотальну некомпетентність… «Їдьте в монастир на вичитку.» Якийсь стався нервовий зрив: «Їдьте в монастир на вичитку». Я не боюся цього сказати: це все глупство, тому що вичитка потрібна в окремих, дуже окремих випадках. І це індивідуальні моменти. Це не шоу, яке треба робити. Більше того, я знаю багатьох людей, яким радили їздити на оці так звані загальні вичитки, ще й, на жаль, з дітьми. І я спілкувався з цими людьми і бачив, скільки шкоди їм наробили, тому що ті діти полякалися і в них воно це тут все засіло. Це навіть абсолютна профанація духовної практики, яка не має нічого спільного з реальною боротьбою з тою самою бісовщиною. Тому що сучасна людина хоче магізму, сучасна людина хоче швидких рішень. Сучасна людина прийшла і сказала: «Дайте мені, яку молитву почитати, скільки свічок поставити – і щоб я пішла від вас здоровою». Так не буває. Будь-яка чи то духовна, чи то фізична хвороба заходить в людину, вона має свої причини. Якщо в тебе сьогодні проблеми з кишечником, зі шлунком, це не означає, що воно от просто так з'явилося. Ти згадай, що ти багато років до цього їв і пив. Це була причина. Так само і коли щось у нашому духовному житті стається. Я завжди людям цитую пророка Іоїля, що Бог промовляє до людини і раз, і вдруге для того, щоб відвести від злої дороги. І закінчує пророк Іоїль, що коли не чує того всього людина, тоді карається муж хворістю на постелі своїй. Тобто хвороба – це не замисел Бога, хвороба – як наслідок. І Церква каже, і медицина каже: «Дивіться, ваше лікування буде трошечки довше. Нам треба осмислити, нам треба подивитися, нам треба дослідити, як там ті чи інші препарати на вас діють», – якщо говорити з точки зору медицини. І ми будемо робити так само в духовному житті.

Я людям кажу: дивіться, все, що вам треба сьогодні зробити, – це спинитися і подумати про своє життя. Підготуватися до Сповіді, піти до Причастя. Тому що в тебе вчора не було часу подумати про себе. В тебе вчора не було часу прийти до церкви. Вчора тобі здавалося, що ти володар цього життя. Сьогодні сталася ситуація – і ти серед тижня, серед будня-полудня знаходиш час і приходиш. Це означає, що настав час тобі серйозно зробити ревізію свого життя. Так само і що стосується здоров'я. Інколи настає час, що треба серйозну ревізію зробити свого організму. Що з тобою не так? Що ти робив не так? І тоді лікуватися. Тобто нам треба, знаєте, уникнути оцього магізму, оцього шоу, якого дуже-дуже багато. Я це називаю шоу, хай мене там критикують скільки хочуть. Церква має ці молитви, і ми читаємо заборонні молитви Василія Великого. Є різні ситуації духовного характеру, але, я повторюсь, вони дуже індивідуальні. І це не те, про що треба трубити, і розказувати, і наводити на людей жах. Це окремий досвід, до якого треба дуже осмислено підходити. Це насправді не жарти. Це доволі буває моторошно, і, відповідно, до цього треба готуватися. А оте, що Ви назвали, – це ненормальні практики, і я категорично проти них.

– Тобто людина сама собі не може оце призначити. Так, як лікар призначає лікування, так священник повинен призначити лікування. І не можна від того відхилятися, бо люди часом починають шукати ці молитви і читати самі собі…

о. К. М.: Вже за допомогою штучного інтелекту собі лікування призначають. Добре, що є рецепти і їм не все продають в аптеках.

– Які наслідки можуть бути від таких молитов, коли людина непідготовлено їх читає і без благословення?

о. К. М.: У кращому випадку людина просто потратить на це час. У гіршому випадку вона спричинить собі якісь психологічні, психічні порушення. Вона себе доведе, бо людина має таку здатність – накручувати себе.

– Хлопець наклав на себе руки через нерозділене кохання. Коли людина в такому відчаї, немає поряд нікого, немає кому підказати, – як в таких випадках діяти?

о. М. Ц.: Ми говорили вже про силу віри. І якщо людина зневірилась, важко тоді священнику пробудити той порив віри, ту духовність. Але все ж таки пам'ятаючи, що кожна людина є творінням Божим, нагадувати, що Бог любить людину. І навіть коли вона грішить, і вже в крайньому ступені грішності перебуває. Все ж таки покаяння можливе. І на хресті біля Спасителя розбійник покаявся. І Церква завжди наголошує на тому, що Бог любить людину, Бог любить грішника. І Церква прийме людину, навіть якщо вона мала такі думки чи навіть мала намір вчинити самогубство, але це вже є проявом любові Божої, що її життя збереглося. Це вже є, можливо, тою соломинкою, за яку можна цю людину витягнути і наголосити, що не все так погано, Бог любить тебе. Можна пережити погані моменти життя. Саме з вірою. Віра дає допомогу. Віра дає надію. Тільки таким чином, з любові до цієї людини огорнути її любов'ю. Найперше спілкуватися, спілкуватися рідним, близьким. Ну і також допомога фахівців.

С. В.: На щастя, останніми роками іде суттєве реформування психіатричної служби. Знімаються бар'єри для того, щоб людина звернулася безпосередньо по допомогу, є стаціонарні відділення, які зараз відкриті та все далі стають схожими на звичайні стаціонари, такі, як в гастроентерології, в кардіології умови. Тобто, як я вже згадував, знімається стигматизація і настороженість, яка раніше існувала в людей до психіатрів, до психіатричної служби, вона поступово затихає, проходить. І тому людина звертається до нашої служби і, відповідно, може отримати якісну допомогу на першому етапі, щоб не вчинила нічого незворотного, продовжила своє життя. Ми можемо втілити її надію, показати якісь позитивні сторони життя, зменшити розчарування в цьому житті, знайти для неї якісь виходи з тих ситуацій, які спонукали до виникнення і реалізації тих думок. Тому на першому етапі треба, щоб знайшлась людина, яка просто підказала, що можна отримати в цій ситуації якісну допомогу психологів, психотерапевтів, включаючи психіатрів.

– А якщо такої немає на даний момент? Ну от людина закриласья сам на сам.

С. В.: Тому зараз дуже активно в державі проводяться акції інформування, існують такі центри допомоги, в яких працюють кваліфіковані психологи, психотерапевти, використовують сучасні технології психотерапії. І в переважній більшості отримується позитивний результат. І зараз, на щастя, дуже інтенсивна інформаційна проводиться кампанія допомоги цим людям. Це або матері, дружини, сестри воїнів, які в Збройних силах проходять службу, або воїни, які повернулися з передової. Вони можуть отримати цю допомогу й отримують її. І в багатьох випадках вона є досить ефективною.

– Я би хотів одне таке питання зачепити. От ми говорили про душевні страждання. Як можна пояснити душевні страждання, якщо ми кажемо: психіатрія визнає душу як субстанцію?

С. В.: Психіатрія все-таки поступово схиляється до того, що, скажу м'яко, «в цьому щось є», і, відповідно, з цим працює, хоча підґрунтям залишаються нейрофізіологічні процеси. Це якщо ми говоримо про розлади безпосередньо, тобто захворювання психічні.

– Якщо болить душа, як це з точки зору психіатрії?

С. В.: Залежно від того, є причина чи нема причини. Якщо є якась ситуація стресова і болить душа, це більше все-таки функціональні, ситуаційні порушення, з якими треба працювати словом. Якщо ж це вже відривається від ситуації і продовжується, переходить в розряд розладу чи хвороби, ну тоді вже доводиться нам, психіатрам застосовувати медикаментозні препарати, які врегульовують дисбаланс певних речовин мозку, які можуть спричиняти безпосередньо ці от відчуття, душевний біль.

– А якщо болить душа, то де от людина? Ми зазвичай кажемо про сонячне сплетіння десь там…

С. В.: Ми не фігуруємо такими поняттями, як «болить душа». Ми фігуруємо поняттями пригніченість, депресія, тривога. Так що, як правило, «болить душа» – це тривожна депресія. І, відповідно, є певні препарати, які нам допомагають зняти цей біль.

– Як Церква дивиться на те, що «болить душа»?

о. К. М.: Так само, як і медицина.

– Ну, але ж медицина не визнає душу як субстан-

цію. От які підходи Церква визнає?

С. В.: Вони вже підходять, а ми це визнаємо.

– А ви це визнаєте… І от коли болить душа і людина приходить…

о. К. М.: Те, що казав пан лікар: депресія внутрішня, якесь потрясіння, тривожність. Ну тобто я не бачу відмінності в трактуванні виявів.

– А як Церква душу лікує? Церква може лікувати душу?

о. К. М.: Ну, це її основне призначення.

– Як Церква лікує?

о. К. М.: Ми так само повертаємо людину до самої себе. Пізнай самого себе, який твій шлях.

– Чи може людина сама собі підлікувати душу? Чи може Церква дати пораду? Як?

о. К. М.: Андрію, немає одного універсального рецепту, тому що кожна людина особлива і за великим рахунком кожне страждання теж має свою певну особливість, якісь свої причини. Якщо людина просто страждає безпричинно…

– Безпричинно, мабуть, не буває.

– о. К. М.: Тому от ми її направляємо до лікарів. Ну, тобто, якщо є причина, ми разом з тобою поговоримо про неї, спробуємо разом її пережити. Як-от Паїсій Святогорець сказав, коли людина до нього прийшла і каже: «Я в такому зараз стані, не хочу ні молитися, ні читати Святого Письма, мені взагалі нічого не хочеться». І от знаєте, така дуже гарна духовна порада, психотерапевтична порада: «Слухай, ти подивись навколо, скільки болю навколо». І коли чужий біль стане твоїм, тільки тоді ти забудеш про свій. Тобто це один зі способів, як допомогти людині: не зациклюйся на собі. Бувають такі моменти, коли треба допомогти просто побути в цьому стані, пережити цей стан, прийняти і піти далі. Але буває, коли людина занадто десь, через міру свого егоїзму чи оце самошкодування дуже зациклюється на собі, на своєму стражданні, тоді Церква каже: «Слухай, ну не будь таким егоїстом. Твій біль – не найбільший біль. Подивися навколо, що робиться. Подивися, займись, допоможи комусь іншому». І от людина починає розкриватися, починає бути активною. Як то: «Людина – істота соціальна». Коли ми починаємо жити чиєюсь проблемою, ми забуваємо про себе і в такий спосіб теж виліковуємось.

– Але це треба, щоб був поштовх для тої людини. А ми можемо не знати про те, що вона страждає. Може бути на самоті, ми навіть не будемо здогадуватись. І поки людина на самоті, вона буде себе пригнічувати. А поштовху немає, тому що або не цікавляться, або не знають, або просто до себе не пускає. І як зайти до тої людини і спонукати її діяти?

о. К. М.: Сама має захотіти. В нас будь-яке лікування, чи духовне, чи, візьмемо там, алкоголізм, наркоманія, будь-яка інша хвороба, – поки людина сама собі не постановить лікуватися, вона не буде лікуватися. Завезуть, прокапають, а він виходить і зразу знов починає пити, тому що не захотів лікуватися. Так само і в духовному житті. Людина, яка хоче подолати, починає шукати шляхи. Вона починає до когось звертатися, волати про допомогу. Господь створив людину вільною. Як хочеш, так і живи. Хочеш грішити – гріши. Не хочеш грішити – не гріши. І якщо ти хочеш спасатися, Я тобі допоможу. Якщо ти не хочеш спасатися, це твоє право. Так само і тут: якщо людина сама захоче, вона буде подавати сигнали виглядом своїм і якось ще, ну, тобто люди це помітять. Якщо не хоче, ну, то це вже, мабуть, питання до самої людини. Їй ніхто не поможе.

– Може бути, що хоче і навіть діє, але в голові щось от робиться таке, що знов її штовхає і вона спокушається. І вже сили побороти оцю думку немає ніби. І вона знов по колу, по колу йде – до Сповіді й так далі, а там в голові щось стріляє і вона знов повертається до того самого.

о. К. М.: За великим рахунком, ми майже всі такі. Ми ходимо по колу, якщо говорити про духовне життя, навіть у нашому молитовному правилі ми про це говоримо: Господи, те, чого не хочу, роблю, а те, що хочу, не роблю.

– А як це можна подолати?

о. К. М.: Це життя, це процес. Людина поки живе, вона бореться.

– І от часом на Службі перебуваєш і думаєш (замість того, щоб слухати Службу), згадуєш. Абсолютно все в голові. Потім думаєш: про що Євангеліє, про що проповідь була? А в думках от не можна себе налаштувати.

о. К. М.: Це питання самодисципліни. Я завжди простий приклад наводжу. Коли ви йдете в музей, ну, дико буде, коли серед витворів мистецтва станете і будете їсти бутерброд. Ви туди прийшли дивитися на витвори мистецтва. Коли ви сідаєте в авто, то для того, щоб їхати. Коли ви заходите в магазин, то щоб купити там щось. І те саме питання ставимо собі, коли заходимо у храм: чого ти сюди прийшов? Ти розумієш, чого прийшов.

– Але думки вже десь…

о. К. М.: Ще раз кажу: питання самодисципліни. Коли я приходжу до лікаря, говорю з ним про свою проблему, те що мене болить, я сподіваюся, що його кваліфікація допоможе мені. Так само, коли я приходжу до храму, повинен чітко розуміти: маю тих півтори-дві години, щоб зараз побути на самоті з Богом і з самим собою, для того, щоб просто поговорити. В мене далі буде цілий тиждень буремного життя, біганини. А це на півтори години, мені є про що поговорити. В мене є мої страхи, переживання, кризові моменти, які я сам не можу здолати. Оце предмет нашої молитви, коли ми стоїмо з Богом і говоримо про це, про себе. Це не егоїзм. Так само, як не егоїзм, коли я звертаюся зі своєю проблемою до лікаря: воно мене болить, і я туди йду. Так само тут мене болить, десь там, в душі, як Ви кажете, болить. І я приходжу і про це говорю з Богом.

Митрополит Антоній Сурозький казав дуже важливу річ, про яку ми всі забуваємо: «Життя і молитва повинні бути нероздільні». Вся наша проблема в тому, що ми приходимо в Церкву і думаємо, що тут якась філософія, тут якісь вищі речі, там якісь правильні речі, а тут ось – моє життя і воно ніби цього не стосується. І того ми стоїмо такі роз'єднані. Коли б ми розуміли, що Богові цікаво моє життя, мої проблеми, мої переживання! І я приходжу, чи в храм, чи стоячи на своїй [домашній] молитві, та говорив би про те, що мене реально турбує, тоді я і полюбив би цю молитву, бо вона була б актуальною. Я говорив би про те, що мене турбує, і не думав би, що це якась філософія. І тоді час перебування на молитві мав би зціляючу дію.

https://www.youtube.com/watch?v=xbN5HCF9yOQ

ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ ПРОТОІЄРЕЙ БОГДАН СТАРОВСЬКИЙ

На 61 році життя перестало битися серце протоієрея Богдана Старовського, одного з першопроходців українського Православ'я в нашому краї.

Майбутній священник народився 22 лютого 1965 р. в с. Пробіжна Тернопільської обл. Закінчив Волинську духовну семінарію. 31 березня 1991 р. у храмі Воздвиження хреста Господнього м. Кременець архієпископ Тернопільський і Бучацький Василій Боднарчук висвятив його в сан пресвітера.

Служив о. Богдан у церкві Святителя Василія Великого в Старій Вижівці (ще в орендованому й пристосованому приміщенні), був першим священником Київського Патріархату в Ківерцях і заснував там Покровську церкву – перший український храм (нині собор) у цьому місті, був ківерецьким благочинним, пізніше – кліриком луцького кафедрального собору Святої Трійці, настоятелем каплиці Мучениці Тетяни Коледжу технологій, бізнесу та права Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки.

Останніми роками окормлював парафію Успіння Пресвятої Богородиці в с. Бубнів Локачинського благочиння Володимир-Волинської єпархії. Удостоєний церковних нагород.

31 грудня 2025 р. закінчився земний шлях душпастиря. Його поховали на цвинтарі бубнівської церкви 3 січня 2026 р. У чині похорону, зокрема, взяв участь ківерецький декан протоієрей Іван Семенюк.

Закликаємо всіх, хто знав отця Богдана Старовського, хто був парафіянином громад, які він очолював у нашій єпархії, молитися за упокоєння його душі.

СПОЧИВ У ГОСПОДІ СВЯЩЕННИК ОЛЕКСАНДР ЛЕВЧУК

На 56 році життя внаслідок тяжкої хвороби помер ієрей, військовий капелан та іконописець Олександр Левчук із Луцька.

Отець Олександр народився 6 лютого 1969 р. Закінчив Луцьку художню школу та Волинську духовну семінарію. В середині 1990-х рр. був настоятелем у с. Крупа Луцького районного благочиння, пізніше – в с. Новий Загорів Локачинського. Згодом перевівся у Дніпропетровську єпархію і 20 літ служив там у селі Великомихайлівка.

Душпастир був учасником двох Майданів, а з початком АТО пішов капеланом на фронт. У 2019 році повернувся до Луцька через складну недугу.

Священник створював ікони та картини на релігійну тематику (які доповнював власними віршами), зокрема, серію робіт «Українські ангели». Експозиція подорожувала країною два роки. Демонструвалась торік і в Луцькому міському палаці культури, тоді звучали й пісні на його поезії. Частину коштів, зароблених від продажу живописних творів, автор передавав на потреби війська.

Попрощалися з о. Олександром Левчуком у с. Гірка Полонка Луцького районного деканату.

Нехай Господь упокоїть раба Свого там, де праведні спочивають!

Віктор Гребенюк

У бою за нашу свободу поліг командир відділення ударних БпЛА Антон Єгоров

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці *2 січня* очолив протоієрей Віталій Собко, клірик головного храму єпархії.

Лучанин Єгоров Антон Вадимович, 1997 року народження, був призваний на військову службу на посаду командира екіпажу безпілотних літальних комплексів. Загинув торік 27 грудня під час виконання бойового завдання поблизу населеного пункту Гаврилівка Дніпропетровської області.

Похоронили героя у секторі військових поховань міського цвинтаря, що неподалік с. Гаразджа.

У Рожищанському деканаті вперше провели фестиваль колядок

3 січня у храмі Архістратига Михаїла с. Рудня Рожищанського благочиння (Луцький р-н) пройшов мистецький захід, присвячений Різдву Христовому.

З благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла у ньому взяли участь церковні хори громад Рожища, сіл Кременець, Рудка-Козинська і Рудня.

Розпочали з вітального слова настоятеля протоієрея Олега Куліша та виступу господарів – хористів Свято-Михайлівського храму, які спочатку виконали кондак і величання Різдва, а потому співали колядки.

Завершився концерт спільним виконанням пісні-співу «Нова радість стала».

Андрій Максименко, Віталій Куделя: помолімося за упокоєння загиблих воїнів

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив віцеканцлер єпархії і старший капелан протоієрей Олександр Безкоровайний *5 січня*.

Максименко Андрій Володимирович, 1981 року народження, був призваний на військову службу на посаду оператора безпілотних літальних апаратів. Загинув 29 грудня минулого року під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Костянтинівка Донецької області.

Куделя Віталій Ігорович, 1991 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду стрільця. Поліг торік 12 липня неподалік Часового Яру на Донеччині.

Похоронили героїв-лучан у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу Гаразджі.

У 2016-му єпархіальне управління застерігало від лихослів'я. Що змінилося за 10 літ?

5 січня 2016 р. Волинська духовна консисторія поширила звернення про боротьбу із цим ганебним явищем. Наскільки цей документ актуальний і нині – варто проаналізувати, прочитавши його.

Звернення Управління єпархії щодо лихослів'я

Останніми роками російська агресія проти України досягла апогею. Але не кожен задумується, що ця експансія тривала століттями. По-перше, неправомірне використання слова «Русь» у своїй назві, починаючи з правління Петра І й Катерини ІІ. Захоплення 1686 року двох православних митрополій, знищення Запорозької Січі, Емський указ і Валуєвський циркуляр про заборону української мови, Жовтневий переворот і сталінські репресії проти української інтелігенції, знову численні наступи на українську мову в радянську епоху, необов'язкове її вивчення у школах тощо. Недарма кажуть: щоби знищити націю – нищать її мову.

І ця експансія переросла в іншу методику. У мовлення українців просто вштовхнули ненормативну лексику, а безбожна і безлика радянська система, по суті, лише сприяла розповсюдженню лихослів'я. Нині ця пошесть настільки вкорінилася, що побутує, як норма, в мовленні ледь не кожного українця. І ніхто навіть не задумується, що лайка – це образа матері, свого роду, це, зрештою, його прокляття. Лаючись, людина проклинає свій рід, а потім дивується, звідки в неї проблеми.

Бо забувають істину зі Святого Письма: «Спочатку було слово, і слово було Бог». Великий дар мови, який відрізняє нас від тварин, дарував нам Господь, а ми цей дар втоптуємо, зневажаємо і проклинаємо. Отже, проклинаємо свого Бога. Тож побутування лайки в нашому мовленні – це ще одна невидима експансія на все українське разом із засиллям російської у всіх сферах. Бо прокльонна лайка проникла в українську саме від північного сусіда. Тому, захищаючи Україну від фізичного ворога, мусимо захистити себе від ментального, від духовного. І то абсолютна неправда, коли кажуть, що українська мова неблагодатна в Церкві, бо тією мовою люди лаються. Саме наша мова не знала й не знає лихослів'я. І гірко чути, коли людина в храмі славила Господа, а вийшовши, лається, прославляючи диявола.

Тому Волинська єпархія Української Православної Церкви Київського Патріархату закликає 2016 рік вважати роком без лайки. Закликає позбуватися цієї поганої звички кожного свідомого українця. Особливо у великі свята, Різдво, на Василя, на Богоявлення. Бо лаючись, ще раз наголошуємо, ми допомагаємо путінському агресорові в боротьбі проти нас самих.

7 січня – собор Йоана Хрестителя

Цього дня – Собор предтечі і хрестителя Господнього Йоана, дві парафії нашої єпархії мають храмовий празник.

Йоан Хреститель народився в сім'ї священника Захарії та Єлисавети, родички Богородиці. Коли подружжя було в похилому віці, його послав їм Бог, щоб приготувати вибраний народ до визнання

Ісуса Христа Месією. «…Він буде великий перед Господом» (Лк. 1:15), – каже ангел до Захарії, сповіщаючи, що невдовзі в нього народиться син.

Йоан Хреститель, якого ще називають Предтечею, строгим способом життя дав приклад побожності. Він закликав людей до покаяння, кажучи: «Я хрещу вас водою; але гряде Сильніший за мене, Якому я недостойний розв'язати ремінь взуття Його; Він хреститиме вас Духом Святим…» (Лк. 3:16).

За відважне проповідування і врозумлювання навіть безбожного царя Ірода Йоану відрубали голову. За твердженням знаменитого єврейського історика I ст. Йосифа Флавія, Ірод наказав убити Хрестителя, боячись політичних хвилювань, що могли бути викликані виступом цього пророка. Йоан став жертвою Ірода і через те, що викрив його у гріховному шлюбі з жінкою брата. Йосиф Флавій підтверджує вказівку євангелістів: Антипа, тобто Ірод Другий, розійшовся із законною дружиною і перебував у незаконному шлюбі з Іродіадою.

Вшанування Йоана Хрестителя у Східній Церкві особливе. Він єдиний з усіх святих після Богородиці, який має свої празники Зачаття і Різдва. А впродовж церковного року відзначають такі дні на його честь: Зачаття, Різдво, Усікновення, Перше, Друге, Третє знайдення голови, Собор святого («собор» – у розумінні головне торжество, коли спільно з пам'яттю про угодника споминають і всіх осіб, пов'язаних із ним). У Євангелії є такі слова Ісуса Христа: «Істинно кажу вам: не було серед народженими жінками більшого за Іоана Хрестителя» (Мф. 11:11).

Він є велетом духу, що стоїть на порозі двох Завітів – Старого й Нового: завершує ряд старозавітних пророків і фактично відкриває ряд новозавітних апостолів. Він є не тільки пророком, але й предтечею, хрестителем і мучеником. Він охрестив Того, Кого інші пророки тільки передрікали.

Престольний празник святкують парафії в Цумані та в с. Прилуцьке (Луцька міська ОТГ) Ківерецького деканату, ця церква ще відзначатиме 95-річчя заснування.

12 січня – мучениці Тетяни

Цього дня особливо вшановуємо мученицю Тетяну (Татіану) і з нею в Римі замучених, а луцька парафія (в приміщенні Коледжу технологій, бізнесу та права ВНУ ім. Лесі Українки) має храмовий празник.

Свята Тетяна народилася в III ст. у Римі в знатній сім'ї. Батько її був консулом, – а це одна з найвищих посад – і християнином. Свою дочку виховав у благочесті, навчив її Писання. Коли дівчина досягла повноліття, то захотіла решту життя провести в дівоцтві, бути, як мовиться, нареченою Христа. Йому єдиному служила день і ніч, тож була поставлена дияконисою (у ранньому Християнстві то був не сан, а посада: диякониси допомагали пресвітерам підготовляти людей до Хрещення, опікувались нужденними тощо).

Коли у 222 році був убитий імператор Антонін Геліогабал, на престол сів Олександр, шістнадцятирічний юнак. Для династії Северів, до якої він належав, була характерна віротерпимість і поєднання релігій, тож деякі науковці вважають, що події, описані в житії св. Тетяни у XVIII ст., слід, можливо, відносити до іншого часу.

Сам Олександр як син християнки не переслідував послідовників Ісуса. Але через молоді літа імператора управління державою було доручено іншим високопосадовцям. Вони від імені царя розсилали веління, щоб «галілеян» (так називали християн) примушувати поклонятися римським богам, погрожуючи їм, у разі непокори, муками і навіть смертю.

Тоді була схоплена діва Тетяна і приведена у храм Аполлона. Її силували віддати шану ідолові. Але свята помолилась істинному Богові – й раптом стався землетрус, зображення Аполлона впало і розбилось, обрушилася частина храму і придавила багатьох язичників і жерців.

Нечестивці повели мученицю на тортури. Спочатку вони били її по обличчю, а потім терзали гаками. Тетяна ж, мужньо переносячи страждання, молилася за своїх мучителів і просила Господа, щоб Він відкрив їм світло істини. І молитва її була почута. Всі вони (вісім чоловік) увірували в Ісуса і прийняли т. зв. хрещення кров'ю, бо їх за сповідання Христа жорстоко мучили і, нарешті, усікли голови.

Наступного дня неправедний суддя знову наказав привести на тортури святу. Вона ж постала перед ним цілком здоровою, обличчя її було спокійним і радісним. Суддя знову переконував діву, щоб принесла жертву ідолам, але марно. Тоді наказав оголити її і різати бритвами. Потім її били жезлами. Нарешті дев'ять мучителів померло, уражені правицею ангельською, а решта впали на землю ледь живими. Тетяна ж таврувала суддю і його служителів і говорила, що боги їхні – бездушні боввани.

Наближався вечір, тож угодницю вкинули до темниці. Вранці її знову привели на суд. Побачивши мученицю знов цілком здоровою, з обличчям ще більш прекрасним, аніж досі, всі були вражені. Стали умовляти, щоб вона принесла жертву богині Діані. Тетяна вдала, ніби згодна. Наблизившись до храму, ознаменувала себе хресним знаменням і, звівши очі до неба, стала молитися. Раптом пролунав страшний удар грому, небесний вогонь спалив храм, жертви, жерців; безліч язичників замертво впали на землю.

Тоді святу терзали залізними гаками і вирвали

груди. Після цього уклали в темницю, і знову ангели зцілили її від ран.

На ранок мученицю привели в цирк і випустили на неї лева. Проте лев лащився до неї і покірно лизав її ноги. Коли ж його хотіли вивести назад у клітку, раптом накинувся на одного знатного чиновника і розтерзав його. Святу знову повісили і почали стругати її тіло, але знов самі мучителі падали мертвими. Тоді вкинули її у вогонь, але вогонь ущухав.

Нечестивці ж усі ці чудесні знамення приписували не силі Христовій, а волхвуванням; вони обстригли угодниці волосся, бо думали, що воно має чарівну силу. Привели її в храм Юпітера, гадаючи, що тепер Тетяна не може зашкодити їхньому божеству. Два дні провела свята в тому капищі. На третій день прийшли жерці з народом, щоб принести жертву Юпітеру. Відчинивши храм, побачили, що ідол упав і розбився, а свята перебувала в радості. Тоді суддя, не знаючи, що ще зробити з нею, пророк їй смертний вирок, і Тетяна була усічена мечем.

Разом із нею сподобився мученицького вінця її батько, бо язичники довідалися, що він християнин. Спочатку позбавили його почесного звання, потім відібрали маєток і врешті стратили.

Хоча всі ці події відбулись у Римі й мучениця Тетяна є святою і Західної, і Східної Церкви, у католицькому світі її подвиг відомий мало, а в православному – вшановують широко.

Завершив земну путь воїн Олександр Миринюк

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці *13 січня* очолив його староста протоієрей Володимир Подолець.

Миринюк Олександр Вікторович, 1981 року народження, перебував у лікарні внаслідок гострого отруєння. Його життя обірвалося торік 30 грудня.

Похоронили героя у секторі військових поховань міського цвинтаря, котре неподалік с. Гаразджа.

Уже двадцять літ, як відбувся перший телерадіомарафон «Бог багатий милосердям»

17 січня 2006 р. вперше проведено Різдвяний благодійний телерадіомарафон «Бог багатий милосердям» – спільний проєкт Волинської ради Церков, ОДА та облдержтелерадіокомпанії.

Як розповіла того часу інформаційна служба єпархії, протягом дня місцеве телебачення і радіостанція «Луцьк» транслювали в прямому ефірі виступи церковних творчих колективів найбільших волинських християнських Церков із обласного музично-драматичного театру імені Тараса Шевченка, подавали сюжети з дитячих будинків, виступи керівників підприємств, організацій та установ, представників громадськості Волині з обговоренням проблем сиріт і незахищених верств населення.

Марафон розпочався о 7.30. З телевізійної студії до волинян звернулися керівники Церков, які закликали волинян проявити милосердя й розділити радість Різдва Христового з нужденними. Зокрема, тоді ще єпископ Луцький і Волинський Михаїл сказав, що Господь Ісус Христос став людиною, аби виявити велике милосердя до людей, тому всі Його послідовники зобов'язані, в свою чергу, дбати про своїх ближніх і дієво допомагати тим, хто цього особливо потребує. До краян також звернувся із закликом про милосердя голова облдержадміністрації Володимир Бондар.

Пряма передача з театру розпочалась о 10.00 і тривала до 21 години. Церковні хори та творчі колективи Церков співали для глядачів у залі, телеглядачів та радіослухачів духовні піснеспіви, колядки, демонстрували різдвяні вертепи. Кожній конфесії оргкомітет виділив для виступу одну годину ефірного часу.

Першими виступили хори Київського Патріархату. Їх представив владика Михаїл, який і розпочав колядувати зі священнослужителями кафедрального собору Святої Трійці. Після них різдвяні піснеспіви виконали хори Центру християнського виховання дітей і молоді та Свято-Юріївської церкви, що в Луцьку. Пізніше виступали колективи Грекота Римсько-Католицької Церков, а також Церков християн-євангелістів – п'ятдесятників, євангельських християн-баптистів, адвентистів сьомого дня та московського патріархату.

Під час марафону за допомогою обласної організації Товариства Червоного Хреста України збиралися пожертви юридичних та фізичних осіб. Жертводавці переказували кошти на спеціально відкритий рахунок у банку або вкидали до скриньок волонтерів у залі театру. Було зібрано близько 40 000 гривень. Їх розподілили серед будинків сімейного типу та інтернатів області.

Надалі доброчинний проєкт «Бог багатий милосердям» проводили щороку аж до 2017-го включно.

Храму Святителя Василія Великого в Старій Вижівці – 10 років. Як усе починалося

Чин освячення нової мурованої церкви та Божественну Літургію в ній 17 січня 2016 р. очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Того часу пресслужба єпархії з цієї нагоди написала, що місце під будівництво Господнього дому освячено в 2007 році. Відтоді віряни молилися в пристосованому приміщенні. За проєктом Анатолія Заворотинського з Луцька та за вмілого керування

місцевого прораба Миколи Супрунюка постав цей величний храм.

З архієреєм служили: старовижівський декан і настоятель парафії протоієрей Іван Зеленко, декани – ратнівський протоієрей Роман Бодак, ковельський міський протоієрей Анатолій Александрук, місцеве духовенство, а також із Ковельського районного і Луцького міського благочинь.

У проповіді владика зазначив, що парафіяни дочекалися своєї, української церкви, в якій звершується молитва за свою Батьківщину. Храм наповнений благодаттю Святого Духа, за словами архієрея, яка перетворює неможливе на реальне, немічних укріпляє, невіруючих робить віруючими. «Кожен допомагав своєю лептою, – сказав митрополит, – і вже зараз ми бачимо плоди цієї праці».

Владика наголосив на необхідності любити ближнього, як самого себе, оскільки кожна людина є образ і подоба Божа, а тіло – храм Духа Святого. «Навчіться любити себе, – звернувся архіпастир до присутніх, – але не в значенні егоїзму». Бо коли ти себе не любиш, то як можеш любити Бога і свого ближнього? «Якби ви не любили себе, то не жертвували б на цей храм, а ходили би до сусіднього села», – зазначив насамкінець високопреосвященний.

Ордени Святителя Миколая Чудотворця владика вручив найбільшим меценатам – Марії Корсак та Іванові Омелянюку. Інші церковні відзнаки отримали жертводавці: Сергій Іванюк, брати Вадим і Сергій Супрунюки, Анатолій Сливка, народний депутат України Степан Івахів, Микола Воробець, Микола Супрунюк, Віктор Корсак. Ще п'ятнадцять доброчинців одержали митрополичі благословенні грамоти.

Після хресного ходу навколо церкви митрополит Луцький і Волинський Михаїл служив заупокійну літію по загиблих на Сході України. Він здійснив освячення меморіальної дошки героям «Небесної сотні» та трьом військовослужбовцям зі Старовижівщини.

Десятий, котрий повернувся: притча про вдячність як спосіб мислення

Під час недільного казання 18 січня в кафедральному соборі Святої Трійці митрополит Луцький і Волинський Михаїл мовив про вдячність як спосіб життя і мислення.

Згадуючи притчу про зцілення десяти прокажених, архієрей зосередив увагу на тому єдиному зціленому, який повернувся до Господа, щоб Йому подякувати. Говорячи про таке просте слово «дякую», владика запитав, як часто ми дякуємо ближньому. Адже буденні речі часто сприймаємо за належне. А насправді будь-що зроблене ближньому щиро – це те, що є у нас на серці, й це те, що ми робимо і для Господа. Тому не варто скупитися на дяку в щоденному житті. Вдячність Богові невіддільна від удячності ближнім: батькам, родині, людям поруч. Адже все добре, зроблене ближньому, робиться Христові, наголошує керуючий єпархією.

30 січня – Собор трьох святителів

Цього дня особливо вшановуємо вселенських учителів і святителів Василія Великого, Григорія Богослова та Йоана Золотоустого, а три парафії нашої єпархії мають храмовий празник.

Починаючи із 1076 року, торжество на честь цих Божих угодників відзначають в один день. Прийшовши якось уві сні до єпископа Євхаїтського Йоана, вони наказали православним облишити даремну суперечку про «переваги» котрогось із них над двома іншими. Всі вони натхнені Святим Духом і творили на благо Христової Церкви. А тому з-поміж них немає першого, другого, більшого або меншого, а всі вони – рівні та єдині.

Усі троє походили з аристократичних сімей, які відрізнялися християнським благочестям і прагнули дати своїм дітям добру освіту. Наприклад, Василій Великий навчався у кращих учителів Кесарії Каппадокійської (Мала Азія, нині Туреччина) і Константинополя, а закінчив в Афінах, де й познайомився з Григорієм Богословом.

Міцна дружба збереглася на все життя. Григорій і Василій разом провели юнацькі літа і в подальшому надавали підтримку один одному. Для Йоана, молодшого за них майже на 20 років, перші двоє були живою легендою, гідною глибокої поваги. Йоан ставив їх за приклад для наслідування.

Слово «Собор» у назві цього торжества означає «спільне вшанування». Воно належить до найвідоміших у Православній Церкві.

Престольний празник святкують парафії в селах Боголюби Луцького районного, Мар'янівка Ковельського і Тельчі Маневицького деканатів.

На війні загинув бойовий медик Іван Прокопець

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці очолив його декан протоієрей Микола Нецькар *20 січня*.

Лучанин Прокопець Іван Вікторович, 1991 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду санітарного інструктора лікувального відділення медичної роти. Працював раніше лікарем- анестезіологом Волинської обласної психіатричної лікарні. Іван народився у Львові, але проживав у Луцьку. Закінчив Ківерцівське медучилище і Буковинський державний медичний університет. Загинув 13 січня під час виконання бойового

завдання поблизу населеного пункту Садове Харківської області. Того дня, коли медик саме їхав з хлопцями броньованим автомобілем забирати зі стабілізаційного пункту важкопоранених, у машину влучив fpv-дрон із кумулятивним зарядом, що наскрізь пробиває броню.

Похоронили героя у секторі військових поховань міського кладовища, котре неподалік с. Гарасджа, у день його народження. Іван був неодружений. У колективі його знали як професіонала, доброзичливого, уважного і чуйного лікаря.

Керуючий єпархією закликав вірян до милосердя й молитви у час лютих морозів

20 січня митрополит Луцький і Волинський Михаїл звернувся до вірних із архіпастирським словом у зв'язку з холодами.

Звернення митрополита Луцького і Волинського Михаїла до вірних із приводу тривалих морозів

Дорогі браття і сестри, останніми днями, окрім усіх злигоднів воєнного часу, наш народ потерпає і від давно не бувалих холодів. Прошу вас у цю важку пору звертати особливу увагу на тих, кому найтяжче, – хворих, старих, одиноких. Постукайте в їхні двері та спитайте, якої допомоги потребують: чи сходити до крамниці по їжу, чи в аптеку по ліки, чи зігріти їх теплим словом.

Украй важлива нині гаряча молитва, бо ж усе, що дається нам, і випробування холодом теж, дається Всевишнім, але Він дослухається до щирого благання нашого і дарує нам потепління.

Моліться і тими молитвами, що знайдете в побожних книжках, і своїми словами. Моліться до Бога Отця, і до Христа, і до Його Матері.

В руках Твоїх, Владико Христе, Ти тримаєш наднебесні і піднебесні води і теплоту сонячну; тому молимо Тебе, те і друге по потребі даруй на користь рабам Твоїм. Слава Отцю і Сину і Святому Духові нині, і повсякчас, і навіки-віків. Алилуя!

Велике насмілення маєш до Народженого Тобою, Богородице, як ніхто інший; тому, Владичице, молися за рабів Твоїх, щоб визволитися нам від холоду і нашестя чужинців. Амінь.

У луцькому музеї представлено старовинний образ «Святий Іоан Златоуст» із Полісся

Реліквію вперше презентовано в рамках проєкту «Пам'ятка з фондосховища» Музею волинської ікони.

За повідомленням на музейній сторінці у фейсбуці, з січня започатковано новий виставковий проєкт, завдяки якому відвідувачі щомісяця будуть ознайомлюватися з цінним експонатом його колекції, що не був раніше в експозиції.

Образ «Святий Іоан Златоуст», датований XVIII століттям, був переданий 1982 року із храму Апостола і євангеліста Луки села Городно Любомльського р-ну Волинської обл. Відреставрований 2018 року. Він є зразком ікони-портрета, який з'явився в епоху Середньовіччя. Ознайомитися зі святинею можна до кінця лютого.

Вічная пам'ять воїнам Сергієві Барабанову і Віталію Дуді

Заупокійні відправи в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив його декан протоієрей Микола Нецькар.

Лучанин Барабанов Сергій Олександрович, 1978 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду оператора десантно-штурмового взводу. Загинув 11 січня 2025 року під час виконання бойового завдання на курському напрямку.

Лучанин Дуда Віталій Володимирович, 1990 року народження, був стрільцем 3-го штурмового спеціалізованого відділення. Поліг 21 лютого 2025 року також на Курщині.

Похоронили героїв у секторі військових поховань міського цвинтаря, що поблизу с. Гарасджа: Сергія – *23 січня*, Віталія – *24 січня.*

Поступово наближаючись до Великого посту

23 лютого розпочався Великий піст. Приступаємо до нього, пройшовши спочатку особливі три тижні й чотири неділі.

Ця підготовка вимагає не тільки певних фізичних проявів постування, але й глибоких роздумів, особливого занурення в читання й розуміння Євангелія.

1 лютого, у неділю про митаря і фарисея, на Божественній Літургії у Євангелії згадується притча, в якій Господь закликає до смирення (Лк. 18:10–14). Від цього дня і до 5-ї неділі Чотиридесятниці на воскресній Вечірні додається зворушливий піснеспів «Покаяння відкрий мені двері…». Після цієї неділі в середу і п'ятницю посту нема.

8 лютого – неділя про блудного сина. У цій притчі йдеться про велике Боже милосердя до всіх нас грішних (Лк. 15:11–32). На воскресній Утрені додається псалом 136 «На ріках вавилонських», який також співатимуть у два наступних недільних дні. В середу і п'ятницю – звичайний піст.

14 лютого – м'ясопусна поминальна субота, коли згадуються всі одвіку спочилі, а 15-го – неділя м'ясопусна, про Страшний суд. Євангельське читання – про Страшний суд і другий прихід Спасителя (Мф. 25:31–46). Згідно з церковним уставом, ця неділя є останнім днем споживання м'ясного до Великодня. Подальші дні – тиждень сирний (масляний): у середу й п'ятницю не звершується Божественна Літургія у зв'язку з початком постових обмежень,

але можна споживати всі страви, крім м'ясних; із середи на часах починають читати великопісну молитву преподобного Єфрема Сиріна. Цю седмицю слід присвятити осмисленню майбутнього посту, визначенню його завдань для себе цього року, підготовці до прощеної неділі, душекорисному спілкуванню з ближніми.

22 лютого – неділя сиропусна, прощена, заговини на піст. Напередодні Чотиридесятниці згадується вигнання Адама із Раю (Мф. 6:14–21). Цього дня після Вечірні, на якій, власне, й починається Великий піст, проводять так званий чин прощення.

Свята Чотиридесятниця готує християн до гідної зустрічі торжества Воскресіння Господнього, яке припадає цьогоріч на 12 квітня. Її встановлено на честь сорокаденного посту Спасителя, а Страсну седмицю – на згадку останніх днів земного життя, страждань, смерті й погребіння Христа.

Назавжди наші герої: Олексій Бондаренко, Сергій Булигін

Чин похорону захисників в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив протоієрей Віталій Собко.

Бондаренко Олексій Володимирович, 1996 року народження, багаторазовий чемпіон України, тренер і суддя національної категорії зі змішаних єдиноборств. Загинув 15 січня під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Родинське Донецької області, будучи старшим офіцером окремого загону спецпризначення «Омега» Національної гвардії України.

Булигін Сергій Миколайович, 1972 року народження, помер 23 січня у госпіталі через серцеве захворювання.

Похоронили героїв у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Гараздж: Олексія – *29 січня*, а Сергія – *30 січня*.

2 лютого – Стрітення Господнє

Цього дня відзначаємо Стрітення Господа нашого Ісуса Христа – одне з дванадцяти великих свят, а луцька парафія святкуватиме престольний празник.

Торжество встановлено майже через 500 років після Різдва Христового. Воно належить до числа господських, тобто присвячене безпосередньо Христові, але богослужбовим змістом близьке до богородичних і в давнину розглядалось як приурочене Матері Божій.

Слово «стрітення», «срітеніє» із давньоруської перекладається як «стріча, зустріч». Це зустріч людства в особі праведного старця Симеона з Богом. За переказами, Симеон був одним із перекладачів Святого Письма з єврейської на грецьку мову, який засумнівався в правильності слів пророка Ісаї, що Спаситель народиться від Діви. І тоді з'явився йому ангел і сказав, що він не помре, поки на свої очі не побачить сповнення цього пророцтва.

Праведник довго чекав виконання обіцянки Божої. З натхнення Духа Святого він, уже зовсім ветхий, прийшов того дня у храм. І коли Марія з Йосифом принесли маленького Ісуса (щоби сповнити звичай принесення немовляти в святиню), Симеон узяв Його на руки і, славлячи Бога, сказав: «Нині відпускаєш раба Твого, Владико, за словом Твоїм, з миром, бо бачили очі мої спасіння Твоє, яке Ти приготував перед лицем усіх народів, світло на просвітлення язичників і славу народу Твого Ізраїля» (Лк. 2:29–32).

Йосиф із Марією дивувалися словам старця. Симеон благословив їх і промовив Діві про Богонемовля: «Ось лежить Цей на падіння і на піднесення багатьох в Ізраїлі і на знак сперечання, – і Тобі Самій душу пройме меч, – щоб відкрилися помисли багатьох сердець» (Лк. 2:34–35).

Тут була і благочестива Анна-пророчиця, вісімдесяти чотирьох років, яка служила Богу постом і молитвою всі довгі роки свого вдівства. І вона духом упізнала Спасителя й, підійшовши, прославила Його.

За Церковним Уставом у цей день здійснюється чин благословення свічок. Ми молимося, щоб Господь уподібнив наші серця світильникам та запалив їх «невидимим вогнем», або «світлом Святого Духа».

У цей день 50-літній ювілей святкуватиме протоієрей Віталій Лехкобит, настоятель парафії Рівноапостольного Великого князя Володимира у Ковелі.

У Ветлах – перший міжконфесійний благодійний концерт

У с. Ветли Камінь-Каширського деканату вперше відбувся виступ парафіяльних хорів Православної Церкви України і Християн віри євангельської на підтримку ЗСУ.

Його провели 1 лютого в Будинку культури з нагоди завершення різдвяних свят. Учасники від ПЦУ – співочі колективи з сіл Ветли, Лахвичі, Проходи, Городок та селищ Любешів і Маневичі Камінь-Каширського р-ну. Завершився виступ спільним виконанням духовного гімну «Боже великий, єдиний».

У концерті взяли участь маневицький декан протоієрей Михайло Мельничук, протоієрей Юрій Устимчук із Любешова, настоятель місцевої парафії Святителя Миколая Чудотворця священник Роман Гула.

Під час доброчинного заходу зібрали 25 600 грн для Збройних Сил України.

Архієрей взяв участь у Богослужінні з нагоди чергової річниці інтронізації Предстоятеля

3 лютого митрополит Луцький і Волинський Михаїл побував у столиці, де відзначили сьому

річницю сходження на престол, а також день народження Митрополита Київського і всієї України Епіфанія.

Зокрема, високопреосвященний долучився до Божественної Літургії та подячного молебню у кафедральному соборі православних Київських Митрополитів – Святій Софії. Докладніше про цю подію розповість офіційний сайт *pomisna.info*.

Віддали життя за Україну воїни Андрій Гесть і Дмитро Бобровський

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив віцеканцлер і старший капелан єпархії протоієрей Олександр Безкоровайний.

Лучанин Гесть Андрій Володимирович, 1981 року народження, помер 31 січня через важку недугу.

Похоронили героя 2 лютого на цвинтарі, що на вул. Рівненській у Луцьку. В нього залишилися дружина і троє дітей. У мирний час працював інженером інформаційно-комунікаційних технологій.

Лучанин Бобровський Дмитро Андрійович, 1982 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду командира бойової машини. Загинув 20 лютого 2024 року біля населеного пункту Роботине Запорізької області, виконуючи бойове завдання. Захисника поховали *6 лютого* у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Гаразджа.

Проповідь архієрея: відновлюйте зв'язок хутчій!

8 лютого, в неділю про блудного сина, митрополит Луцький і Волинський Михаїл у казанні в кафедральному соборі Святої Трійці нагадав про важливість відновлення зв'язку – з Богом та між собою.

Коли ми говоримо про чесноти християнина, релігійної людини, повинні згадувати і про примирення, зазначає високопреосвященний. Не варто чекати, поки хтось попросить вибачення, помиритися із ближнім слід якомога швидше. Адже слово релігія латиною означає відновлення зв'язку. Тому релігійній людині потрібно про це пам'ятати, наголошує архіпастир.

Господь не чекав, поки грішники прийдуть до Нього, а Сам прийшов у цей світ, аби викупити нас від гріха, тому нам належить наслідувати свого Вчителя. «Якщо ви християнин, то йдіть і негайно примиріться із ближнім», – закликає владика Михаїл. Не варто ждати лише Прощеної неділі, аби перепросити, примиритися треба негайно і відновити зв'язок.

13 лютого – благовірного князя Костянтина Острозького

Цього дня ми особливо вшановуємо пам'ять благовірного князя Костянтина Острозького, оборонця православної віри та України.

Цей угодник був молодшим сином гетьмана литовського Костянтина Івановича Острозького. Народився на початку 1527 року в м. Турові. У хрещенні був названий Василієм, але на честь його славного батька, за звичаєм часу і за княжою традицією, йому дали і друге ім'я – Костянтин. Від батька успадкував звання й велике багатство.

Діяльність благовірного князя Костянтина Острозького є виразним прикладом християнського смирення і церковного послуху. Будучи поборником єдності, дбав про діалог між християнами та бажав скликання Вселенського Собору, але був противником часткової унії. Завдяки наполегливості та під охороною князя відбувся православний Берестейський собор, який відкинув унію з Римським престолом і ствердив вірність Київської митрополії Православній Церкві та Константинопольському Патріархові.

Князь мав особливий авторитет серед церковних кіл. Йому Патріарх Олександрійський Мелетій Пігас доручив виконувати обов'язки представника у Київській митрополії (1596). Князь підтримував і власним авторитетом утверджував соборність Православної Церкви, ініціюючи пошук розв'язання міжрелігійних конфліктів у Речі Посполитій. Визначні заслуги перед нашою Церквою були особливо відзначені духовенством. Державні урядники вважали князя найбільшим знавцем церковних справ, ведучи розмови навіть про можливість перенесення Вселенського Патріаршого Престолу на українські землі під патронат князя (Царгород перебував тоді під османським ігом).

Благовірний відомий заснуванням унікального навчального закладу – Острозької академії (1576). Завдяки їй та особистій участі князя-фундатора в Україні було розпочато систематичну роботу над перекладами грецьких і латинських текстів, що дозволило не лише виправити існуючі переклади, але й розвинути різні галузі українського мовознавства. Згідно з дослідженнями сучасних істориків та богословів, Острозька Біблія – перше повне видання церковнослов'янською мовою – стала найкращим і найдосконалішим перекладом Священного Писання свого часу. Саме її покладено в основу наступних видань Божого Слова церковнослов'янською, згодом – російською мовами. Завдяки особистій праці та підтримці князя стало активно розвиватися українське книгодрукування – видання богослужбових книг, полемічної та навчальної літератури.

Благовірний князь виступав покровителем і фундатором Православної Церкви не лише в Острозі чи інших власних володіннях, але на території всієї Київської митрополії. На його підтримку

й опіку могли розраховувати монастирі та храми, братства і друкарні усіх тодішніх українських православних єпархій.

Незважаючи на умовляння сильних світу цього до переходу в католицьку віру, князь Костянтин дожив до глибокої старості, не зрадивши святому Православ'ю. Він мирно спочив у Бозі 13 лютого 1608 року, маючи 81 рік.

2008 року Православна Церква приєднала князя Костянтина Острозького до лику святих.

Цього дня 35-річний ювілей святкує священник Андрій Гапонюк, клірик парафії Холмської ікони Божої Матері в Луцьку.

Віктор Смоляр, Олександр Янков: схилімо голови перед мужніми солдатами

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив його староста протоієрей Володимир Подолець.

Лучанин Смоляр Віктор Іванович, 1988 року народження, був призваний на військову службу та зарахований до списків особового складу військової частини на посаду кулеметника.

Загинув 19 грудня 2024 року під час виконання бойового завдання на Курщині. У цивільному житті працював механіком і старався всім допомогти. У захисника залишилися дві сестри і брат. Свою сім'ю створити не встиг.

Лучанин Янков Олександр Віталійович, 1972 року народження, помер 3 лютого в госпіталі. У нього залишилися дружина і двоє дітей.

Похоронили героїв у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Гаразджа: Віктора – *11 лютого*, Олександра – *12 лютого*.

15 лютого – неділя м'ясопусна, про Страшний суд Божий

Седмиця, що настає після неділі про блудного сина, називається м'ясопусною і закінчується неділею, яка має таку ж назву.

М'ясопусна неділя – останній день перед Великим постом, у який ще дозволяється їсти м'ясне. Звідси й назва цієї неділі – м'ясопуст, що значить «облишення м'яса». Вона ще має назву – неділя про Страшний суд. Цього дня читається уривок Євангелія, в якому Ісус Христос говорить про Страшний суд та про вічну нагороду для праведних і вічну кару для грішних. Події Страшного суду присвячено недільну службу. Вона намагається наповнити нас спасенним страхом, жалем за гріхи та вказати на необхідність добрих справ, передовсім милосердя.

Основною фігурою в цьому біблійному контексті є Ісус Христос – Син Божий, милостивий і справедливий Суддя, Цар світу, перед Яким відкриваються задуми людських сердець. Він зображається у вигляді Сина Людського, тобто в такому образі, в якому прийшов на землю заради спасіння інших.

Не слід пасивно очікувати Божого суду. Людина покликана працювати, примножуючи дари, що від Бога. Розмаїтість дарів дає можливість служити один одному. Головне у служінні Богу – людяність, милосердя, добрі справи.

Ісус говорить про Страшний суд, який чекає на кожного з нас. Перший прихід Господа – у смиренні, в приниженні: Він народився у вертепі. А тепер уже буде величний прихід. Тоді Господь прийняв образ раба, тепер Він – Цар і Суддя всіх людей. Перший прихід ми можемо споглядати у благочестивому спогаді. А от Другий прихід, описаний Словом Божим у яскравих тонах, здатний потрясти наші душі, так що зрозуміємо, що в цьому житті ми ніби спали, затьмарені тілесним життям.

Про друге і славне пришестя Спаситель казав: ні ангели, ні Син Людський не знають часу, коли це станеться. Але ми повинні завжди бути готовими зустріти нашого Спасителя. Як кажуть святі отці: «Пам'ятай про смерть – і повік не згрішиш!»

Якщо ми уважно прислухаємось до слів Христових, то помітимо, що Ісус чітко вказує на справи милосердя кожного християнина. Одні з них стосуються тілесного милосердя, інші – духовного. І якщо вони не присутні в людині, то на неї чекає осудження у місці вічних страждань і мук грішних душ.

Тому кожен християнин повинен як слід обміркувати, яким життям він живе, до чого повинен прагнути, які допоміжні засоби необхідні для спасіння. І лише тоді, коли зважить добре і погане, – спробує зрозуміти свою мету та призначення на землі.

Цього дня 25-річчя висвяти відзначає протоієрей Володимир Труш, настоятель парафії Йоана Предтечі в Луцьку.

23 лютого – початок Великого посту

Свята Чотиридесятниця готує християн до найбільшого торжества – Воскресіння Христового, Пасхи.

Великий піст установлено на спогад про сорок днів, які Спаситель прожив у пустелі й відмовився від усіх спокус та їжі. Аби розділити хоч трохи того, що пережив Христос, люди в пам'ять про це також почали дотримуватись строгого посту протягом сорока днів. Час посту, перш за все, виділено для того, аби подумати над своїм життям, а вже потім – відмовлятися від м'яса та веселої музики. Спочатку він тривав від 40 годин до півтора місяця. І тільки в IV столітті був офіційно визначений сорокаденним.

Але що таке піст по суті? І чи не буває самообману серед тих, хто вважає за потрібне виконувати

його лише за буквою, але не любить його й обтяжується ним? І чи можна назвати постом тільки дотримання правил про невживання скоромного і хмільного? Чи буде піст постом, якщо, крім деякої зміни у складі їжі, ми не будемо думати ні про покаяння, ні про стримання від лихих помислів і дій, ні про очищення серця через посилену молитву? Ні, це не буде постом, хоча всі його зовнішні правила і звичаї буде додержано. Про те ж говорить і святитель Йоан Золотоустий: «Хто обмежує піст самим лише утриманням від їжі, той дуже безчестить його. Не одні вуста повинні поститися, – ні, нехай постяться і око, і слух, і руки, і ноги, і все наше тіло». Отже, піст тільки тоді має справжній зміст, коли поєднаний із духовними намаганнями.

Сенс посту – у вдосконаленні любові до Бога і ближніх, тому що саме на любові основується всяка доброчесність. Преподобний Йоан-Касіан Римлянин говорить, що ми «не покладаємо надії на самий піст, але, зберігаючи його, хочемо досягти через нього чистоти сердечної й апостольської любові». Піст – ніщо, подвижництво – ніщо, коли немає любові, бо написано: «Бог є любов» (1 Ін. 4:8).

Піст – це лікування, а воно часто буває нелегким. І лише в його кінці можна чекати одужання, а від постування – плодів Духа Святого: миру, радості й любові.

У час Великого посту слід частіше ходити до церкви, сповідатись та причащатися. Якщо хто сповідався давніше, тоді треба прийти до храму, коли менше людей (ще до Служби) і священник може більше приділити уваги кожному.

На Чотиридесятницю припадає три заупокійні суботи: другої, третьої та четвертої седмиць (тижнів) – 7, 14 і 21 березня. У цю пору, коли ми більше зосереджені на молитві й духовних стараннях та намагаємось робити більше добра, не забуваймо і про спочилих, які чекають нашої молитви. Вона для них дуже важлива, бо самі вже не можуть просити у Всевишнього прощення.

З вірою в те, що молитва буде почутою, звертаємося до Господа на богослужіннях, робимо пожертви на боговгодні справи. Читаємо Біблію, іншу побожну літературу.

Церковний Устав на час Великого посту повністю виключає продукти тваринного походження: м'ясо, яйця, молоко. Риба дозволяється тільки на Благовіщення та Вербну неділю. Певні ж послаблення гастрономічної частини посту можливі з благословення священника – для старих, недужих, вагітних, зайнятих важкою фізичною працею. Варто при цьому брати до уваги, що обставини воєнного часу вже самі по собі є обтяженням. І взагалі – піст це не просто самообмеження в їжі: без морального вдосконалення то тільки «дієта», що до духовного життя не має відношення.

Потрібно обмежити веселощі, облишити погані звички, менше часу проводити в інтернеті (якщо це, звичайно ж, не пов'язано з вашою роботою) та перед телевізором. Коли доводиться-таки йти на якусь гостину, треба поводити себе стримано. Головне ж – робити більше добрих справ, любити людей, жити не тільки для себе, а й для інших. Можна зібрати речі для потребуючих, допомогти нашим воїнам, біженцям, приготувати вечерю батькам, просто побути зі своїми дітьми…

Владика Михаїл – на роковинах упокоєння рідного брата

Сім років тому відійшов у вічність протоієрей Анатолій Зінкевич – видний православний діяч на Тернопіллі.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл у чергову річницю його упокоєння *13 лютого* побував у Свято-Троїцькому духовному центрі в Тернополі. В цьому місці, до становлення якого небіжчик доклав багато старань, владика з іншими священнослужителями вознісзаупокійні молитви по рабові Божому Анатолію.

14 лютого – м'ясопусна поминальна субота

Перед Великим постом у храмах єпархії пройшли богослужіння за померлих. М'ясопусною ця субота називається тому, що вже з понеділка припиняється вживання м'яса і залишається один тиждень – Масляна, Масниця – до початку Чотиридесятниці.

Присвячуючи неділю м'ясопусну нагадуванню про Страшний суд Христів, Церква клопочеться не тільки за всіх нині живих, але й за всіх, одвіку спочилих, зокрема за померлих раптовою смертю. Святі отці узаконили чинити поминання всіх померлих, оскільки нерідко люди гинуть на морі, у горах, від голоду, вогню, на війні. Не всі з них згадуються на заупокійних молитвах поіменно, тому в храмах здійснюють це загальне, вселенське поминання, щоб ніхто не був позбавлений молитов Церкви.

Подавати в записках потрібно імена тільки тих померлих, які були й залишалися до смерті православними християнами. Про членів інших конфесій, нехрещених та самогубців треба молитися лише приватно.

Корисно в пам'ять про відійшлого у вічність жертвувати на храм, подавати милостиню з проханням помолитися за нього. Але жертва на церкву – це не тільки гроші. На поминальні столи приносять коливо, хліб, крупи, печиво, фрукти, цукерки,

борошно і т. ін. Те, що принесено у храм, треба залишити на столі: споживаючи пожертвуване, священнослужителі й ті, кому вони передають цю пожертву, творять поминання.

ВПБА запроваджує теоретичний курс базової загальновійськової підготовки

Цю дисципліну Волинська православна богословська академія викладатиме спільно з Волинським медичним інститутом.

За повідомленням сайта *vpba.edu.ua* 17 лютого, документ про нові напрямки діяльності підписали ректор духовного вишу протоієрей Володимир Вакін та в. о. ректора медінституту Тетяна Пастрик.

Домовлено, що інститут надає доступ до своєї матеріально-технічної бази, зокрема спеціалізованих навчальних аудиторій та відповідного обладнання. Це дозволить майбутнім богословам проходити «Теоретичну підготовку базової загальновійськової підготовки» на високому рівні, використовуючи сучасні ресурси медичного закладу. Організація занять відбуватиметься відповідно до вимог чинного законодавства України щодо впровадження військової підготовки у закладах вищої освіти.

20 лютого – благовірного князя Київського Ярослава Мудрого

Цього дня ми особливо вшановуємо угодника Божого Ярослава Мудрого. Православна Церква у 2008 р. зарахувала його до сонму святих.

Народився він близько 983 р. і був другим сином рівноапостольного князя Володимира-Василія Великого, хрестителя Русі. У п'ятирічному віці охрещений з нареченням імені Георгій (Юрій).

Був великим будівничим Господніх домів. Його стараннями в Києві завершено та прикрашено собор Святої Софії, споруджено церкви Георгія, Ірини, Благовіщення на Золотих воротах й інші. Святий митрополит Іларіон, який був свідком довершення Софійського храму, писав: «Церква дивна і славна всім навколишнім країнам, як жодна інша не знайдеться на півночі земній, від сходу до заходу». За цього князя розвинулося й заснування монастирів, найбільш відомий – Києво-Печерський.

Ярослав продовжив справу свого батька – розвиток духовної освіти. Головним осередком її стала Софія Київська. Тут заклав школу, де навчалися діти з вищих верств, першу на Русі бібліотеку, скрипторій (майстерню рукописних книг, насамперед релігійних), де працювали перекладачі, переписувачі й ілюстратори. «І до книг він мав нахил, читаючи їх часто вдень і вночі. І зібрав він писців багатьох, і перекладали вони з грецької на слов'янську мову Письмо Святе, і списали багато книг. І придбав він книги, що ними повчаються віруючі люди і втішаються ученням Божественного слова», – йдеться в Літописі руському.

Князь-християнин кодифікував племінне звичаєве право, що доти існувало тільки усно, скасувавши кровну помсту та пом'якшивши інші язичницькі норми. Так було створено «Руську правду» – перший у нашій країні короткий писаний звід законів. Тоді ж у нас розпочато систематичне літописання – «Повість врем'яних літ».

Благовірний князь піклувався про канонізацію вітчизняних угодників. Наполягав на визнанні святими княгині Ольги, а також Федора й Івана варягів, убитих за Христову віру в Києві 988 р. Шанував як святих своїх батька рівноапостольного Володимира та братів-страстотерпців Бориса і Гліба, дбав про їхнє прославлення.

Ярослав Мудрий добре розумів необхідність мати в державі Церкву, яка б прямо не підпорядковувалася жодному закордонному центрові. Саме тому в 1051 р. на Київську кафедру було поставлено Митрополита Іларіона – першого, який був русичем за походженням. Його «Слово про Закон і Благодать» є свідченням значного богословського розвитку на теренах тоді могутньої Русі.

Відчуваючи близьку кончину, князь заповідав нащадкам жити в любові: «…І якщо будете ви в любові межи собою, то й Бог буде в вас, і покорить Він вам противників під вас, і будете ви мирно жити».

Упокоївся у Вишгороді 20 лютого 1054 р., був похований у Софії Київській. Нині там стоїть лише його саркофаг, щодо перебування мощей є різні версії.

У 2023 р. з благословіння та за фінансової підтримки митрополита Луцького і Волинського Михаїла видано поему «Боянова пісня» Віктора Гребенюка. В ній літредактор інформаційно-видавничого центру єпархії, член Спілки християнських письменників України від імені славетного давньоруського співця Бояна описує найважливіші діяння Ярослава Мудрого. Більше про цей твір – на єпархіальному сайті. У нашій студії «Благо» створено і звукову версію «Боянової пісні».

Чим особливий перший тиждень Великого посту?

Перша седмиця Чотиридесятниці відзначається більшою строгістю, богослужіння – більшою тривалістю.

Від понеділка по четвер на великому повечір'ї читається частинами великий покаянний канон преподобного Андрія Критського. Його складено майже 1200 років тому. Святий Андрій, зібравши в ньому події старозавітної й новозавітної історії – від падіння праотця Адама до вознесіння Христо-

вого, – подає їх у дусі глибокого, сердечного каяття, майстерно зіставляючи кожну з них зі станом душі грішника. Крім прикладів із Біблії, творець канону вказує на живий приклад великого падіння й великого піднесення в особі преподобної Марії Єгипетської, яка, бувши тяжкою грішницею, досягла святості.

У середу і п'ятницю звершується Літургія Ранішосвячених Дарів. У п'ятницю після Літургії служиться молебень із каноном до великомученика Федора Тирона й освячується коливо.

Закінчується перший тиждень Великого посту Неділею торжества православ'я. Це свято встановлено у IX ст. в пам'ять про очищення нашої Церкви від усіх єретичних вчень. Цієї неділі здійснюється особливе богослужіння – чин Торжества православ'я.

У першу седмицю строгіші вимоги й до харчової частини пощення. Але головна його мета – морально вдосконалити людину, а не змусити голодувати. Кожен знає особливості свого організму та свої гріхи. Разом з тим, для дітей, старих, хворих, вагітних, зайнятих важкою фізичною працею, зокрема військовиків, піст із благословіння священника полегшується чи й скасовується.

Важливо під час Чотиридесятниці, особливо першого тижня, обмежити розваги, у т. ч. користування телевізором, телефоном, інтернетом. Краще цей час витратити на душеспасенну літературу (вона тепер є не тільки в паперовому вигляді, а й електронному і звуковому), благочинні справи. Це добра нагода відмовитися від шкідливих звичок і набути корисних.

Із Великого посту маємо вийти досконалішими, тож перший його тиждень – хороший початок для цього.

22 лютого – неділя сиропусна, прощена, заговини на Великий піст

Остання неділя перед Чотиридесятницею, коли згадується Адамове вигнання з Раю через гріхопадіння, називається прощеною.

У цій назві – підсумок усього приготування до посту. Цього дня православні християни взаємно просять пробачення. Тож коли молимось «...і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим», маємо вибачити, інакше тоді Богові говоритимем неправду.

Така традиція зародилась удавнину в єгипетських монастирях. Перед Великим постом, щоб посилити молитву і підготуватися до Великодня, ченці поодинці віддалялися в пустелю на сорок днів. Деякі з них там помирали, тому перед дорогою просили один в одного пробачення за всі образи, як перед смертю. Згодом традиція поширилася в усьому Православ'ї.

Великий піст повинен стати часом подвигу душі й тіла, належної підготовки до Пасхи. Вечірня цього дня звершується з особливим трепетом. Уперше читається Тріодь постова і вперше при погашеному світлі співають тропар «Покаяння відкрий мені двері, Життєдавче...».

Православна церква дає настанови щодо правильної поведінки під час Великого посту. Закликає вірян покаятись у гріхах, примиритись і пробачити. А душпастирі подають добрий приклад і першими просять вибачення у парафіян. Із цієї миті ми повинні строго дотримуватися чистоти тілесної й душевної та молитися до Господа, щоб гідно провести Великий піст і належно зустріти Христове Воскресіння.

Покаянний канон – унікальна відправа Великого посту

Із першого дня Церква допомагає вірянам налаштуватись на подвиг Великого посту, звершуючи особливі богослужіння.

Зокрема, протягом чотирьох днів першого тижня у храмах єпархії служать Велике повечір'я з читанням і співом Великого покаянного канону (молитовного правила) преподобного Андрія Критського. Це – складний піснеспів з ірмосів (вступних стихів) та тропарів (строф), написаних за певними правилами. Кожен тропар доповнюється приспівом «Помилуй мене, Боже, помилуй мене».

Цей канон служиться тільки в Чотиридесятницю. В першу седмицю (з понеділка по четвер) на Великому повечір'ї його читають частинами, а на Ранній четверга п'ятої седмиці – повністю. Оскільки цього року цей день збігається зі святом Благовіщення Пресвятої Богородиці, його перенесено на понеділок. Відправу канону на Ранній ще називають «Маріїне стояння», бо під час неї читається житіє преподобної Марії Єгипетської.

Великий покаянний канон складається із 250-ти тропарів і є найбільшим богослужбовим каноном. Він наближає до учасника молитви події Старого й Нового Заповітів. Канон написано від першої особи. Оплакуючи власні гріхи, святий Андрій Критський молитовно зітхає за гріхи всього людства. Його каяття є глибоким і щирим. «Згрішив більше за всіх людей, єдиний згрішив Тобі, (Господи), але змилуйся й будь милосердний до мене, тому що Ти Благоутробний». «Благоутробний» – значить милосердний так, як Мати, що всією утробою, всією істотою своєю жаліє дитину й любить її всім своїм серцем. Чим ближче людина до Бога, тим більше бачить свої гріхи. Цього вчить нас святий Андрій Критський.

Покаянний канон – як велика сповідь, яка спонукає кожну людину з усієї глибини душі просити Всевишнього про милосердя та прощення. Канон доповнив сучасник святителя Андрія – видатний

богослов, філософ і чернець Єрусалимського монастиря преподобний Іоан Дамаскін.

Перед нами немовби постають наші гріхи, глибоко пов'язані зі всією історією людства, трагедією взаємин між людьми і Богом. Автор майстерно відтворив великі образи – Адама і Єву, рай і гріхопадіння, праведного Ноя і потоп, Землю Обітовану, Давида, особливо ж Ісуса Христа і Церкву.

Андрій Критський (660–740 рр.) – великий теолог, проповідник, церковний діяч, родом із Дамаска (Сирія). У чотирнадцять літ прийняв чернечий постриг. Згодом став архієпископом на острові Крит (Греція). Крім цього канону, святитель написав й інші, присвячені головним церковним подіям, більшість із яких уміщено в богослужбових книгах.

Збори духовенства єпархії: цьогорічні особливості

9–20 лютого у Волинській православній богословській академії, як і щороку, пройшли звітні збори духовенства і чернецтва єпархії.

Звіти про діяльність за 2025 рік приймали митрополит Луцький і Волинський Михаїл та канцлер протоієрей Микола Цап. Одночасно владика інформував панотців про стан справ у єпархії. З-поміж основних даних розвитку можна виділити збільшення кількості громад на чотири та священників – на одинадцять. На жаль, торік жодна парафія московського патріархату не возз'єдналася з Православною Церквою України, на відміну від попередніх літ. Усі громади ПЦУ надавали матеріальну й фінансову допомогу Збройним силам, часом відкладаючи інші проєкти.

Кожного року на цих зборах викладачі ВПБА читають душпастирям лекції з гуманітарних і практичних дисциплін. Цього разу протоієрей Василь Клочак, член Синодальної богословсько-літургічної комісії, викладач церковного уставу, висвітлив окремі питання, зокрема, про велике освячення води, що має деякі місцеві особливості.

Щороку, крім теологічних, духовенству на річних зборах читають лекції з медичної підготовки, протипожежних заходів тощо. Цього разу, з уваги на реалії воєнного часу, представники відділу мінної небезпеки Волинської обласної організації Товариства Червоного Хреста України провели бесіду «Інформування про ризики небезпеки вибухонебезпечних предметів та навчання із запобігання ризиків» (менеджер проєкту Олег Гупало, асистенти Юрій Онищук і Віктор Сливка).

По завершенні звітних зборів керуючий єпархією висловив подяку душпастирям за активну роботу, розбудову церковного життя.

В обласному центрі попрощалися з полеглими захисниками

Чин похорону воїнів Миколи Северенюка, Ярослава Сачика, Петра Берлінця, Сергія Терещенка відбувся у кафедральному соборі Святої Трійці.

Відспівування очолювали: декан протоієрей Микола Нецькар – *16 і 20 лютого*, митрополит Луцький і Волинський Михаїл – *19 лютого*.

Лучанин Северенюк Микола Іванович, 1982 року народження, був призваний на військову службу та зарахований до списків особового складу загону Державної прикордонної служби України на посаду інспектора – начальник групи (старший оператор безпілотних авіаційних комплексів). Загинув 10 лютого під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Мала Вовча Харківської області.

Сачик Ярослав Ігорович, 2000 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду штурмана-льотчика. Поліг 17 грудня 2025 року поблизу села Коврай Черкаської області.

Берлінець Петро Миколайович,1978 року народження, був призваний на військову службу на посаду механіка-водія. Загинув 24 листопада 2024 біля населеного пункту Макарівка Донецької області.

Терещенко Сергій Вікторович, 1976 року народження, був призваний на посаду гранатометника. Поліг 13 лютого поблизу Костянтинівки на Донеччині.

Похоронили героїв-лучан: Миколу Северенюка 16 лютого на кладовищі в місті Олика Луцького районного деканату, Ярослава Сачика, Петра Берлінця і Сергія Терещенка – 19 і 20 лютого у секторі військових поховань міського цвинтаря, що поблизу с. Гаразджа.

У ВПБА проводили читання Невсипущого Псалтиря

У перший день Великого посту в домовому храмі Волинської православної богословської академії почалося безперервне читання Псалтиря, яке тривало всю Чотиридесятницю.

Особливим у цій молитві є поминання українських воїнів – і живих, і полеглих. Таку практику ВПБА й парафія с. Романів підтримують уже не перший рік. Подані імена поминали по декілька разів на день протягом 40 діб.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл благословляє мирянам, особливо тим, що подали записки, за можливістю долучитися до цієї важливої духовної традиції, читаючи Псалтир удома, в зручний для себе час. Особливо це доречно людям, які не в змозі відвідувати храм. А загалом кожна людина може прийти до того Божого дому, де читають Невсипущий Псалтир, щоб долучитися

до моління.

Псалтир входить до старозавітної частини Біблії, його автором традиційно вважається пророк і цар Давид. Значення «невсипущий» означає, що читання відбувається постійно – і вдень, і вночі. Тому, як правило, таке богослужіння практикують у монастирях, духовних навчальних закладах, де можна організувати безперервну молитву протягом тривалого часу.

Засновником традиції вважають преподобного Олександра Константинопольського (III–IV ст.), який був настоятелем обителі «невсипущих» неподалік річки Євфрат. Святий установив у монастирі безперервну молитву. Три роки благав праведник, аби Всевишній відкрив йому Свою волю. Отримавши одкровення, він запровадив такий порядок: усіх ченців було розділено на 24 молитовні варти; змінюючись щогодини, день і ніч вони співали на два лики псалми Давидові, перериваючись лише на богослужіння.

У ВПБА Невсипущий Псалтир започаткували 2013 р., тож тепер його читали учотирнадцяте.

Волинське братство Святого Володимира Великого відзначило 5-річний ювілей

23 лютого 2021 року митрополит Луцький і Волинський Михаїл благословив заснування цієї громадської організації.

Її члени вважають свою працю продовженням історичної традиції братств, що діяли на українських землях ще з XV–XVII століть для захисту православної віри, підтримки освіти і книгодрукування, допомоги бідним, збереження національної ідентичності, участі мирян у житті Церкви.

З початком повномасштабного вторгнення на базі компанії "West Auto Hub" розпочала роботу гуманітарна місія братства. Завдяки іноземним контактам компанії організовано збір за межами України гуманітарних вантажів. Налагоджено збір коштів та доставку близько 800 автомобілів для потреб ЗСУ, передано спеціальні автомашини для місії «На щиті». Сьогодні братство продовжує активну діяльність у гуманітарній сфері та допомозі Силам оборони України, допомагає в евакуації поранених.

Також за його сприяння четверо студентів Волинської православної богословської академії навчаються в теологічних вузах Греції, здійснено випуск трьох груп із підготовки медичних капеланів за напрямком «Клінічне душпастирство», виділено кошти для безкоштовного навчання у ВПБА студентів, чиї батьки та близькі родичі загинули на війні, пропали безвісти або знаходяться в полоні.

Очолює ГО «Волинське братство Св. Володимира Великого» Сергій Мостенець.

Про молитву преподобного Єфрема Сиріна

Великопостова особлива молитва з доземними поклонами звершується у храмах під час Богослужінь щодня протягом Чотиридесятниці (крім суботи і неділі), у перші три дні Страсного тижня, додається до домашнього молитовного правила.

Молитву складено 17 століть тому великим християнським подвижником, богословом преподобним Єфремом Сиріним, або Сирійським. Так його назвали через те, що народився в Сирії. За Божим Промислом він був покликаний до служіння, відкрив у собі дар вчительства і навчав людей покаяння, віри та благочестя.

Угодник залишив численні гімни та повчання. Найвідомішим є це молитовне зітхання: «Господи і Владико життя мого! Духу лінивства, безнадійності, владолюбства й марнослів'я не дай мені. Дух же доброчесності, смиренномудрості, терпіння й любові даруй мені, рабу Твоєму. Так, Господи Царю, даруй мені бачити провини мої і не осуджувати брата мого, бо Ти благословен єси навіки-віків. Амінь».

Молитва ця досить коротка, однак у ній, на думку богословів, закладено чимало сенсів. Ось декілька основних.

Лінивство – одна із ключових загроз для життя християнина. Святий перш за все звертає увагу на цій хибі, оскільки лінощі не дають людині успішно розвиватись, вони спонукають бути «паразитом». Лінь блокує ріст, розвиток, прагнення ставати кращим, розвиває апатію. Тому ледачості варто позбуватися насамперед.

Безнадійність відвертає нас від обличчя Бога. Безнадійність – це те, що називають занепадом духу. Людина не розуміє цінності молитви, часто використовує її, наче бізнесові стосунки: ось я молюсь Богу, а Бог, мовляв, мені натомість повинен реалізувати всі запити.

Владолюбство і пустомовство – не лише вади чиновників. Молячись цими словами святого Єфрема, коли згадуємо про пустомовство і владолюбство, бува обурюємось: це, либонь, не про мене, а представників влади, громадських діячів, яскравих персонажів медіапростору. Проте кожен із нас «хворіє» на ці вади, які апробовує у родинах, робочих колективах, товариствах друзів. Саме тому, на думку святого, це ще один тягар, якого необхідно позбутися, аби серце очистилось.

Мудрість, смиренність, любов – основний інструментарій для тих, хто прагне здобути Царство Небесне. Важко поглянути на світ всеохопно, зі смиренністю та любов'ю, особливо сьогодні, коли стільки небезпек та викликів. У медіапросторі для молоді з'являються прототипи «успішних людей» – модник у брендовому одязі, на дорогому авто і з

квитками на літак до заморських країн. Али чи це є ознакою справжнього успіху? Сьогодні важливо мати у серці любов, бути співчутливим, розуміти недоліки сучасного світу. Саме це відчиняє двері до саморозвитку, духовного росту і нових перспектив, зрештою, до творення суспільно необхідних проєктів.

Прийняття ближнього, а не осуд. Часто прагнемо аналізувати, хто кращий чи гірший від мене, я б це зробив, а це – ні. Політики прищепили нам комплекс постійного осуджування, а соцмережі – прагнення бути експертом у всіх можливих питаннях. Однак перед тим як очорнити, осудити, проаналізуймо, чи замислюємося про прийняття та любов? Мабуть, на це нема часу, бо треба негайно відписати наступний пост чи коментар. Саме тому в молитві наш зір чітко зосереджений на прийнятті, адже приймаючи, любимо.

Покаянна молитва преподобного Єфрема має на меті духовне очищення та зміну внутрішнього стану людини. Вона просить Бога забрати згубні пристрасті (лінивство, зневіру, владолюбство, марнославство) і дарувати доброчесності (чистоту, смиренність, терпіння, любов), спрямовуючись на бачення й виправляння власних гріхів замість осудження інших.

У храмах єпархії служили Літургію Ранішосвячених Дарів

У деканатах правили особливі постові Богослужіння. Зокрема, митрополит Луцький і Волинський Михаїл першу цьогоріч таку службу Божу очолив *25 лютого* в Жидичинському монастирі.

Її звершують тільки під час Великого посту: в середу та п'ятницю, а також у четвер п'ятого постового тижня (день повного читання канону Андрія Критського); у понеділок, вівторок, середу Страсної седмиці; в інші дні, коли належить звершувати за уставом. Не правиться – в суботи Великого посту, бо тоді має бути Літургія Йоана Золотоустого, та неділі, бо тоді звершується Літургія Василія Великого.

Таку назву ця Служба отримала тому, що під час неї вірні причащаються Святих Дарів, освячених раніше, – на попередньо звершеній Літургії Василія Великого чи Івана Золотоустого. Від інших відрізняється тим, що на ній не буває ані проскомидії, ані євхаристійного канону. На жаль, для багатьох християн вона майже невідома, бо правиться буднями.

Літургія Ранішосвячених Дарів займає особливе місце в річному богослужбовому колі. Великий піст – час покаяння за свої гріхи, самозаглиблення й духовного подвигу заради очищення душі. У будні цього посту, від понеділка до п'ятниці, церковний устав забороняє здійснення Євхаристії, Причастя (хіба що випаде свято). Із чим це пов'язано? Євхаристія, яка відбувається на «звичайній» Літургії – Йоана Золотоустого або Василія Великого, – це завжди свято, торжество Церкви й радість подяки (слово Євхаристія перекладається із грецької як подяка). Як же сполучити Літургію з великопостовим покаянним плачем про гріхи? Свята Церква встановила служити згадані Літургії у Великий піст тільки в суботу та неділю, коли він не набагато послабляється. А для того, щоб не позбавити християн причащання Святих Тайн в інші дні, щоби зміцнити їх у духовному подвигу посту, відправляють особливе чинопослідування – Літургію Ранішосвячених Дарів. Укладачем її традиційно вважають святителя Григорія Двоєслова, папу Римського (VI–VII ст.).

Протягом віків чин цієї Літургії розвивався і змінювався. У його основі лежить практика домашнього самопричащання християн перших століть і давніх аскетів-пустельників.

Сучасне чинопослідування Літургії Григорія Двоєслова складається із трьох частин, джерела яких слід шукати у стародавності: це оголошення (повчання дорослих перед Хрещенням), Вечірня, причащання з підготовкою (не причащають тоді немовлят).

Літургія Ранішосвячених Дарів – одне з найкрасивіших богослужінь Православної Церкви, є окрасою служб Чотиридесятниці.

VI Вселенський Собор 52-м правилом затвердив повсюдне звершення цієї Відправи у дні Великого посту, щоби не позбавляти вірних таємничого спілкування з Господом і водночас не порушувати строгого посту й подвигу покаяння служінням святкової повної Літургії.

Виповнилося 155 років від дня народження Лесі Українки

25 лютого на заупокійній літії в кафедральному соборі Святої Трійці священнослужителі пом'янули рабу Божу Ларису, життя якої тісно пов'язано з Волинню і Луцьком.

У черговому випуску єпархіальної радіопередачі «Благо», що виходить в ефір на хвилі радіостанції СіД-FM та розміщується на сайті єпархії, член Спілки християнських письменників Віктор Гребенюк ознайомив слухачів з уривками Біблії в перекладі видатної літераторки.

До речі, свого часу єпархіальний видавничий відділ «Ключі» випустив збірку її творів на біблійні теми та перекладів зі Святого Письма «Що дасть нам силу?». Книжку ще можна придбати в крамницях комплексу Троїцького собору та за телефонами 050-339-73-66, 067-570-57-97 (Дмитро Головенко).

28 лютого – великомученика Феодора Тирона, освята колива

Цього дня, в суботу першої седмиці Великого посту, ми особливо святкуємо подію порятунку християн святим Феодором, римським воїном.

Народився Божий угодник у Євхаїтах (сучасна Туреччина). Християнин із дитинства, Феодор зберігав своє віросповідання в таємниці – не через боягузтво, а лише тому, що чекав від Бога знамення, аби віддати за Нього життя. Служив у римській армії, був воїном у місті Амасії. Прізвисько Тирон (грец. tiro) означає «новобранець», «рекрут».

Під час гонінь на християн імператор Максиміан Галерій змушував усіх зректися Христа і принести жертву ідолам. Феодор відмовився, спалив язичницький храм, за що був підданий катуванню та кинутий до в'язниці. Як оповідає житіє святого, подвижникові з'явився Господь і укріпив його. Згодом Феодора знову піддали катуванням, він мужньо переносив їх і не зрікся Христової віри. Врешті правитель прирік його на спалення. Мученик без трепету зійшов на багаття і з молитвою та славослів'ям віддав свою душу Богові. Сталося це у 305 році.

За переказами, не пошкоджені вогнем останки Феодора християнка Євсевія поховала у своєму будинку в місті Євхаїтах, неподалік Амасії. Згодом мощі було перенесено до Константинополя, до храму на честь його імені. Глава його знаходиться в італійському місті Гаете.

Через 50 років після мученицької кончини Феодора сталося диво. Імператор Юліан Відступник (361–363), бажаючи образити віруючих (християни не повинні вживати ідоложертвенної страви), наказав єпархові, тобто градоначальнику Константинополя усі їстівні запаси на ринках окропити кров'ю. Святий Феодор, з'явившись уві сні архієпископові Константинопольському Євдоксію, наказав йому оголосити всім християнам, щоб у ці дні вони не купували осквернені продукти, а вживали в їжу коливо, тобто кутю, варену пшеницю з медом.

Слова «коливо» чи «кутя» згадуються і в церковному уставі у зв'язку зі святами, днями угодників Божих. Бажаючи вшанувати їхню пам'ять, християни колись готували трапезу, якою пригощали паломників і бідних. А це відлуння ще зібрань перших християн. Адже їхні агапи (вечері любові) – не тільки спільні молитва, Причастя, але й споживання їжі.

Як відомо, таку особливу страву готують і приносять до храму на Богослужіння в пам'ять про спочилих православних християн. Перед заупокійною відправою коливо кладуть на панахидний стіл, вставляючи в нього запалену свічку. Воно освячується священнослужителем на завершення Служби і споживається з молитвою за упокоєння душі.

Проте для миски колива є призначення, про яке вже майже забули. Це – милостиня за покійного. Раніше було прийнято, збираючи до церкви приношення, подбати про голодних жебраків, безхатченків. Їх пригощали після молитви. Цей звичай варто відроджувати. Нехай то буде не обов'язково са́ме коливо, але все одно традиція набуде втраченого сенсу.

На згадку про цю подію Православна Церква щорічно вшановує пам'ять великомученика Феодора Тирона в суботу першого великопостового тижня. Напередодні, у п'ятницю першої седмиці Великого посту, після Літургії Ранішосвячених Дарів правиться молебень великомученикові. Під час Служби читається канон святому, складений преподобним Іоаном Дамаскіном, та освячується коливо, що є нагадуванням про порятунок християн від осквернені поживи.

Пасії. Страсний хресний хід. Особливість цих відправ

Скорботні зворушливі богослужіння, присвячені передсмертним стражданням Ісуса Христа, правлять під час Великого посту.

Чин Пасій упорядкував ще святитель Петро Могила в XVII ст. А Страсний хресний хід – порівняно нова відправа, дещо подібна на так звану Хресну дорогу, що її провадять у Католицькій церкві. У різних варіантах цю службу звершують і в багатьох православних парафіях, однак вона досі не усталена на загальноцерковному рівні.

У своїй основі Пасії – це читання після підготовчих молитов і піснеспівів частини одного з канонічних Євангелій про страждання Христові. А в Страсному хресному ході священнослужитель, який очолює відправу, у вівтарі бере на плече великий хрест і несе його, символічно повторюючи страждальну дорогу Спасителя. Під час процесії, що розпочинається посеред храму, обходять навколо нього (чи іншим належним для цього маршрутом) і знову повертаються до місця початку; проводять при цьому дванадцять стоянь із виголошуванням євангельських уривків, особливих молитов та прохань потрійної єктенії. Тут згадуються не лише страждання Ісуса. Духовенство почергово возносить моління за виправлення гріховного життя і щире покаяння, за єдність та міцність Православної Церкви, за припинення «серед людей неправди, ворожнечі, кровопролиття», за благословіння Боже для України, краю нашого Волинського, за благу поміч владі, за те, «щоб Господь наш Ісус Христос заради дорогоцінних страстей Своїх милостиво

охоронив усіх українських воїнів у час тяжких випробувань і зберіг їх від смертоносної рани», за швидке повернення до рідних осель українських переселенців і біженців, за добрий урожай тощо.

За традицією, чин Пасій та Страсний хресний хід у кафедральному соборі служать увечері 2-ї, 3-ї, 4-ї та 5-ї неділь Великого посту, процесію очолює митрополит Михаїл. Окремо Страждальна хресна хода проводиться у Велику п'ятницю центральними вулицями обласного центру.

За словами владики, цьогорічні страсні відправи є нашою посиленою молитвою за всіх українських воїнів, полонених, окупованих, біженців. Хай усемилостивий Спаситель допоможе й утішить кожного страждальця.

У 2009 р. з благословіння тоді ще архієпископа Луцького і Волинського Михаїла видавничий відділ «Ключі» нашої єпархії випустив брошуру «Пасії. Страсний хресний хід», за якою ці чини й тепер звершуються в Свято-Троїцькому соборі та інших храмах. Цю книжку можна придбати в книгарні-бібліотеці за адресою: просп. Волі, 2 та за телефонами 050-339-73-66, 067-570-57-97 (Дмитро Головенко).

Великопостові поминальні суботи

Суботи другого, третього і четвертого тижнів Великого посту – поминальні (7, 14 і 21 березня).

Молитва за спочилих – це молитва любові та єдності. За словами апостола Павла, якщо людина не матиме любові, то і зміст посту втратить своє значення. Тому Церква запрошує на спільне моління за померлих. Великий піст – це час посиленої молитви за всіх людей. Субота в біблійному розумінні «день спокою», тому ми молимося за своїх близьких, що відійшли до Господа.

Традиція згадувати небіжчиків у ці суботи пов'язано, ймовірно, з тим, що за православним уставом Літургія Йоана Золотоустого або Василія Великого не звершується в будні Великого посту, а тільки Літургія Ранішосвячених Дарів, на якій не приноситься безкровна жертва, а отже неможливо звершити Євхаристію в пам'ять про померлих.

За словами святителя Феофана Затворника, «котрі відійшли, вони живі, але іншим життям, перебувають у спілкуванні між собою … і до нас приходять слухати, як ми молимось за них, а вони моляться за нас».

Тож цього дня варто помолитися, подати записку з іменами спочилих, поставити свічку (символ нашої полум'яної віри), можна пожертвувати продукти, що не псуватимуться протягом трьох тижнів, та провідати могили. Пом'янути померлих ми повинні щиро, від серця.

Духовенство, викладачі та студенти ВПБА зустрілися з Олександром Корнієнком

Перший заступник Голови Верховної Ради України відвідав Управління єпархії, кафедральний собор Святої Трійці та Волинську православну богословську академію.

Увечері *3 березня* високого гостя, зокрема, привітали митрополит Луцький і Волинський Михаїл, староста собору протоієрей Володимир Подолець, працівники духовної консисторії, викладачі та студенти ВПБА.

Воїни Олександр Кругліков, Євгеній Філяс, Тарас Медведчук… Вічна пам'ять!

Чин похорону в луцькому соборі Святої Трійці очолив віцеканцлер і старший капелан єпархії протоієрей Олександр Безкоровайний.

Кругліков Олександр Миколайович, 1979 року народження, був призваний на військову службу на посаду старшого навідника розрахунку самохідної артилерійської бойової машини. Загинув 3 вересня 2024 року під час виконання бойового завдання біля Торецька Донецької області.

Філяс Євгеній Володимирович, 1991 року народження, був призваний до військової частини на посаду гранатометника стрілецького відділення. Поліг 23 квітня 2024 року неподалік селища Очеретине на Донеччині. Був аспірантом Волинського національного університету ім. Лесі Українки та сином доцента кафедри практичної психології та психодіагностики Тамари Дучимінської.

Медведчук Тарас Русланович, 1992 року народження, служив на посаді стрільця – помічника гранатометника. Загинув 7 листопада 2024 року біля селища Чумацьке Донецької області.

Похоронили героїв-лучан у секторі військових поховань міського цвинтаря, що поблизу с. Гаразджа, *3-го і 6-го березня*.

У боях загинули воїни Андрій Міщук і Андрій Смалюк

Заупокійну відправу в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці *9 березня* очолив його староста протоієрей Володимир Подолець.

Міщук Андрій Дмитрович, 1973 року народження, був призваний на посаду командира стрілецького відділення. Загинув 11 червня 2025-го біля с. Яблунівка на Донеччині.

Смалюк Андрій Юрійович, 1988 року народження, призваний на посаду старшого навідника артилерійського взводу, поліг 23 лютого неподалік населеного пункту Різдвянка Запорізької області. У нього залишилися дружина та дві доньки.

Похоронили героїв-лучан у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Гаразджа.

Єпархіальна бібліотека-книгарня «Ключі» пропонує читання на Великий піст

Брошури й книжки до святої Чотиридесятниці можна придбати чи взяти тимчасово в церковній бібліотеці-книгарні «Ключі», що в Луцьку (просп. Волі, 2).

Тижні, що передують торжеству Христового Воскресіння, є доброю нагодою, крім частішого відвідування храму, стримування від надмірних розваг і скоромного, очищати свою душу душекорисним читанням. Ось деякі з таких видань.

Постові проповіді. Роздуми у часі Великого посту. Упорядник протоієрей Василь Клим'юк у передмові так і зазначає: «У тім часі християнська душа відчуває в собі дію особливої Божої ласки і наче віск стає м'якою на дотик Божого слова».

Грищук Роман, свящ. Великий піст. Як його провести? У цієї брошури є й і друга, розширена підназва: «Як його провести, щоб отримати найбільшу користь для душі й тіла».

Пасії. Страсний хресний хід. До книги входять тексти й пояснення цих православних служб, котрі відправляються переважно у Великий піст, а також декілька найпоширеніших піснеспівів з нотами.

*Великий покаянний канон святого Андрія Критського та житіє преподобної Марії Єгипетськ*ої (в т. ч. з нотами). Видатний богослов о. Олександр Шмеман писав: «Нині нам слід повернутися до ідеї та досвіду Великого посту як духовної подорожі, мета якої – перевести нас із одного духовного стану в інший… На самому початку Великого посту, немовби початковий "тон", який визначає усю великопісну "мелодію", ми надибуємо покаянний канон св. Андрія Критського».

З питань придбання цих та інших численних духовних видань просимо звертатися до завідувача книгарні Дмитра Головенка за тел. 050-339-7366, 067-570-5797, а також у крамницях біля луцького Свято-Троїцького кафедрального собору.

На подвір'ї Замкової обителі відкриють меморіальний простір «Двір Великої суботи»

Його мають облаштувати у внутрішньому дворику луцького чоловічого монастиря Архангелів – на місці розстрілу більшовиками в'язнів тюрми під час відступу в червні 1941 р. (вул. Кафедральна, 16).

Як розповів журналістам сайта *misto.media* ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін, голова робочої групи з розробки стратегії розвитку історичного кварталу міста, тривають проєктні роботи і погодження з Міністерством культури та Інститутом національної пам'яті. Планується оновити меморіальний комплекс, замінити старі плити сучасними, поставити інформаційні таблиці, облаштувати дворик.

«Біля меморіального комплексу має бути простір для осмислення історії з інформаційним наповненням та зонами усамітнення, де можна спокійно подумати про ті події, – каже отець Володимир. – Назва простору пов'язана з християнською символікою шляху між стражданням і відродженням». (Великою називається субота Страсного тижня.)

Хрестопоклонна неділя: земний час – це час випробувань

У недільній проповіді *15 березня* митрополит Луцький і Волинський Михаїл говорив про спокуси та Господнє підбадьорення.

У Хрестопоклонну неділю, яка є серединою Великого посту, в центр храму виносять хрест як підбадьорення і заклик до подальшого духовного подвигу. Це схоже із нашим життєвим шляхом, пояснює архіпастир. Адже життєвий шлях – це шлях спокус і випробувань, час нашого духовного вдосконалення, аби увійти у Царство Небесне.

Проте це не означає, що то час лише скорботи і смутку. Митрополит наводить приклад із урожаєм. Навесні важко, бо потрібно обробити город і посадити його. Але як приємно восени збирати плоди. Так само і в житті: ми трудимося, щоб отримати духовні плоди. А хрест – це нагадування про нашу мету. Тож хоч би як важко було, поглянули на хрест – і рухаємося далі до нашої мети, радить керуючий єпархією.

ВПБА співпрацюватиме з Міжнародною антинаркотичною асоціацією

17 березня підписано меморандум про співробітництво між Волинською православною богословською академією та ВФ громадською спілкою «Міжнародна антинаркотична асоціація Луцьк».

Документ підписали ректор протоієрей Володимир Вакін і керівник спілки Сергій Афанасьєв. За повідомленням сайта *vpba.edu.ua*, у зустрічі взяли участь й інші представники духовного вишу та громадської організації.

Головна мета зустрічі – налагодження взаємодії між інститутами громадянського суспільства та освітніми організаціями для пропаганди високоморальних цінностей і подолання негативних явищ у суспільстві.

Сторони планують разом розробити та реалізувати програми профілактики наркоманії,

алкоголізму й залежності від інших психоактивних речовин, а також підготовку методичних посібників для надання психологічної підтримки залежним особам і їхнім родинам. Крім того, домовилися про сприяння в залученні благодійної допомоги від меценатів та інституцій для реабілітації й ресоціалізації осіб, які цього потребують. Взаємодія здійснюватиметься на принципах рівноправ'я та доброї волі, з можливістю створення спільних робочих груп для ефективного виконання поставлених цілей.

Окрема увага приділена освітньому та духовному аспектам. Зокрема, передбачено залучення фахівців Асоціації до викладання спеціалізованих дисциплін в Академії, проведення науково-практичних семінарів та конференцій, а також упровадження програм духовної підтримки.

20 березня – мучениці Фотини (Світлани), самарянки

Цього дня ми особливо вшановуємо самарянку, з якою розмовляв Господь біля криниці Якова (Ін. 4:5–42).

Постраждала угодниця за Христа в часи імператора Нерона. Свята проживала в той час у Карфагені. Отримавши від Господа знак про страждання, що її очікують, вирушила до Рима і разом із синами Йосією і Віктором, сестрами Анатолією, Параскевою, Киріакією, Домніною, Фото́ і Фотидою добровільно прийшла до Нерона. Після багатьох мук, які не заподіяли їй шкоди, була відведена в «Золотий будинок» імператора, де багатьох навернула до Христа. Через три роки, зазнавши знову катувань, її кинули в колодязь, де вона померла.

Грецьке ім'я Фотина самарянка одержала після хрещення. Світлана – це його буквальний слов'янський відповідник.

20 березня престольний празник святкує парафія в Ковелі.

За Батьківщину полягли воїни Олексій Федоренко і Дмитро Гуцаленко

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив декан протоієрей Микола Нецькар.

Федоренко Олексій Віталійович, 1975 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду старшого водія мотопіхотного відділення. Загинув 20 серпня 2024 року під час виконання бойового завдання неподалік населеного пункту Залізне Донецької області.

Гуцаленко Дмитро Володимирович, 1980 року народження, був зарахований до списків особового складу військової частини на посаду командира евакуаційного взводу ремонтно-відновлювального батальйону. Загинув 10 березня, виконуючи бойове завдання, біля с. Любицьке Запорізької області. У мирний час займався спортивним орієнтуванням, був кандидатом у майстри спорту, чемпіоном прикордонних військ. Випускник Луцького національного технічного університету. У захисника залишилася мама, дві молодші сестри і донька.

Похоронили героїв-лучан у секторі військових поховань міського цвинтаря, що поблизу с. Гаразджа, *17 і 19 березня*.

25 березня – Благовіщення Пресвятої Богородиці

Це одне з дванадцяти найбільших свят: Благовіщення Пресвятої Владичиці нашої Богородиці і Приснодіви Марії.

Подія сталася, коли Вона була заручена зі старцем Йосифом. Древній переказ оповідає, що архангел Гавриїл уперше явився Діві Марії зі словами «Радуйся, Благодатна! Господь з Тобою» біля джерела, де Вона звичайно набирала воду (в Біблії про це не йдеться). Канонічне Євангеліє засвідчує, що він з'явився Їй у домі Йосифа Обручника. Передання говорить, що Богородиця саме читала ось це місце із книги пророка Ісаї: «Діва в утробі прийме, і народить Сина, і наречуть ім'я Йому: Еммануїл» (Іс. 7:14), тобто «З нами Бог». Тож архангел сповістив Діві Марії, що настав час здійснення цього пророцтва: «…і ось зачнеш в утробі, і народиш Сина, і наречеш ім'я Йому Ісус» (Лк. 1:31).

Пречиста здивовано запитала: «Як же станеться це, коли Я мужа не знаю?» (Лк. 1:34). Блаженний Феофілакт, пояснюючи це місце, говорить, що то не було проявом недовіри словам архангела, а лише подивом. Після чого небесний посланець відповідає: «Дух Святий зійде на Тебе, і сила Всевишнього осінить Тебе. Тому і народжуване Святе наречеться Сином Божим!.. Бо не буває безсилим у Бога ніяке слово» (Лк. 1:35, 37). Своєю ж відповіддю на це Діва показала нам чудовий приклад смирення: «Я – раба Господня. Нехай буде Мені за словом твоїм» (Лк. 1:38).

Отже, свято Благовіщення встановлено на згадку принесення вісником Божим благої вісті, тобто доброї новини, про майбутнє народження від Духа Святого і Марії Діви Сина Божого. Воно є початком нашого спасіння, початком Нового Завіту.

На Святій Землі дбайливо зберігаються численні місця, пов'язані з життям Ісуса Христа і Матері Його. Так, збереглося те джерело, біля якого, згідно з переказом, архангел уперше зустрів майбутню Богородицю. Джерело названо на честь Діви Марії, сучасна церква біля нього (відбудована в 1870 році) – на честь архангела Гавриїла. Над місцем явлення небожителя, про

яке йдеться в Біблії, теж споруджено величний храм. Частково збереглося помешкання, в якому, ймовірно, відбулося Благовіщення Божої Матері. Ранні християни, бажаючи означити місце, де стояла Діва й архангел, спорудили там дві гранітні колони.

З огляду на величність цього торжества передбачено послаблення того дня постових вимог: на трапезі вірним дозволяються рибні страви.

Цього дня престольний празник святкують парафії в Луцьку (просп. Соборності, 8-Д), Ковелі, селах Веснянка Ківерецького, Раків Ліс Камінь-Каширського, Гредьки Ковельського благочинь. А протоієрей Михайло Янкевич, настоятель парафії Всіх святих землі Української в с. Струмівка Луцького районного деканату, відзначав 25-річчя висвяти.

У Луцьку відбувся похорон воїна Олександра Абрамчука

Заупокійне богослужіння в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці *25 березня* очолив клірик цього Божого дому протоієрей Віталій Собко.

Лучанин Абрамчук Олександр Дмитрович, 1982 року народження, помер у госпіталі 22 березня внаслідок хвороби. Похоронили героя у секторі військових поховань міського цвинтаря, що поблизу с. Гаразджа. У мирний час він працював пекарем. Був неодружений.

Чудовий подарунок до Великодня – книжка

Єпархіальна бібліотека-книгарня «Ключі» має чимало різноманітних видань, що стануть гарним дарунком до Пасхальних свят, і для дорослих, і для дітей.

Наприклад, книжка «Великоднє диво» – це збірник оповідань, легенд, казок наших класиків і сучасників, «Історія Великодня» – художній виклад євангельських текстів для малечі. Є і розмальовка «Великдень» – для найменших.

Маємо книги для охочих створити свою першу писанку чи вдосконалити майстерність писанкаря: «Взірці українських народних писанок» (різних регіонів), «Фарбуємо писанки природними барвниками», «Писанка. Традиції та модерний дискурс» та інші.

Є й видання для господинь, які хочуть урізноманітнити пасхальний стіл, як-от «Великодній кошик. Обряди і страви Великодніх свят».

Ну і, певна річ, «Дитячі Біблії» усіляких форматів – чудовий подарунок похресникам!

Придбати ці та багато інших книжок до «празника над празниками і торжества із торжеств» можна за телефонами завідувача «Ключів» Дмитра Головенка: 050-339-7366, 067-570-5797 та в книгарні за адресою просп. Волі, 2.

Інформаційна служба єпархії

ХУДОЖНЄ СЛОВО

ПРИТЧА ПРО ПІВНІЧНИЙ ВІТЕР І СОНЦЕ

Одного разу Північний Вітер і Сонце посперечалися, хто з них сильніший. Побачивши внизу подорожнього, закутаного в теплий плащ, вони домовилися, що переможе той, хто зможе роздягнути мандрівника.

Спочатку взявся Північний Вітер. Він дув щораз дужче, намагаючись зірвати одяг, але перехожий тільки щільніше загортався, лихословлячи негоду. Довелося долучити й буревій, і дощ, і сніг, але дарма.

Нарешті Північний Вітер утомився. Тоді Сонце виглянуло з-за хмар, усміхнулося променями, обігріло, обсушило замерзлого. Мандрівник повеселішав, благословив Сонце й сам зняв плаща…

ВОЛИНСЬКІ ЄПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

ХУДОЖНЄ СЛОВО

НЕСТИ СВІЙ ХРЕСТ

Якогось дня дорогою йшов натовп. Кожен ніс на плечі свій хрест. Одній людині здавалося, що її хрест дуже важкий.

Людина ця була вельми хитрою. Трохи відставши від усіх, вона зайшла в ліс і відпиляла частину хреста. Задоволена, що всіх обдурила, вона наздогнала решту і пішла далі. Раптом на шляху з'явилася прірва. Усі поклали свої хрести і перейшли. Хитрун же залишився на цьому боці, оскільки хрест виявився закоротким.

«Тоді Ісус сказав ученикам Своїм: якщо хто хоче йти за Мною, нехай зречеться себе, і візьме хрест свій, та йде за Мною. Бо хто хоче душу (життя) свою зберегти, той погубить її, а хто погубить душу свою заради Мене, той збереже її (Євангеліє від Матфея, 16:24–25).

СЛОВО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ – НА ВОЛИНІ

ЧИТАЙТЕ

Різноманітна духовна література: запитуйте у храмах, книгарні-бібліотеці «Ключі» за адресою: Луцьк, просп. Волі, 2 (навпроти ЦУМу, біля обласної юнацької бібліотеки). Розпорядок роботи: будні – 10.00 – 19 год; свята, суботи й неділі – 10–17 год.

СЛУХАЙТЕ

Передача «Благо»: неділя – 6.30; FM-радіостанція «Сім'я і дім» (102,4 МГц).

ЧИТАЙТЕ, ДИВІТЬСЯ, СЛУХАЙТЕ

Сайт *pravoslaviavolyni.org.ua* – історія, устрій єпархії, святині, персоналії, документи, новини, фото, газета, книги, аудіо, передруки.

Ідентифікатор Медіа R30-02196
Рішення Нацради № 1754 від 11.12.2023 р.
Засновник і видавець – Управління Волинської єпархії Православної церкви України (Волинська духовна консисторія)
Друк ФОП Іванюк В. П.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 65.
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн №31 від 02.02.2004 р.
Підписано до друку р. Формат
Ум. друк. арк. Зам № Наклад
Передплатний індекс 91241
Папір офсетний Гарнітура Times. Друк офсетний

РЕДАКЦІЯ
Віталій КЛІМЧУК (головний редактор), Віктор ГРЕБЕНЮК (літературний редактор і коректор), протоієрей Віктор ПУШКО, протоієрей Віталій СОБКО, Арсен ГРЕБЕНЮК (верстка)

Шановні читачі, дорогі брати і сестри!

Не використовуйте наш дайджест у господарських цілях. Якщо він Вам уже не потрібен – передайте його ближнім або в бібліотеку.

ДОВІДНИК ВОЛИНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ КОНСИСТОРІЇ

43025 Луцьк, Градний узвіз, 1. volynkonsystoriia@ukr.net
Час роботи: понеділок-п'ятниця (крім святкових днів), 10:00-16:00, обідня перерва – 13:00-14:00

КЕРУЮЧИЙ ЄПАРХІЄЮ
Митрополит Луцький і Волинський МИХАЇЛ. Тел. (0332) 72-44-64

КАНЦЕЛЯРІЯ
Канцлер – протоієрей Микола ЦАП. Тел. (0332) 72-53-63
Віцеканцлер – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ. Тел. (0332) 72-44-64

ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ЦЕНТР
Тел. (0332) 72-21-82 Голова центру – протоієрей Віктор ПУШКО. Моб. (095)126-40-77 Інформаційна служба (збір та опрацювання даних про діяльність єпархії)
infosluzhba@ukr.net Сайт – *pravoslaviavolyni.org.ua*
info@pravoslaviavolyni.org.ua
Головний редактор сайту – протоієрей Віталій СОБКО. Моб. (050)661-56-68
Пресслужба (співпраця зі ЗМІ) – прессекретар протоієрей Віктор ПУШКО
pres-sluzhba@ukr.net
Газета «Волинські єпархіальні відомості». *hazeta.vyev@gmail.com*
Видавничий відділ і книгарня-бібліотека «Ключі» – завідувач Дмитро ГОЛОВЕНКО. Тел. (050) 339-73-66, (067) 570-57-97
kljuchi@ukr.net

КАПЕЛАНСЬКА СЛУЖБА
Старший капелан – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ
ПЕНІТЕНЦІАРНА СЛУЖБА
Голова – протоієрей Андрій МОВЧАНЮК. Тел. (050) 661-12-46, *garasd100@gmail.com*
ПАЛОМНИЦЬКИЙ ЦЕНТР «УКРАЇНА»
Керівник Лариса САВЧУК. Тел. (0332) 71-83-77, (050) 812-09-79
ВІДДІЛ У СПРАВАХ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ
Голова – протоієрей Юрій БЛИЗНЮК. Тел. (095) 538-05-87
УПОВНОВАЖЕНИЙ ЄПАРХІЇ У СПРАВАХ СІМ'Ї
протоієрей Василь КЛОЧАК. Тел. (066) 571-75-27
ВІДДІЛ З ПИТАНЬ ЗДОРОВ'Я ТА ПАСТИРСЬКОЇ ОПІКИ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ
Голова – протоієрей Назар БАБІЙ. Тел. (066) 215-84-27
ВІДДІЛ ЕКОЛОГІЇ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ
Голова – ігумен Никодим (СМІЛИЙ). Тел. (068) 698-64-10